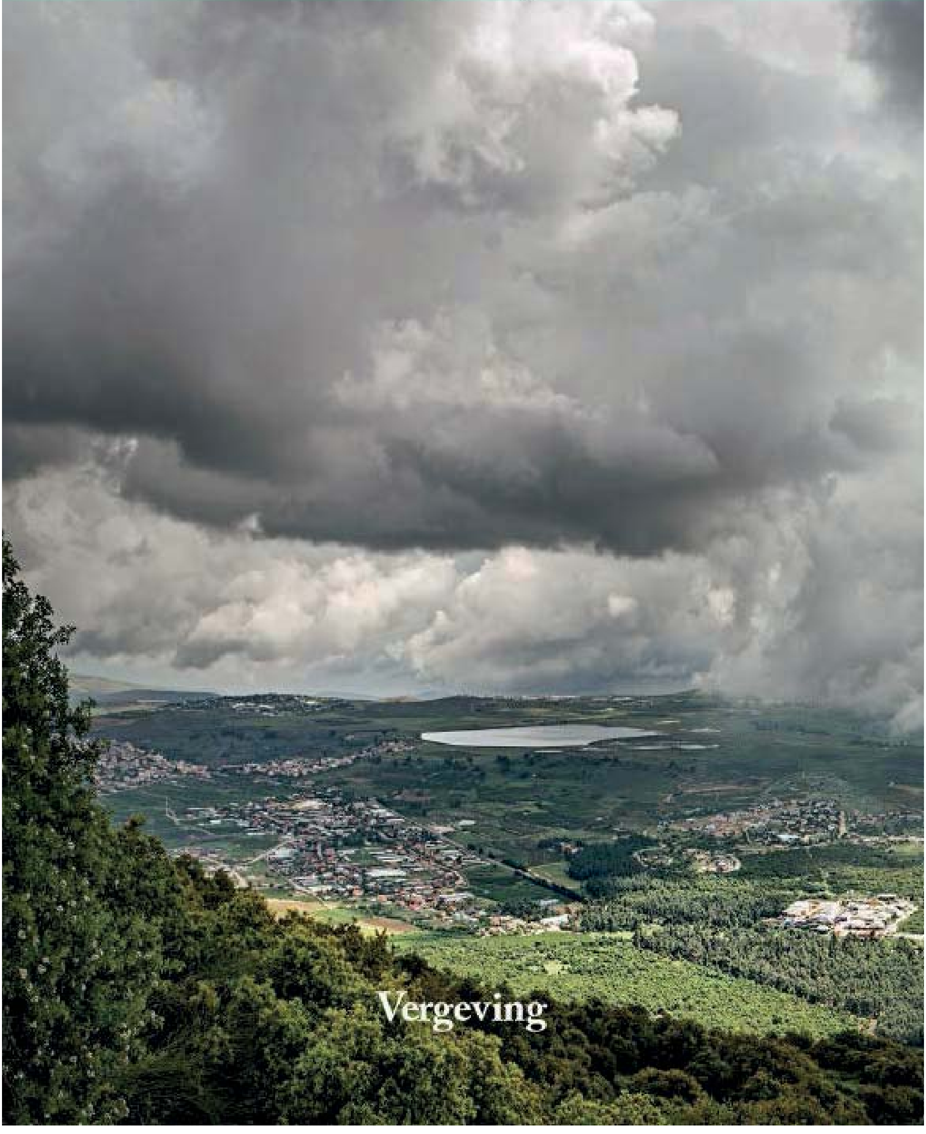
Micha
Toegelicht & toegepast 33

Ger de Koning

Vergeving

Micha

Toegelicht & toegepast

MICHA

Toegelicht & toegepast

Vergeving

Ger de Koning

Deze publicatie is verkrijgbaar in boekvorm in één band met Nahum, Habakuk en Zefanja bij Uitgeverij Daniël:
© 2020 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL, ISBN 978-90-79718-71-9 (hardcover)

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard
Foto: De Meronberg in Galilea, Israël
Lay-out: Jan Noordhoek

Inhoud

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggaï
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Micha* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst cursief wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

S*cherpe haakjes* < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.´

Vooraf

Micha betekent 'wie is als *Jahweh*?' Hij doet zijn naam eer aan. In zijn boek stelt hij de HEERE – Hebreeuws *Jahweh* – als de rechtvaardige Rechter en de trouwe Herder van Israël voor. Hij laat zien dat God zonde, wetteloosheid, afgoderij en godsdienstig formalisme haat. Vanwege deze ongerechtigheden moet God Zijn volk als rechtvaardige Rechter oordelen. Maar God is ook de God Die met niemand te vergelijken is. Wie is als Hij *(Mi 7:18)*? Als een God van vergeving is Hij bereid Zijn volk een heerlijke tijd van vrede onder de heerschappij van de Messias te geven.

We leren uit het boek *Micha* dat God geloof waardeert dat daadwerkelijk wordt beleefd en uitgeleefd. Ieder die tegenover God de plaats inneemt die hem als schepsel past, zal God leren kennen als een wonderbare God van vergeving.

Ger de Koning
Middelburg, maart 2015, nieuwe versie februari 2022

Het boek Micha

Inleiding

Zoals gezegd, betekent de naam Micha 'wie is als *Jahweh*?' Wanneer Micha's moeder haar kleine jongen bij zijn naam riep om binnen te komen, schalde er, als zij zijn naam riep, een luid getuigenis door de straten van Moreset dat de HEERE – de vertaling van het woord *Jahweh* in de Herziene Statenvertaling – met niemand te vergelijken is.

Als dit getuigenis zo door de stad klonk, zal het de vrome Israëliet mogelijk herinnerd hebben aan het lied dat Mozes en de Israëlieten hebben gezongen na hun verlossing uit Egypte. In dat lied klinkt hetzelfde getuigenis *(Ex 15:11)*. Helaas zal deze herinnering slechts bij een enkeling aanwezig zijn geweest. De massa van het volk denkt niet meer aan de HEERE, aan Zijn verlossing en Zijn doel daarmee. Zij leven voor zichzelf en doen hun naasten onrecht aan.

Wie is als U
onder de goden, HEERE?
Wie is als U,
verheerlijkt in heiligheid,
ontzagwekkend in lofzangen,
[U] Die wonderen doet?
(Ex 15:11)

Daarom is er meer nodig dan het getuigenis van zijn naam toen zijn moeder hem riep of wanneer hij zich later als 'Micha' voorstelt. Zijn naam zal inhoud krijgen door een krachtige prediking om met de zonde te breken en te doen wat de HEERE vraagt *(Mi 6:8)*. Die prediking sluit hij af met een machtig getuigenis van de betekenis van zijn naam: *"Wie is een God als U, Die de ongerechtigheid vergeeft?" (Mi 7:18a)*.

De Micha van dit bijbelboek komt alleen nog voor in *Jeremia 26 (Jr 26:18)*. Daar wordt hij, evenals hier *(Mi 1:1)*, *"Micha uit Moreset"* genoemd. Dit onderscheidt hem duidelijk van alle andere in de Bijbel genoemde Micha's, van wie we vaak niet meer lezen dan de naam van hun vader. Er zijn wel twee naamgenoten van wie we meer lezen.

De een is *"Micha, de zoon van Jimla" (1Kn 22:8-22)*. In deze zoon van Jimla heeft Micha uit Moreset een inspirerende voorganger. De zoon van Jimla heeft onverschrokken Gods Woord gebracht aan koningen en profeten die met God geen rekening hielden. Deze man is niet onder de indruk gekomen van de pracht en praal van de koningen en van de dreigende taal van

de valse profeten. Over deze hooggeplaatste personen heen heeft hij namelijk de majesteit van de HEERE gezien, waarbij alle aardse glorie verbleekt en zijn dreiging verliest. Micha uit Moreset zal een waardige naamgenoot blijken te zijn omdat hij zijn boodschap even onverschrokken brengt.

De andere Micha staat in enorm contrast met deze beide trouwe, toegewijde Micha's. Hem ontmoeten we in *Richteren 17-18*. Deze man heeft er een heel eigen idee op nagehouden hoe hij God wilde dienen. Zijn afgodische handelwijze heeft ertoe geleid dat een hele stam hem in zijn afgoderij is gevolgd *(Ri 17:1-13; 18:1-6,27,30-31)*.

Moreset, het stadje waar de Micha van dit bijbelboek vandaan komt, is een stadje ten zuidwesten van Jeruzalem dat direct aan het Filistijnse gebied grenst. De toevoeging 'Gath' verderop in *Micha 1* geeft dat aan *(Mi 1:14)*. Het is een gewoon plattelandsstadje in de provincie. Net als Amos, die enkele tientallen jaren vóór hem heeft geleefd, is hij iemand van het platteland.

Dat wil niet zeggen dat hij in een isolement leefde aan wie alle wereldnieuws voorbijgaat. Hij woonde aan de weg die van de Filistijnen naar het Judese bergland loopt. Die weg is een toegangsweg tot het land. Micha woonde op een plek waar hij van alles op de hoogte is gebracht door de passanten. Hij is geen vreemde in de wereld waarin hij leeft en kan daardoor een passend getuigenis afleggen.

Wat zijn afkomst betreft, is er overeenstemming met Amos. Wat de inhoud van zijn boodschap betreft, is er duidelijk overeenstemming met Jesaja, van wie hij een tijdgenoot is. Ze hebben beiden veel gesproken over de Messias. Micha is ook wel eens 'de kleine Jesaja' genoemd. Dat er overeenstemming met Jesaja is, blijkt ook uit een aantal vergelijkbare passages van beide profeten:

Micha	*Jesaja*	*Micha*	*Jesaja*	*Micha*	*Jesaja*
1:9-16	*10:28-32*	*3:12*	*32:14*	*5:2-4*	*7:14*
2:1-2	*5:8*	*4:1*	*2:2*	*5:6*	*14:25*
2:6,11	*30:10-11*	*4:4*	*1:19*	*6:6-8*	*43:6-7*
2:12	*10:20-23*	*4:7*	*9:7*	*7:7*	*8:17*
3:5-7	*29:9-12*	*4:10*	*39:6*	*7:12*	*11:11*

Tabel 1 *Vergelijkbare passages Micha - Jesaja*

Dat er duidelijke overeenstemming tussen Micha en Jesaja bestaat, wil niet zeggen dat Micha een kopie van Jesaja is. Hij is geen naprater van Jesaja. Wat hij zegt, 'leent' hij niet van Jesaja, maar is hem door de HEERE opgedragen. Het volk dat Jesaja hoort, hoort dezelfde dingen van Micha. De ene profeet onderstreept daardoor wat de andere heeft gezegd. Zo wordt het getuigenis dat de HEERE laat geven, bekrachtigd. God laat trouwens nooit tegenstrijdige geluiden horen. Zijn boodschappers zijn altijd in overeenstemming met elkaar omdat Zijn Geest hen leidt. De eigen stijl van iedere boodschapper blijft daarbij altijd bewaard.

In vergelijking met Jesaja is Micha een kleine profeet. We zien Jesaja regelmatig aan het hof van de koning, terwijl Micha meer de man van het volk is. Zo'n positie kan een bijzondere geloofsoefening betekenen. Het is immers niet gemakkelijk om in de schaduw van een grote profeet te staan. Toch heeft Micha niet gedacht: 'Jesaja doet het werk wel. Ik hoef niets te doen.' Hij weet zich persoonlijk door de HEERE tot zijn taak geroepen en vervult die dan ook vol toewijding.

De toepassing naar vandaag, voor de gemeente, is eenvoudig te maken. Elke gave is belangrijk, ook de in onze ogen 'kleine' gave. Elke 'kleine' gave mag niet denken: 'De grote gaven doen het wel.' Dit is ook vandaag in de gemeente een vaak gebruikt argument om zelf niet in Gods koninkrijk bezig te zijn. Niet dat het altijd hardop zo wordt gezegd, maar de praktijk toont het wel aan.

Paulus laat zien dat een dergelijke opvatting in feite voortkomt uit jaloersheid. Hij gebruikt daarvoor het beeld van een menselijk lichaam: *"Als de voet zegt: Omdat ik geen hand ben, ben ik niet van het lichaam, – is hij daarom niet van het lichaam?"* *(1Ko 12:15)*. Hier zien we dat ontevredenheid met de eigen plaats in de gemeente, gezien als lichaam, voortkomt uit jaloersheid op de plaats van een ander. Die houding brengt tot de dwaze veronderstelling er 'dus' niet bij te horen, er geen taak te hebben.

Micha gebruikt in elk geval niet het excuus: 'Omdat ik geen Jesaja ben, ben ik geen profeet.' Hij is niet te beroerd om zijn 'kleine' taak ook uit te voeren. Ook nu heeft God aan ieder van Zijn kinderen een taak toebedeeld. Als ieder van al die vele zogenaamd kleine gaven zich dat meer bewust

wordt, zal er in de gemeente heel wat meer vrucht voor God komen en heel wat minder strijd en verdeeldheid.

Evenals de profetieën van Hosea en Amos handelt de profetie van Micha over de geestelijke toestand van het volk van de Joden, de twee stammen. Hij stelt ook de sociale misstanden zonder omwegen aan de kaak. Ook Samaria wordt genoemd, de tien stammen, zodat het over heel Israël gaat. Hij profeteert zo'n tien jaar voor de val van Samaria. Die wordt veroorzaakt door de Assyriërs in 722 v.Chr., een gebeurtenis waarover hij ook heeft geprofeteerd *(Mi 1:6-7)*.

Vanwege alle misstanden in de verhoudingen die in Israël zijn ontstaan, is het volk rijp geworden voor de sikkel van de Assyriërs. Deze misstanden worden in een soort samenvatting weergegeven in *2 Koningen 17* *(2Kn 17:6-23)*. Het oordeel dat Micha heeft moeten aankondigen, is niet met droge ogen door hem aangezegd. Het is hem aan het hart gegaan *(Mi 1:8-9)*.

Er is hiervoor al op gewezen dat in *Jeremia 26* *(Jr 26:18)* wordt aangehaald wat Micha in *Micha 3* heeft aangekondigd *(Mi 3:12)*. In de dagen van Jeremia herinnert men zich zijn woorden. Dat is meer dan een eeuw later, nadat hij ze heeft gesproken. De priesters en profeten willen Jeremia doden omdat hij hun het oordeel verkondigt als ze ongehoorzaam blijven. Maar de vorsten halen de profetie van Micha aan en hoe Hizkia daarop heeft gereageerd.

Voor Jeremia betekent deze herinnering dat de dreiging om hem te doden, wordt weggenomen. Er is namelijk veel ontzag voor Hizkia. Deze Godvrezende koning heeft Micha immers niet laten doden voor zijn woorden. Als zij Jeremia wel om zijn woorden zouden doden, zou dat neerkomen op een veroordeling van de Godvrezende Hizkia, alsof deze ten onrechte Micha heeft laten leven.

Ook is het nog belangwekkend te zien dat Micha verschillende keren in de Bijbel wordt aangehaald.

1. De eerste aanhaling, die hiervoor al is genoemd *(Jr 26:11-19)*, vindt honderd jaar na zijn optreden plaats.
2. Daarna wordt naar Micha verwezen in de tijd van de Heer Jezus. Zo wordt een beroep op Micha gedaan om de wijzen uit het Oosten

naar de plaats van de geboorte van de Messias te brengen *(Mi 5:1 – Mt 2:5-6)*.

3. De Heer Jezus maakt Zelf gebruik van Micha als Hij de zeventig uitzendt. Bij die gelegenheid voorzegt Hij Zijn boodschappers dat de profetie van Micha in hun prediking vervuld zal worden *(Mi 7:6 – Mt 10:21,35-36)*.
4. Als Christus Zich voorstelt als de goede Herder, is dat ook iets wat we bij Micha terugvinden *(Mi 2:12-13 – Jh 10:9,11,14)*.

Indeling van het boek

Het boek is in drie delen te verdelen, waarbij elk deel begint met 'hoort':

1. Vermaning over de zonde *(Micha 1-2)*
2. Aankondiging van het oordeel *(Micha 3-5)*
3. Belofte van zegen door de Messias *(Micha 6-7)*

Micha 1

Het woord van de HEERE komt tot Micha | *vers 1*

> *1 Het woord van de HEERE dat kwam tot Micha uit Moreset, in de dagen van Jotham, Achaz [en] Jehizkia, de koningen van Juda, [en] dat hij gezien heeft over Samaria en Jeruzalem.*

Micha heeft *"het woord van de HEERE"* gehoord. De oorsprong van zijn boodschap ligt in God. Wat Micha moet spreken, zijn woorden die God hem heeft gegeven. Tevens heeft hij de uitwerking van de woorden van God gezien in wat er met Samaria en Jeruzalem gebeurt. God spreekt nooit loze woorden. Als Hij spreekt, gebeurt er iets wat voor het geloof waarneembaar is.

De tijd van zijn profeteren valt in de tijd van drie koningen van Juda. Hoewel zijn profetie ook over Samaria gaat, worden toch alleen de koningen van Juda genoemd omdat zij in de lijn van David staan. Tevens weten we hierdoor dat Micha zo tussen de veertig en vijftig jaar lang heeft geprofeteerd. God heeft van zijn woorden alleen laten opschrijven wat voor de komende generaties en ook voor ons van blijvende betekenis is.

"Jotham" regeert van ca.* 758-742 v.Chr. en is een koning naar Gods hart *(2Kn 15:32-38)*. *"Achaz"* regeert van ca. 742-727 v.Chr. en is een goddeloze koning *(2Kn 16:1-20)*. *"Jehizkia"*, dit is Hizkia, regeert van ca. 727-698 v.Chr. Hij is een Godvrezende koning *(2 Koningen 18-20)*. Hij herstelt wat Achaz heeft verdorven. Deze drie koningen laten de verschillende omstandigheden zien waaronder profeten de woorden van God moeten spreken. God heeft voor elke tijd een passend woord, zonder dat Hij Zijn Woord ook maar enigszins aanpast aan die tijd.

In Jotham kunnen we een beeld zien van de gezegende positie van Israël in het verleden. Achaz is een verachter van de dienst van de HEERE *(2Kn 16:3,10-15)*. Hij is een beeld van de antichrist en de afval in de eindtijd. Hiz-

* Verschillende commentaren geven voor de regeerperiode van de diverse koningen licht van elkaar afwijkende jaartallen.

kia is een type van Christus en stelt het herstel van een overblijfsel in verbinding met Hem in de eindtijd voor.

Beloften en bedreigingen lopen in dit boek door elkaar heen. We horen hoe Micha onder de regering van goddeloze vorsten troost predikt aan de trouwe gelovigen. Tegen de rechtvaardigen in die periode zegt hij, dat het hun wel zal gaan. In de tijd van de vrome vorsten treedt hij als boeteprediker op voor de ontrouwe leden van Gods volk. Hij zegt tegen hen, dat het slecht met hen zal gaan. Want, al veranderen de tijden, het Woord van de HEERE blijft hetzelfde.

Het gaat in *Micha o*m de beide rijken, dat wil zeggen het noordelijk gelegen tienstammenrijk en het zuidelijk gelegen tweestammenrijk. De boodschap van Micha is van toepassing op alle inwoners van de beide koninkrijken. Toch noemt hij niet de koninkrijken, maar de namen van de hoofdsteden ervan. Dat zal zijn omdat de leiders van deze invloedrijke centra hoofdzakelijk verantwoordelijk zijn voor het sociale onrecht *(Mi 1:5-7; 3:9-12)*. Jeruzalem krijgt in zijn profetie de nadruk. Het gaat bij deze stad namelijk niet alleen om de verdorvenheid van de leiders, maar ook om de toekomstige heerlijkheid die het deel van Jeruzalem zal zijn.

De Rechter komt | *vers 2*

> 2 *Luister, volken, allemaal!*
> *Sla [er] acht [op], aarde, met al wat u bevat!*
> *En laat de Heere HEERE Getuige tegen u zijn,*
> *de Heere, uit Zijn heilige tempel.*

Micha stelt zonder nadere introductie de HEERE als de komende Rechter voor. De volken worden als getuigen, als waarnemers, in dit proces opgeroepen *(vgl. 1Kn 22:28)*. Het oordeel dat Gods volk treft, is een voorbode van het oordeel dat de volken zal treffen. Het oordeel over de steden Samaria *(Mi 1:6)* en Jeruzalem *(Mi 3:12)* bevat onderwijs voor de volken. Daarom wordt de aarde opgeroepen er acht op te slaan.

De bedoeling van deze algemene oproep is het grote gewicht ervan te doen uitkomen *(vgl. Dt 32:1; Js 1:2; Jr 6:19)*. Micha ziet, net als Jesaja, dat het lot van de volken volledig afhangt van het lot van Gods volk. Het lied van Mozes en het boek van de wet zijn vroeger door God als getuigen gesteld van de

zonden van de Israëlieten *(Dt 31:19-21,26)*. Daarin wordt getuigd van het oordeel dat hen zal treffen als zij Zijn verbond overtreden.

Op dezelfde wijze getuigt de verwoesting van Samaria en Jeruzalem aan de volken hoe God de zonde haat. Het houdt de waarschuwing in dat zij niet moeten denken dat Hij hen, de volken, zal sparen als *"de Heere HEERE"* (*Adonai Jahweh*) zo met Zijn eigen volk handelt *(1Pt 4:17)*. Hij treedt Zelf als Getuige op omdat Zijn volk dat van Zijn Naam had moeten getuigen, van Hem is afgevallen en andere goden is gaan dienen.

Want het is nu <de> tijd dat het oordeel begint bij het huis van God; als het echter eerst bij ons [begint], wat zal het einde zijn van hen die het evangelie van God niet gehoorzamen? (1Pt 4:17)

De Heere, *Adonai*, dat is de Gebieder, de Gezaghebber, komt in majesteit uit de plaats waar Zijn troon staat *(Ps 11:4)*. Zijn komst naar buiten uit Zijn heilig vertrek versterkt de indruk van Zijn majesteit. Micha spreekt over *"Zijn heilige tempel"*. Daarmee benadrukt hij het enorme contrast met de zondige aarde, waar de atmosfeer een en al onheiligheid en onreinheid ademt. Gelukkig zal God eerst nog in Christus uit Zijn heiligdom komen en op aarde verschijnen om mensen de mogelijkheid te geven zich met Hem te laten verzoenen *(2Ko 5:20)*, voordat Hij als Rechter zal verschijnen, zoals hier wordt voorgesteld.

De HEERE is in Zijn heilig paleis,
de troon van de HEERE staat in de hemel;
... (Ps 11:4a)

Als Hij moet oordelen, gaat Hij uit Zijn plaats *(Js 26:21)*. Als Hij het oordeel uitstelt en daarmee genade bewijst, blijft Hij in Zijn plaats *(Hs 5:15)*. Als Hij moet oordelen, doet Hij het kort, het is het werk van een ogenblik *(Js 54:7-8)*. Zijn eigenlijke werk is het bewijzen van genade en barmhartigheid *(Jl 2:13)*.

De HEERE komt uit Zijn woning | *vers 3*

> 3 *Want zie, de HEERE komt uit Zijn [woon]plaats,*
> *Hij daalt af en treedt op de hoogten van de aarde.*

Hier is de dag van de HEERE aangebroken. Hij komt tevoorschijn. Tot nu toe heeft Hij Zich verborgen gehouden *(Js 45:15)*, maar nu gaat Hij orde op zaken stellen op aarde, waar de zonden tot een hoogtepunt zijn gestegen *(vgl. Gn 18:21)*. Zijn treden *"op de hoogten van de aarde"* laat zien dat Hij de onbeperkte Heerser van de wereld is *(Am 4:13; Jb 9:8; Dt 32:13)*. In deze uit-

drukking zit ook opgesloten dat Hij de hoogmoedigen oordeelt *(Js 2:11-19)*. Hoogten zijn ook plaatsen van afgoderij.

Met alles wat hoog is bij mensen, rekent Hij af op een wijze die de nietigheid van dat hoge laat zien. Zijn optreden onderstreept Zijn majesteit. Wat verheven en machtig lijkt, wat op mensen indruk maakt, is voor God minder dan wat het stof is voor mensen die daarop trappen.

In dit optreden van de HEERE zien we dat God boven de door Hem geschapen wereld staat. Hij maakt geen deel uit van Zijn schepping. De schepping is door Hem tot stand gekomen, door Zijn machtwoord, en bestaat in Hem *(Ko 1:17)*. Hij is ook in staat om op elk door Hem gewenst moment in de geschiedenis in te grijpen om Zijn wil tot uitvoering te brengen.

Als Hij in Christus *"aan bloed en vlees"* deelneemt *(Hb 2:14)*, wil dat niet zeggen dat Hij een schepsel wordt en als zodanig deel gaat uitmaken van Zijn schepping. Ook als Mens op aarde is Hij God, want Hij is door God de Heilige Geest verwekt *(Lk 1:35)*. Hij is Degene *"Die geopenbaard is in het vlees" (1Tm 3:16)*, het vleesgeworden Woord *(Jh 1:14)*. Alleen van Hem kan worden gezegd dat Hij *"in [het] vlees gekomen"* is *(1Jh 4:2)*. Dit kan van niemand anders worden gezegd. Als enige Mens is Hij in de wereld gekomen vanuit een plaats die buiten de schepping ligt.

Gevolgen van Zijn komst | *vers 4*

> 4 *De bergen smelten onder Hem weg,*
> *de dalen splijten*
> *als was voor het vuur,*
> *als water dat langs een helling vloeit.*

Als Hij op de aarde treedt, worden de gevolgen direct merkbaar. Als Hij de bergen aanraakt, worden ze als was voor het vuur. Zijn majesteit is een verterend vuur. De dalen wijken uiteen, ze verliezen alle onderlinge samenhang en hebben geen vastheid meer, zoals water dat langs een helling naar beneden stroomt.

Micha gebruikt hier beeldende taal. Nu vergaat de wereld nog niet door vuur, wat in de eindtijd wel letterlijk zal gebeuren *(2Pt 3:7,10,12)*. Het oordeel van God dat Micha aankondigt, lijkt de aarde te veranderen in chaos. De gebeurtenissen die daarvoor op korte termijn zullen zorgen, zijn de

aanstaande verwoesting van het noordelijke tienstammenrijk door Assyrië onder aanvoering van Salmaneser en de later volgende invasie van de Babyloniërs onder aanvoering van Nebukadnezar in het zuidelijke tweestammenrijk. Wat Micha hier zegt, vindt zijn uiteindelijke vervulling bij de wederkomst van de Heer Jezus, als *"Hij komt om de aarde te oordelen" (Ps 96:13)*.

Er is ook nog een vertroostende toepassing van dit vers te maken. We kunnen in de bergen de grote moeilijkheden zien, waarvoor wij soms worden geplaatst. Als wij daar niet overheen kunnen kijken, kunnen we wel naar boven kijken, naar Christus. Hij is in staat deze moeilijkheden te laten versmelten als was om ze voor ons tot een begaanbare weg te maken *(vgl. Js 49:11)*.

Aanleiding van de komst van de HEERE | *vers 5*

> 5 *Dit alles is om de overtreding van Jakob*
> *en om de zonden van het huis van Israël.*
> *Wie is de overtreding van Jakob?*
> *Is het niet Samaria?*
> *En wie zijn de [offer]hoogten van Juda?*
> *Is het niet Jeruzalem?*

"Dit alles" slaat terug op de ontzagwekkende verschijning van God als Rechter in de vorige verzen en wat de gevolgen daarvan zijn. De aanleiding van Gods optreden ligt in de overtreding en de zonden van het volk. De zetel van het verderf is van beide rijken gevestigd in de hoofdstad van elk rijk: Samaria en Jeruzalem. Door het apart noemen van deze namen worden de tien en de twee stammen afzonderlijk als voorwerpen van Gods oordeel gezien.

Dat Samaria *"de overtreding van Jakob"* is, wil zeggen dat alle zonden van het tienstammenrijk in de hoofdstad geconcentreerd gevonden worden. Het wil niet zeggen dat ze alleen in Samaria worden gevonden, maar wat in Samaria gevonden wordt, is een uitbarsting van de zonden die overal aanwezig zijn. Mensen van het hele land gaan daarheen om aan hun zondige verlangens de afschuwelijkste uitingen te geven. Daar komt de etter van de zonde van het hele land tot een stinkende uitbarsting.

Op dezelfde wijze wordt Jeruzalem *"de [offer]hoogten van Juda"* genoemd. De zonde van Juda wordt nader aangeduid als offerhoogten, de hoge plaatsen waar afgoderij wordt gepleegd *(Jr 32:35a)*. Hoogten zijn hier plaatsen op bergen en heuvels waar altaren zijn opgericht om aan de afgoden te offeren. Deze plaatsen zijn een gruwel voor God. Hij heeft in Jeruzalem Zijn tempel staan als de enige plaats van eredienst. Dat het volk eigenzinnig andere plaatsen van eredienst heeft gemaakt om daarbij dan ook nog andere goden te aanbidden, kan God niet ongestraft laten.

Zij bouwden de hoogten van de Baäl, die in het dal Ben-Hinnom zijn, om hun zonen en hun dochters voor de Molech door [het vuur] te laten gaan, wat Ik hun niet geboden had. (Jr 32:35a)

In de hoofdstad zetelt de macht. Daar wordt het beleid bepaald. Dat is tot zegen of tot verderf. De hoofdstad kunnen we beschouwen als het kloppend hart van het volk. De stad is ook vandaag het centrum waar mensen heengaan om zich eens lekker uit te leven. Daar is een ruim aanbod voor het voldoen aan de zondige verlangens. Natuurlijk zijn er op het platteland ook wel gelegenheden waar dat kan, maar de stad heeft toch wel een bijzondere aantrekkingskracht als mensen vertier zoeken. We horen dat ook als Petrus spreekt over de *"steden Sodom en Gomorra" (2Pt 2:6)*, waar de mensen goddeloos hebben geleefd en als gevolg daarvan door God zijn geoordeeld.

Samaria zal verwoest worden | *vers 6*

> 6 *Daarom maak Ik van Samaria een puinhoop in het veld,*
> *een plek voor het planten van een wijngaard.*
> *Ik stort haar stenen in het dal,*
> *en haar fundamenten leg Ik bloot.*

Hier wordt de verwoesting van Samaria door de Assyriërs beschreven. Van de prachtige stad zal slechts een puinhoop overblijven, die in niets meer aan een stad zal herinneren. Van Samaria zal alleen nog maar een puinhoop op het veld te zien zijn. Het is bouwland geworden, er kunnen wijngaarden worden geplant. Het ontbloten van de fundamenten wil zeggen dat de stad tot de grond toe verwoest zal worden *(vgl. Ps 137:7)*.

Toch bevat dit grondige oordeel tevens een element van hoop. Nadat Samaria tot een puinhoop is gemaakt en zijn volle sterkte is afgebroken en

neergestort, is het geschikt *"voor het planten van een wijngaard"*. Aangezien wijn een beeld is van vreugde, kunnen we in deze beschrijving opmerken dat na de uitoefening van het oordeel er nieuwe vreugde kan ontstaan.

Dit geldt ook in geestelijk opzicht. Als wij het verkeerde bij onszelf oordelen, maakt dat de weg vrij om blij te zijn in de Heer. Daarom moeten de fundamenten worden blootgelegd. We moeten zien wat de oorzaak van het verkeerde is. We moeten nagaan waarop bepaalde daden van ons leven zijn gebaseerd. Daarvoor breekt God soms dingen af die we zelf hebben opgebouwd. Dat is dan met het doel er blijdschap voor in de plaats te geven.

Afgoden uitgeroeid | *vers 7*

> 7 *En al haar beelden worden verbrijzeld,*
> *en al haar [hoeren]loon wordt met vuur verbrand,*
> *van al haar afgoden maak Ik een woestenij,*
> *want met hoerenloon heeft zij ze bijeengebracht*
> *en tot hoerenloon keren ze terug.*

Hier vinden we een nadere invulling van de verwoesting. Niet alleen de stad wordt afgebroken, er wordt ook afgerekend met elementen die Gods land en dienst zijn binnengekomen en die het volk heeft gebruikt in zijn afgodendienst. Micha zegt wat daarmee zal gebeuren.

Hij wijst op de gesneden beelden. Dit handwerk, waarvoor Gods volk zich neerbuigt, zal worden verbrijzeld. Zo kan en moet er worden gehandeld met alles wat de plaats van God heeft ingenomen. Het is waardeloos en leeg. Wat een dwaasheid om op zulke dingen zijn vertrouwen te stellen.

God spreekt over het verbrijzelen van de afgodsbeelden als een werk dat Hij Zelf ter hand neemt. Hoewel Hij de Assyriërs gebruikt, is het toch Zijn persoonlijke bemoeienis met het onherstelbaar verdelgen van alle afgodsbeelden. Hij wil Zijn volk ervan doordringen dat elke steun buiten Hem een steunen op lucht zal blijken te zijn.

Met *"hoerenloon"* worden de geschenken van de afgodendienaars bedoeld. Deze geschenken worden opnieuw tot hoerenloon als ze door de veroveraars worden meegenomen en voor hun eigen afgoden en voor de betaling van hun afgodsfeesten worden gebruikt.

In geestelijke zin is hoererij de ongeoorloofde eenwording van wat wel en wat niet bij God hoort *(Ex 34:15; Ri 2:17; Ez 23:30)*. Hier slaat het op al de rijkdom die Samaria heeft verkregen uit ongeoorloofde verbindingen met heidense volken door het overnemen van hun goden. Dit zal allemaal door het vuur van Gods oordeel vergaan. Daarvan blijft niets over.

Als wij denken dat afgoderij een kwaad is dat alleen in onbeschaafde delen van de wereld wordt gevonden, is dat een ernstige misvatting die dringend gecorrigeerd moet worden. Afgoderij is alles wat ons oog aftrekt van de Heer Jezus als het centrum van ons leven. Niet voor niets besluit Johannes zijn eerste brief, die volledig is gewijd aan een beschrijving van de Heer Jezus als het eeuwige leven, met de woorden: *"Kinderen, wacht u voor de afgoden" (1Jh 5:21)*.

Daarbij sluit aan wat Paulus zegt: *"De hebzucht, die afgodendienst is" (Ko 3:5)*. Is er dan nog iemand die in het licht daarvan durft vol te houden dat afgoderij bij ons geen rol speelt? Als we het daarmee eens zijn, mag het niet bij deze constatering blijven. Dan moeten we alles uit ons leven verwijderen, waaraan we op een hebzuchtige wijze gehecht zijn. Als we dat niet doen, zal God het in oordeel van ons wegnemen.

Een rouwklacht | *vers 8*

> 8 *Hierover zal ik rouw bedrijven en weeklagen,*
> *zal ik berooid en naakt [mijn] weg gaan,*
> *zal ik huilen als de jakhalzen,*
> *en klaaglijk roepen als de struisvogels.*

Tot *vers 7* is Micha de stem van de HEERE tot de mensen. In de *verzen 8-9* is hij de stem van het volk, dat wil zeggen van een Godvrezend overblijfsel ervan dat nog begrip heeft van de zonden die worden bedreven door de massa van het volk. Het is een overblijfsel dat Gods gevoelens over de toestand van het volk deelt en tot uitdrukking brengt. Wij mogen ons wel afvragen: In hoeverre is dit besef bij ons aanwezig ten aanzien van de toestand van Gods volk nu?

Met het woord *"hierover"* bedoelt Micha de voorzegde ondergang van Samaria. Maar hij beperkt zijn weeklacht niet tot Samaria. Uit het volgende vers blijkt dat hij vooral aan Jeruzalem denkt. Hij weet dat het oordeel over

Samaria een voorbode is van het oordeel over Jeruzalem. Dat is zijn stad, het oordeel daarover raakt hem persoonlijk. Mede daardoor is zijn smart niet oppervlakkig, maar diep doorvoeld en luidruchtig. De kreten die hij daarbij uitstoot, doen denken aan die van de jakhals en struisvogel *(vgl. Jb 30:29)*.

Ik ben een broeder van de jakhalzen geworden,
en een metgezel van de struisvogels.
(Jb 30:29)

Hij houdt zich niet in *(vgl. Jr 9:1)*. Zijn uitingen van smart laten zien dat hij zich ten nauwste met dit volk verbonden voelt. De voorzegging van de komst van de HEERE betekent voor hem niet het mechanisch afleveren van een boodschap. Ook is er geen spoor van leedvermaak bij hem aanwezig, alsof hij zich erover zou verheugen dat dit ontrouwe volk er eens lekker van langs zal krijgen. Hij is intens begaan met het volk vanwege de aanstaande rampen.

Micha is niet alleen hoorbaar aangedaan over wat het volk zal treffen. Het is ook aan hem te zien. De rampen die het volk zullen treffen, hebben hem zo aangegrepen, dat hij alles aflegt wat maar de indruk zou kunnen wekken dat hij het wel naar zijn zin heeft. *"Naakt"* moeten we opvatten in de zin van ongekleed, dat is zonder bovenkleed *(2Sm 15:30; Js 20:2; Jh 21:7)*. Het geeft de aanblik van ellende en smart.

Hieruit kunnen we het nodige leren met het oog op het oordeel dat de wereld wacht. Wat doet het ons als wij daaraan denken? Te oordelen naar de luxe waarmee we ons omgeven, zijn we niet echt onder de indruk van de rampspoed die de wereld wacht. We doen flink mee met het zoveel mogelijk genieten van alle weelde en welvaart. Als we echt beseffen wat God binnenkort met de wereld gaat doen, zal ons dat tot een sobere leefwijze voeren.

De wond is ongeneeslijk | *vers 9*

> 9 *Want zijn wond is ongeneeslijk,*
> *want zij reikt tot aan Juda,*
> *zij raakt tot aan de poort van mijn volk,*
> *tot aan Jeruzalem!*

Micha geeft twee redenen voor de luide, krachtige uitroepen van zijn smart. In de eerste plaats omdat het oordeel over Samaria zo radicaal is.

De wonden als gevolg van de plagen waarmee God het slaat, zijn *"ongeneeslijk"*. Er is geen uitweg meer. Gods geduld is op. De legers van Assyrië zullen de stad verwoesten en de bevolking meenemen.

De tweede reden van zijn grote smart is dat hij in zijn visioen ziet hoe de Assyriërs Juda zijn binnengevallen. Waarschijnlijk betreft het de eerste invasie *(2Kn 18:13)*. De vijand heeft zijn voet gezet op zijn land, zijn thuis. Dit is voor hem onverdraaglijk. Gods land is zijn land, Gods volk is zijn volk. Het mag niet zo zijn dat anderen daar recht op laten gelden. Dat God het toelaat, komt door de zonden van het volk. Micha erkent dat, maar dat neemt niet weg dat het binnentrekken van de vijand in Gods land bij hem een groot verdriet veroorzaakt.

Toch wordt Jeruzalem niet ingenomen. De veroveraar houdt halt bij de poort van Jeruzalem. Hij mag komen *"tot aan"* de poort, *"tot aan"* Jeruzalem. Dat hij niet *in* Jeruzalem komt, is het resultaat van de voorbede van Hizkia *(Js 37:1-8)*. Hierdoor vergunt de HEERE Jeruzalem een uitstel van honderdvierentwintig jaar.

Gath en Beth-le-Afra | *vers 10*

> 10 *Maak [het] niet bekend in Gath,*
> *ween niet [zo] jammerlijk,*
> *wentel u in het stof*
> *in Beth-le-Afra.*

Vanaf *vers 10* wordt de invasie van de Assyriërs beschreven en hun belegering van Jeruzalem. Ook in *Jesaja* wordt deze opmars beschreven *(Js 10:28-32)*. Maar er is een verschil. Jesaja somt meer de verschillende plaatsen op als stopplaatsen op de marsroute van de Assyriërs. De beschrijving van Micha is meer vermengd met de oorzaken waardoor de verschillende steden door dit oordeel getroffen worden.

In de *verzen 10-15* worden verschillende plaatsen genoemd die het toneel van ellende zullen zijn. Van de meeste plaatsen is bekend dat ze in de buurt van de geboorteplaats van Micha liggen. De profeet ziet een vreselijk onheil komen over zijn geboorteplaats en de directe omgeving ervan.

Er worden tien steden genoemd. Tien is het getal van verantwoordelijkheid. Daarin hebben Israël en Juda gefaald en als gevolg daarvan komt nu

het oordeel over hen. De eerste steden die worden genoemd, liggen in het heuvelland van Juda op de route van de vijand van Samaria naar Jeruzalem. De volgende steden liggen in de buurt van Jeruzalem. De steden van Juda die de gesel ervan hebben ervaren, worden opgesomd, elk in bewoordingen die een woordspeling met de naam van de stad laten zien.

De opsomming wordt door *vers 12*, waar weer de poort van Jeruzalem wordt genoemd, in twee keer vijf steden verdeeld. Daardoor is het vermoeden ontstaan dat de eerstgenoemde vijf steden ten noorden en de erna genoemde vijf ten zuiden van Jeruzalem liggen, waarmee Micha gelijk aangeeft dat het oordeel zich vanuit het noorden voltrekt.

Het gedeelte van de *verzen 10-15* begint met woorden die herinneren aan de rouwklacht van David over de dood van Saul en Jonathan *(2Sm 1:20)*. Het gedeelte eindigt met de naam van de spelonk waar David zich voor Saul heeft verborgen *(1Sm 22:1)*. Deze donkere momenten in het leven van David vormen als het ware het decor voor de beschrijving van de val van de steden waarover Micha spreekt. De val van Saul staat symbool voor de val van het hele koninkrijk van Israël. In de spelonk zien we dat er tijdens het oordeel toch een toevluchtsoord is voor hen die Gods oordeel als terecht erkennen. Daar bevindt en verbergt zich de heerlijkheid van Israël *(vers 15)*.

Het eerste wat Micha doet, is het volk waarschuwen dat dit bericht niet doorgegeven wordt aan Gath van de Filistijnen. De profeet vreest het wraakzuchtig gejuich van deze vijanden van Gods volk *(vgl. 2Sm 1:20)*. Ze moeten zelfs geen enkele uiting van droefheid daar laten zien.

Het bepaalt hen er ook bij dat zij in hun eigen stad het oordeel moeten dragen. Ze mogen geen steun zoeken bij anderen. Het volle gewicht ervan moet tot hen doordringen. Het is ook een waarschuwing dat ze geen medelijden moeten zoeken op verkeerde plaatsen, bij verkeerde personen. Als ze dat doen, zal dat hun pijn alleen maar groter maken.

De eerste stad in Juda is *"Beth-le-Afra"*, dat 'huis van het stof' betekent. In de oproep van Micha tot deze stad om zich in het stof te wentelen ligt een woordspeling. Het is een oproep zich te gedragen naar de betekenis van de naam van hun stad. Zich wentelen in het stof is een teken van rouw *(Jz 7:6; Jb 16:15; Js 47:1)*. God wil met Zijn oordeel altijd bewerken dat de mens zich voor Hem vernedert en de rechtvaardigheid van Zijn oordeel erkent.

Safir, Zaänan en Beth-Haëzel | *vers 11*

> 11 *Trek voorbij, bewoonster van Safir,*
> *[in] schandelijke naaktheid.*
> *De bewoonster van Zaänan gaat niet naar buiten,*
> *rouw is [in] Beth-Haëzel;*
> *Hij neemt Zijn steun van u weg.*

De woordspeling geldt voor alle plaatsen die door Micha worden genoemd. Micha heeft voor elke stad een oproep die aansluit bij de betekenis van de naam ervan. *"Safir"* betekent 'schone'. Micha spreekt over de schande waaraan Safir zal worden prijsgegeven. Van haar schoonheid blijft niets over. De stad zal het tegenovergestelde van de betekenis van haar naam ervaren: ze zal een vernederende behandeling ondergaan.

"Zaänan" betekent 'plaats van menigten' of 'die uitgegaan is'. Bij een menigte kunnen we denken aan kracht om de vijand te bestrijden. Maar er zal niemand de poort uitgaan. Uit vrees voor de vijand zullen ze binnen de poorten blijven. Van enige heldhaftigheid is geen sprake. Micha vermeldt dat zij zich niet naar buiten wagen.

"Beth-Haëzel" betekent 'huis van de naaste'. Maar zij zullen geen hulp aan hun naasten kunnen geven. De stad zal geen plaats zijn waar vluchtelingen kunnen verblijven omdat de stad zelf vol ellende is. De ellende waarin de vijand de stad heeft gedompeld, zal het onmogelijk maken als stopplaats voor verjaagden te dienen. Ze zijn krachteloos om voor de naasten een steun te zijn omdat de HEERE Zijn steun van hen wegneemt. Hij neemt Zijn steun van hen weg omdat zij niet op Hem steunen.

Maroth | *vers 12*

> 12 *Ja, de bewoonster van Maroth*
> *is ziek vanwege het goede,*
> *want kwaad is afgedaald van de HEERE*
> *tot aan de poort van Jeruzalem.*

"Maroth" betekent 'bitterheid'. De bewoonster ziet uit naar het goede, maar het komt niet. Als bitterheid het kenmerk van de stad is, is er geen verbinding met het goede en het uitzien ernaar is ongegrond en tevergeefs.

Omdat de stad de HEERE heeft verlaten, heeft ze de bron van het goede verlaten. Het oordeel is aanstaande. Dat zal verlies betekenen van al het goede dat er nog aanwezig is. Ze zal ziek zijn van het verlies ervan. Naar het goede kan alleen met blijdschap worden uitgezien vanuit de omgang met Hem.

Midden in de beschrijving van de veroveringstocht van de Assyriërs herinnert Micha eraan dat al het onheil dat de vijand brengt van de HEERE komt. Hij is het Die Zijn volk straft vanwege hun zonden. Assyrië is de roede waarmee Hij Zijn volk tuchtigt vanwege hun volharden in het afwijken van Hem *(Js 10:5-6)*. Micha geeft ook de grens aan die de HEERE voor Zijn tuchtroede heeft vastgesteld en die daarom door de vijand niet zal worden overschreden. Het is *"tot aan de poort van Jeruzalem"* en niet erdoor naar binnen de stad in *(vgl. vers 9)*.

Lachis, het begin van Israëls zonde | *vers 13*

> 13 *Span de snelle paarden voor de wagen,*
> *bewoonster van Lachis.*
> *Die is het begin van de zonde*
> *voor de dochter van Sion,*
> *want in u zijn de overtredingen*
> *van Israël gevonden.*

Lachis betekent onder andere 'onoverwinnelijk'. Maar Lachis krijgt de oproep om te vluchten voor de naderende vijand en dat zo snel mogelijk te doen. Paarden, die een toonbeeld van onbevreesde kracht in de oorlogsvoering zijn *(Jb 39:24-25)*, worden door Micha aangeprezen als het middel voor een snelle en smadelijke aftocht. Nadat Sanherib Lachis heeft ingenomen, vestigt hij er zijn hoofdkwartier en ontvangt hij daar de gezanten van Hizkia *(2Kn 18:14,17; Js 36:2)*.

In Lachis ligt *"het begin van de zonde"* van Juda. Het begin van de zonde is waar de zonde is begonnen en waarin ze ook haar volle kracht heeft geopenbaard. Het zal betekenen dat in Lachis als eerste stad in Juda de afgoderij uit Israël is 'geïmporteerd' en vandaar verder in Juda is verspreid. De zonden van Israël hebben niet haltgehouden voor de grens van Juda. Lachis heeft er de poort voor geopend en de zonde binnengehaald.

Moreset-Gath en Achzib | *vers 14*

> 14 *Geef daarom afscheidsgeschenken*
> *aan Moreset-Gath.*
> *De huizen van Achzib blijken onbetrouwbaar*
> *voor de koningen van Israël.*

Ook *"Moreset-Gath"* zal in handen van de vijand vallen. Moreset-Gath betekent 'bezit of erfdeel van Gath'. De stad zal haar erfdeel moeten opgeven. Het zal het bezit worden van de vijand, terwijl de inwoners ervan in ballingschap zullen gaan. Met het oog daarop zegt Micha dat aan die stad een afscheidsgeschenk gegeven moet worden. Het is als een geschenk dat een vader aan zijn dochter meegeeft bij haar huwelijk, wanneer zij het huis verlaat. Het betekent dat ook deze stad voor het rijk verloren gaat.

"Achzib" betekent 'leugen', 'bedrog'. De stad zal de koningen teleurstellen die hun hoop hierop hebben gevestigd. De 'achzabim' in het Oude Testament zijn beken die in de zomer droog zijn en zo bedrog zijn voor de dorstige reiziger *(vgl. Jb 6:15; Jr 15:18b)*. *"De huizen van Achzib"* worden genoemd omdat die te vergelijken zijn met de beekbedding die bedriegt. Er is geen staat op te maken, niet op te rekenen, ze bieden geen enkele bescherming.

> *Mijn broeders hebben trouweloos gehandeld,*
> *als een beek; zij gaan voorbij als stromende beken,*
> *... (Jb 6:15)*

De koningen van Juda worden hier *"de koningen van Israël"* genoemd omdat zij in slechtheid niet voor die van Israël onderdoen. Ze zullen het grootste bedrog omarmen als ze de antichrist zullen aannemen. Ze zullen menen in hem hun bevrijder te hebben. Hoe bedrogen zullen ze daarmee uitkomen. Deze man zal *"onbetrouwbaar"* zijn. Hij zal een 'leugenbeek' blijken te zijn die zijn weerga niet kent.

Maresa en Adullam | *vers 15*

> 15 *Opnieuw breng Ik een bezetter over u,*
> *bewoonster van Maresa.*
> *Hij zal komen tot aan Adullam,*
> *de luister van Israël.*

Maresa betekent 'bezitting' of 'verovering'. Eens is het veroverd door de Israëlieten, nu staat het op het punt door hun vijanden te worden ver-

overd. Al hun bezit zal in handen van de Assyriërs, *"een bezetter"*, vallen. Hier benadrukt Micha nog eens dat de HEERE de Bewerker van hun onheil is *(vgl. vers 12)*.

Alle voorname mensen, mensen van aanzien, zullen naar Adullam vluchten, de spelonk voor achtervolgden *(1Sm 22:1)*. *"De luister van Israël"* is de adel *(Js 5:13)*, maar kan ook slaan op het hele volk, zij die geen recht van bestaan hebben *(Hs 9:11-13)*. Omdat deze plaats zo herinnert aan de vlucht van David en allen die zich bij hem hebben gevoegd, kan het ook zijn dat God deze spelonk als toevluchtsoord aanwijst voor alle trouwe gelovigen.

Rouwbetoon vanwege ballingschap | *vers 16*

> 16 *Scheer [uw haar] af, ja, scheer u kaal*
> *vanwege uw kinderen, die u lief zijn;*
> *maak u zo kaal als een gier,*
> *want zij zijn bij u weggegaan in ballingschap.*

Micha keert terug tot zijn rouwklacht die hij in *vers 8* is begonnen naar aanleiding van de wegvoering van het volk, die hij in de verzen daarna heeft beschreven. Hij richt zich hier niet meer tot een bepaalde stad, maar doet een algemene oproep aan het hele land. Het kan hier dan ook gaan zowel over de wegvoering door de Assyriërs *(2Kn 18:13-19)* als over de wegvoering naar Babel *(Mi 4:10)*.

Door te spreken over *"uw kinderen, die u lief zijn"*, wordt Sion *(vers 13)* aangesproken als de moeder van haar volk. De leden van het volk zijn de kinderen van haar liefde. Het zijn de kinderen over wie zij zich als moeder zo heeft verblijd. Nu haar kinderen worden weggevoerd, verandert haar blijdschap over hen in grote smart.

Micha roept op om uiting te geven aan die smart. Hij wil dat ze zich, als teken van rouw, scheren en kaal maken *(Jb 1:20; Ez 27:31; Am 8:10)*. Scheren en kaal maken zijn twee woorden voor dezelfde handeling, het zijn synoniemen. Door beide uitdrukkingen te gebruiken wordt de gedachte aan rouw versterkt. Deze versterkte gedachte wordt nog weer versterkt door de kaalheid te verbinden aan de gier. Een uiterlijk kenmerk van de gier is immers dat hij op de kop en in de nek kaal is. Met het noemen van de gier wordt het aspect van oordeel nog eens extra benadrukt *(Mt 24:28)*.

Micha 2

Onrecht uitdenken en kwaad uitvoeren | *vers 1*

> 1 *Wee [hun] die onrecht uitdenken,*
> *kwaad uitwerken op hun slaapplaats,*
> *[en] het bij het licht van de morgenstond uitvoeren,*
> *omdat zij [daartoe] bij machte zijn.*

In *Micha 1* heeft Micha de zonden tegenover God opgesomd. In *Micha 2* gaat het om de zonden tegenover de naaste. Micha wendt zich tot de machthebbers, de mensen met geld en invloed, die alleen uit zijn op zelfverrijking en daarbij over lijken gaan. Met een *"wee"* kondigt hij Gods oordeel over hen aan. Het 'wee' dat hij over deze lieden uitspreekt, herinnert aan het zesvoudige 'wee' dat Jesaja uitspreekt *(Js 5:8-30)*. Net als Jesaja spreekt ook Micha daarna een 'wee' over zichzelf uit *(Mi 7:1; Js 6:5)*. Oordeelsaankondiging voor anderen kan niet gedaan worden zonder zelfoordeel.

De mensen tot wie Micha hier het woord richt, zijn ras-misdadigers. Het kwaad overvalt hen niet, zij geven zich eraan over. Zij hebben hun plannen tot zelfverrijking goed uitgedacht. Dat hebben ze gedaan in de nacht, wanneer de mensen geacht worden te slapen. En wanneer het licht wordt, beginnen ze hun snode plannen uit te voeren. Ze zijn zo schaamteloos, dat ze niet terugschrikken voor het licht, maar juist in het licht hun zondig bedrijf uitoefenen. Hun hele bestaan is eraan gewijd. Ze kunnen aan niets anders denken.

> *Op zijn slaapplaats bedenkt hij onrecht;*
> *hij gaat op een weg staan die niet goed is,*
> *het kwaad verwerpt hij niet. (Ps 36:5)*

Deze goddelozen gebruiken de nacht voor het beramen van onheil *(Ps 36:5)*. Dat staat in schril contrast met wat het hart van de Godvrezende David bezighoudt. Als hij in de woestijn is, op de vlucht voor Saul, gaat hij niet 's nachts liggen denken hoe hij Saul kan uitschakelen. Hij denkt aan de HEERE, aan Wie Hij is *(Ps 63:7)*. En als hij denkt aan de ongerechtigheid die hem omgeeft en wordt

> *Wanneer ik aan U denk op mijn bed,*
> *over U peins in [nacht]waken –*
> *... (Ps 63:7)*

aangedaan, wil hij in zijn hart alles aan de HEERE overgeven en niet zichzelf wreken *(Ps 4:5)*.

Door Gods Geest geleid brengt Micha de verdorven reden voor hun handelen aan het licht. Zij redeneren: 'Wij hebben de macht en daarom ook het recht om te handelen zoals wij willen.' De zin *"omdat zij [daartoe] bij machte zijn"*, luidt letterlijk: 'Hun hand is hun tot god.' Dat wil zeggen de macht die zij hebben, geldt voor hen als god, zij erkennen geen hogere macht dan hun hand *(vgl. Hk 1:11)*. Ze hebben de macht te doen wat ze willen *(vgl. Gn 31:29; Sp 3:27)*.

Het is de fout van velen, vaak de rijken en sterken, maar ook mensen met denkkracht, dat zij geloven te mogen doen wat zij kunnen doen. Het is het soort mensen dat geen besef van goedheid heeft, bij wie geen vrees voor God voor ogen staat *(Rm 3:18)*. Er is bij hen geen enkele innerlijke of uiterlijke afgrenzing, niets wat hen ervan weerhoudt hun snode plannen uit te voeren. Zij bedenken en doen.

Een toepassing voor vandaag kunnen we zien bij veel schrijvers, makers van films of bedenkers van computerspelletjes. Ze bedenken steeds nieuwe methoden om te zondigen. Ze brengen die aan de man in hun nieuwste uitgaven. De lezers, kijkers en kopers zijn de slachtoffers die zich gewillig van hun geld laten ontdoen door het te investeren in een aanschaf van de producten van deze bedenkers van kwaad. Naarmate ze de vrucht van het denken van deze mensen tot zich nemen, wordt hun moreel besef, zonder dat ze het in de gaten hebben, steeds verder afgebroken. Het kwaad dat daar weer uit voortkomt, is een maatschappij die zich steeds meer verhardt en zich steeds meer tegen God en Zijn gezag en als gevolg daarvan ook steeds meer tegen zijn naaste keert.

Begeerte, roof en onderdrukking | *vers 2*

> 2 *Zij begeren akkers en roven die,*
> *en huizen, en nemen die af.*
> *Zo onderdrukken zij de man en zijn huis,*
> *de mens en zijn erfelijk bezit.*

Hun kwade praktijken, uitgedacht in de nacht, bestaan uit roven en verdrukken. Ze vloeien voort uit hun begeerte naar wat aan hun naaste toebe-

hoort. Als de rechten van God worden vertreden, gaan ook de rechten van de naaste eraan. Het is al verboden om iets te begeren wat van een ander is. Het is een overtreding van het tiende gebod van de wet *(Ex 20:17)*. Hierdoor wordt de begeerte naar wat van een ander is, tot een zondige daad verklaard *(Rm 7:7)*. Paulus stelt dat begeerte afgodendienst is *(Ko 3:5)*, want het is je hart op iets anders zetten dan op God.

Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is, ... (Ko 3:5)

Het blijft ook niet bij de begeerte. Eerst zondigen ze in hun hart. Daarna zondigen ze in de praktijk. En het lijkt erop dat zij succes hebben in hun boze voornemens. Wat zij doen, wordt treffend geïllustreerd in de geschiedenis van Achab die de wijngaard van Naboth wil hebben *(1Kn 21:1-2)*. Achab toont zijn volledige onverschilligheid voor het feit dat het land aan God toebehoort *(Lv 25:23)*. God heeft Zijn land als een erfelijke bezitting aan de families van Zijn volk gegeven.

Naboth waardeert wat God hem heeft gegeven en wil dan ook onder geen beding zijn land wegdoen *(1Kn 21:3)*. Hij is zich ervan bewust dat de begeerte van Achab niet alleen zijn eigen huis betreft, maar ook zijn voorvaderlijk huis en ook het huis dat van het volgende geslacht zal zijn. Maar daaraan heeft Achab geen boodschap. Hij neemt toch bezit van het erfdeel van Naboth door de zaak in handen van zijn nog goddelozere vrouw Izebel te geven. Zij zorgt ervoor dat Naboth wordt vermoord en de wijngaard in het bezit van Achab komt *(1Kn 21:4-15)*.

De mensen die Micha op het oog heeft, zijn allemaal Achabjes. Zij doen wat Achab heeft gedaan. Het is geen vleiende, maar wel een duidelijke vergelijking. Jesaja heeft deze praktijken ook aan de kaak gesteld en bestraft *(Js 5:8)*. De geschiedenis van Achab en Naboth is dan ook geen incident, maar gebeurt vaker. Het vindt overal plaats waar de begeerte de overhand heeft. Het kenmerk van begeerte is dat je nooit genoeg hebt. Zo is het bij deze mensen. In onze eenentwintigste eeuw brengen processen tegen bestuurders van grote maatschappijen hetzelfde gedrag aan het licht.

De profeet spreekt over ‘roven’, maar dat zullen zij beslist ontkend hebben. Ze zullen zo te werk zijn gegaan, dat ze zichzelf tegen dit soort aantijgingen kunnen verweren. Ze zullen het zo brengen, dat ze zich op een

‘nette’ manier het bezit van de ander hebben toegeëigend. Het zijn mensen die in hun eigen voordeel de grenzen verleggen *(Hs 5:10)* om zo het erfdeel van een ander in bezit te nemen. Om de grenzen van anderen bekommeren ze zich niet.

Het kwaad dat de HEERE bedenkt | *vers 3*

> 3 *Daarom, zo zegt de HEERE,*
> *zie, Ik bedenk kwaad over dit geslacht*
> *waar u uw nekken niet uit weg kunt nemen*
> *en [waardoor] u niet rechtop [verder] kunt gaan,*
> *want het zal een kwade tijd zijn.*

Het woord *“daarom”* waarmee dit vers begint, geeft aan dat de voorgaande lijst van zonden de basis is voor de ramp die Micha nu gaat aankondigen. Het is een woord van de HEERE, een door Hem genomen besluit. Als zij kwaad bedenken *(vers 1)*, zal Hij ook kwaad bedenken. We zien hierin Zijn regering, dat wil zeggen dat het kwaad dat we doen, ons zal treffen. Het is de wetmatigheid dat we zullen oogsten wat we zaaien *(Gl 6:7)*.

Er is gelijkenis tussen wat we zaaien en wat we oogsten. Als we kwaad zaaien, moeten we niet denken dat we goedheid zullen oogsten. Als we dat wel menen, betekent dat een bespotten van God. Maar God laat niet met Zich spotten. Zijn regering is daarvan het bewijs.

De rechtvaardige God waarschuwt Zijn volk dat Hij een kwaad gaat bedenken. Zij beramen plannen om door geweld aan hun hebzucht te voldoen. Daarom maakt God ook plannen om hen met Zijn oordelen te treffen. Die oordelen oefent Hij uit door de Assyriërs. Hij spreekt over *“dit geslacht”*, waarin we een zekere minachting beluisteren. Vanwege hun zonden zal God hun een juk opleggen. Dit juk is de vijand die Hij hun op de nek zal sturen, waarvan ze zich niet zullen kunnen bevrijden en voor wie ze zich zullen moeten bukken.

De trotse, hooghartige houding waarmee ze neerzien op de ellendigen, zal veranderen in een gebogen hoofd vanwege de ellende die over hen komt. Dat zal een dramatische keer brengen in hun tijd van voorspoed. Ze zullen persoonlijk, maar ook als natie worden vernederd. Van al hun fierheid zal

niets overblijven. Tegenover de volken om hen heen zullen ze met gebogen hoofden staan.

De *"kwade tijd"*, dat is de tijd van hun gevangenschap, zal aanbreken. In *Amos 5*, waar deze uitdrukking ook voorkomt, gaat het om het slechte gedrag van de mensen *(Am 5:13)*. Hier gaat het om het verlies van alles waaraan ze zich hebben gehecht. Ze zullen als straf hun eigen erfdeel kwijtraken evenals uiteraard de geroofde erfdelen.

Een spreuk | *vers 4*

> *4 Op die dag zal men een spreuk over u aanheffen, klaaglijk klagend met een rouwklacht, [en] zeggen:*
>
> *Wij zijn geheel verwoest,*
> *Hij doet het deel van mijn volk [van eigenaar] veranderen.*
> *Hoe neemt Hij [het] van mij weg,*
> *Hij deelt onze akkers uit aan afvalligen!*

Aan de smaad van gevangenschap wordt bespotting toegevoegd, waarbij de vijand spottend hun eigen woorden zal gebruiken. De woorden van de rouwklacht zijn de vijand bekend. Daarom kunnen zij die als een spreuk weergeven.

"Wij zijn geheel verwoest", is een uitroep van vertwijfeling. Zo snel als ze zich verrijkt hebben, zo snel zal die rijkdom hun ook weer worden afgenomen. Het verderf komt altijd plotseling. Mensen die zich rijk wanen, weten wel dat het hun zomaar kan ontvallen. Toch brengt dat hen niet tot nederigheid. Ze zullen alles doen om hun rijkdom zeker te stellen.

Met al hun berekeningen houden ze echter geen rekening met God. Ja, ze denken wel aan Hem, maar dan als Iemand Die wel dik tevreden met hen zal zijn. Ze zijn immers geregeld aanwezig in een godsdienstige samenkomst en brengen af en toe een offer. Dat daar wel eens iets aan mankeert, daar moet God maar niet moeilijk over doen.

De ondertoon die we beluisteren, is dan ook: 'Hoe kan God ons zoiets aandoen? Waarom treft ons, die toch trouw onze godsdienstplichten vervullen, dit kwaad? Hij neemt het mij af, dat is heel erg. Maar alsof dat niet erg genoeg is, geeft Hij het ook nog eens aan afvalligen! Dit is toch onaan-

vaardbaar?' Het brengt hen niet tot berouw over hun zonden, maar alleen tot een klaagzang over wat ze zijn kwijtgeraakt.

Daarom ... | *vers 5*

> 5 *Daarom zult u niemand hebben*
> *die volgens het lot het meetsnoer uitwerpt*
> *in de gemeente van de HEERE.*

Het woord *"daarom"* is de inleiding van de logische conclusie van het voorgaande. Vanwege de zonden van de *verzen 1-2* zal het volk worden weggevoerd, zoals aangekondigd in de *verzen 3-4*. Als gevolg daarvan zal aan niemand een erfdeel worden toebedeeld.

Het gebruik van *"het meetsnoer"* zien we bij de verdeling van het land onder Jozua *(Jz 13:6; vgl. Ps 16:6)*. De verdeling van het land zal nu door Israëls vijanden gebeuren en niet door henzelf; onder hen zal er niemand zijn die dat gezag heeft. Ze zullen volledig zijn overgeleverd aan de willekeur van de vijand. Ook zullen er geen bewoners zijn aan wie het land kan worden toebedeeld.

Profeteer niet | *vers 6*

> 6 *Ze profeteren: Profeteer niet!*
> *Ze moeten er niet over profeteren!*
> *Er komt geen einde aan al die smaad.*

Het gedeelte van de *verzen 6-11* gaat over de valse profeten. In *vers 6* en *vers 11* zijn zij aan het woord. In de tussenliggende verzen laat Micha zien wat de gevolgen zijn van hun valse voorstellingen. Hij laat ook zien hoe de HEERE hun optreden beoordeelt en wat Zijn antwoord daarop is.

Micha wordt door de valse profeten met het bevel *"profeteer niet!"* verboden om zijn stem nog langer te verheffen. Deze valse profeten zijn de vrienden van de schraperige grootgrondbezitters die eerder in de *verzen 1-2* door Micha zijn aangesproken. Zij willen niet dat hun maatschappelijke ondeugden door Micha worden gehekeld. Ze willen niet horen van een veroordeling van hun kwalijke praktijken. Zijn scherpe verwijten en ernstige bedreigingen gaan er bij de corrupte magnaten niet in.

Het is het algemeen heersende gevoel van mensen ook vandaag in de christenheid. Ze willen alleen prettige dingen horen, aangename dingen *(Js 30:10; Am 2:12; 7:16; 2Tm 4:3)*. Mensen zoeken naar een gemeente waar iedereen mag doen wat hij wil, waar niet moeilijk wordt gedaan, waar geen Micha's zijn. Als je maar plezier hebt. Een samenkomst moet vooral leuk, grappig zijn.

Micha weet dat het oordeel komt als de dingen in Israël en Juda niet veranderen. Het is geen bewijs van liefde als je daarover zwijgt. Wijzen op het kwaad, het aan de kaak stellen ervan, moet gebeuren. Het doel ervan is dat de zonde wordt beleden, want dan is de weg vrij voor God om weer te gaan zegenen.

Daar hebben de genotzoekers geen boodschap aan. Ze denken: 'Als hij nou maar ophoudt met profeteren, als hij zijn mond maar houdt, dan komt het oordeel ook niet.' Het is het soort denken dat je de dodelijke ziekte niet meer hebt als je de dokter doodschiet die je vertelt dat je een dodelijke ziekte hebt. Dit is de wijze waarop de valse profeten reageren op de prediking van Micha. Ze vinden dat hij maar eindeloos blijft zeuren over de dingen die zij leuk vinden en die hij beschimpt en zonde noemt. Dat zijn ze beu.

Tekortkomen en oprechtheid | *vers 7*

> 7 *U die huis van Jakob genoemd wordt,*
> *komt de Geest van de HEERE [soms] tekort?*
> *Zijn dat Zijn daden?*
> *Doen Mijn woorden geen goed*
> *bij hem die oprecht wandelt?*

Het lijkt erop dat we in het eerste deel van dit vers de valse profeten nog tot het volk horen spreken. Door het volk aan te spreken als *"huis van Jakob"* bevestigen zij de indruk dat zij werkelijk het verbondsvolk van de HEERE zijn. Dat is ook waarop het volk zich beroemt. Ze claimen het volk van God te zijn, terwijl ze dat met hun daden loochenen *(Js 48:1; Jh 8:33,39)*.

Vanuit die huichelachtige houding zeggen ze dat Micha toch wel een heel verkeerde voorstelling van God geeft. Meent het volk echt dat de Geest van de HEERE door Micha spreekt, een man die hun alleen maar beper-

kingen oplegt? God is toch geen God met tekorten? Zo kennen zij Hem niet. Hij is altijd zo goed voor hen. Ze kennen Hem alleen als die 'lieve God' Die Zijn volk nooit hard zal vallen en alles geeft wat ze nodig hebben. Denkt Micha nou echt dat God zo handelt, dat dit *"Zijn daden"* zijn, dat Hij alleen maar erop uit is om te straffen? Is Hij zo kortaangebonden, zoals Micha doet voorkomen? Zij weten wel beter.

Het antwoord, of liever de weerlegging, op de beweringen van de valse profeten komt in het tweede deel van dit vers. Hier voert Micha de HEERE sprekend in. De HEERE neemt het woord. Als de straf komt, ligt dat niet aan Zijn gebrek aan geduld of aan Zijn tekortschieten om hen te zegenen, maar aan hun zonden. Zijn goede woorden zijn voor *"hem die oprecht wandelt"* en niet voor de onoprechten van wandel zoals zij. De oprechte heeft niets te vrezen, maar wordt juist door Hem bemoedigd. De goede woorden van de HEERE bevatten kracht voor de oprechte om in zijn wandel de HEERE te blijven behagen.

Het volk stelt zich als een vijand op | *vers 8*

> 8 *Maar onlangs stelde Mijn volk*
> *zich [nog] op als een vijand*
> *tegenover een kledingstuk.*
> *U rukt de mantel af*
> *van nietsvermoedende voorbijgangers*
> *die terugkeren van de strijd.*

Bij Israël is de oprechte van wandel die in het vorige vers wordt genoemd, niet te zien. Het woord *"onlangs"*, of gisteren, staat in verbinding met een handeling die telkens weer voorkomt, ook onlangs nog. Het volk gedraagt zich vijandig tegenover de HEERE door vijandig tegenover hun eigen volksgenoten op te treden. Hun slachtoffers zijn argeloze voorbijgangers, mensen die niet op strijd uit zijn, die zelf vreedzaam gezind zijn *(Ps 120:7)*. Terwijl ze zich veilig wanen, worden ze door hun inhalige volksgenoten van hun kleding beroofd.

Een mantel kan tot onderpand dienen als een Israëliet zo verarmt, dat hij moet lenen *(Ex 22:26)*. De HEERE heeft in Zijn genade daarbij bepaald dat het kledingstuk hem voor de nacht weer moet worden teruggegeven *(Ex*

22:27). Deze rovers hebben geen besef van genade. De HEERE neemt hun daden waar en registreert ze. Ze zullen hun rechtvaardige straf niet ontlopen.

Dit optreden als vijand van de HEERE is het gevolg van het luisteren naar de valse profeten. Valse profeten zijn mensen die de rechte weg hebben verlaten en zijn afgedwaald en op *"de weg van Bileam"* zijn terechtgekomen en die weg volgen *(2Pt 2:15)*. De 'weg van Bileam' is de weg van mensen die zich in godsdienstige dingen door geld laten leiden. Zij malen er niet om of ze waarheid spreken. Het zijn woordenkramers die de leugen als waarheid presenteren als het maar geld oplevert.

Uitbuiting van de kwetsbaren | *vers 9*

> 9 *De vrouwen van Mijn volk verdrijft u,*
> *[elk] uit het huis dat haar lief is,*
> *haar kleine kinderen ontneemt u*
> *voor eeuwig Mijn sieraad.*

De vrouwen over wie het hier gaat, zullen weduwen zijn. Beroofd van hun man zijn ze onbeschermd, vogelvrij. Daardoor zijn zij een gemakkelijke prooi voor de onbeschaamde en genadeloze schrapers die niets heilig achten. Terwijl Gods speciale zorg naar deze kwetsbaren uitgaat, zien zij er alleen vermeerdering van hun rijkdom in.

Harteloos verdrijven zij de weduwen uit hun woningen. Zo verscheuren zij de dierbare herinneringen aan het geluk dat deze weduwen eens kenden. Met hun kinderen hebben ze evenmin medelijden. Ze ontnemen de vrouwen hun kostbaarste overgebleven bezit.

Met het ontnemen van de kleine kinderen aan deze vrouwen ontnemen ze de HEERE Zijn sieraad. Juist kinderen en zuigelingen zijn een sieraad voor Hem. Uit hun mond ontvangt Hij eer *(Mt 21:16)*. Dit ontnemen ze de HEERE. Het kan zijn dat zij deze kinderen niet alleen voor zichzelf als slaven opeisen *(vgl. 2Kn 4:1)*, maar hen zelfs als slaven doorverkopen naar het buitenland. Alles wordt hun ontnomen. Er is geen einde aan dit harteloze handelen.

Het gebeurt door hen die belijden het volk van God te zijn en daarin een plaats van aanzien innemen. Ze geven zij hoog op van hun nauwgezette

wandel, terwijl ze tegelijk de rechten van de weerlozen vertrappen. Het is de geest van het farizeïsme *(Mk 12:38-40)*. Die geest is niet alleen in die tijd werkzaam. We zien het nu ook. Mannen die voorgaan en preken over Gods Woord en de genade en die tegelijk dat Woord geweld aandoen door hun vrouw en kinderen te verlaten voor een ander.

De satan is erop uit gezinnen te verwoesten. Hij doet dat op talrijke manieren. Een ervan is dat hij de kinderen van de ouders scheidt. Vader en moeder moeten beiden kunnen werken. De kinderen kunnen naar allerlei opvangcentra. De overheid subsidieert dat en stimuleert daardoor deze scheiding. In die opvangcentra komen ze in handen van beroepskrachten, terwijl ze de liefde, warmte en geborgenheid van de moeder nog zozeer nodig hebben.

Dit is niet het land van de rust | *vers 10*

> 10 *Sta op en ga weg,*
> *want dit is niet het [land] van de rust.*
> *Omdat het verontreinigd is, brengt het de ondergang,*
> *ja, een verschrikkelijke ondergang.*

"Sta op en ga weg" zijn de woorden waarmee zij die de macht hebben anderen uit hun erfdeel verdrijven om er bezit van te nemen. God gebruikt deze woorden nu tegen hen. Zij die anderen laten opstaan en van hun bezittingen beroven, zullen zelf moeten opstaan en vertrekken uit wat hun is gegeven. Hier zien we weer de wetmatigheid van oogsten wat men zaait. Opstaan en vertrekken is ook Gods oordeel dat past bij hun handelwijze van opstaan tegen en weggaan bij God.

De bedrijvers van ongerechtigheid hebben het land onrein gemaakt door hun zonden *(Lv 18:25,28)*. Voor de kwaaddoeners is er in het land van de HEERE geen rustplaats meer, wat het wel is geweest in tijden van gehoorzaamheid *(Dt 12:9-10; 1Kn 8:56)*. Zij zullen in het land geen rust meer kennen en weggevoerd worden in ballingschap.

Met deze oproep gaat er ook een roepstem van de HEERE uit tot allen die oren hebben om te horen, om zich van al deze ongerechtigheid af te zonderen. Hoe kunnen de heiligen van de HEERE rusten in zo'n staat van zaken? Hoe kan een land, waar zulk schrijnend onrecht plaatsvindt, een plaats van rust zijn?

Het land is onrein door geweld en afgoderij *(Ez 36:17-18; Jr 2:7)*. Het boze handelen van mensen legt over het land als het ware een waas van onreinheid. Die atmosfeer veroorzaakt dat ieder die zich daarin begeeft, erdoor verdorven wordt. Daardoor neemt het verderf toe, woekert het voort. Met het vertrek van de boosdoeners zal er ook een einde komen aan het voortwoekerend verderf.

Een profeet die het volk graag heeft | *vers 11*

> 11 *Als er iemand is die wind naloopt,*
> *en bedrieglijk liegt [en zegt]:*
> *Ik profeteer voor u*
> *voor wijn en sterkedrank,*
> *dan is hij voor dit volk de profeet!*

Met deze ironische weergave van hoe een valse profeet te werk gaat, rondt Micha zijn toespraak over de valse profeten af. De valse profeet is populair omdat hij spreekt wat het volk graag hoort *(2Tm 4:3-4)*. Valse profeten verkondigen dat het volk zich te goed mag doen aan aards genot. Hun godsdienst is er een van drinken en pret maken.

Want er zal een tijd zijn dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen; en zij zullen het oor van de waarheid afkeren en zich tot de fabels wenden. (2Tm 4:3-4)

Ze kunnen daarvoor zelfs misbruik maken van uitspraken van de Bijbel die ze daarvoor gewoon uit hun verband rukken *(Lv 26:4; Dt 28:4; Jl 2:24)*. Op die manier gaan ze voorbij aan de zonden van het volk die de komst van deze zegeningen als zegeningen van God onmogelijk maakt. Daarom zijn zij geliefd bij de inhalige rijken, omdat zij nooit van oordeel, maar altijd van voorspoed spreken, al is hun leven nog zo in strijd met Gods wet.

Het volk is zo ver verwijderd van God en hun geestelijk onderscheidingsvermogen is zo afgestompt, dat zij met vreugde de boodschap van deze misleiders omhelzen. Dat ze door het nalopen van valse profeten in feite wind nalopen, dat ontgaat hun. Wind nalopen betekent dat iemand de richting van zijn weg laat bepalen door wat slechts wind is, dat wil zeggen vluchtig, leeg, door bedrieglijke droombeelden *(Ez 13:3)*.

Zo zegt de Heere HEERE: Wee de dwaze profeten die hun [eigen] geest volgen zonder [iets] te hebben gezien! (Ez 13:3)

De opkomst van valse profeten is het gevolg van de impopulaire boodschap van de echte profeten. Wie loopt er nu een echte profeet achterna? Die predikt immers alleen depressief makende droefenis? Dan kun je beter een valse profeet nalopen. Die laat tenminste aangename woorden 'druppelen', wat hier de letterlijke betekenis van het woord 'profeteren' is, evenals in *vers 6 (vgl. Dt 32:2; Ez 20:46; 21:2; Am 7:16; Jb 29:22)*. Daar ga je je echt vrolijk door voelen. Hoe groot zal de ontnuchtering zijn als ze ontdekken hoe groot het bedrog is dat ze hebben omarmd!

Het overblijfsel van Israël bijeengebracht | *vers 12*

> 12 *Ik zal u, Jakob, zeker verzamelen, geheel en al.*
> *Ik zal het overblijfsel van Israël zeker bijeenbrengen.*
> *Ik zal het samenbrengen als schapen van Bozra,*
> *als een kudde midden in zijn weide.*
> *Het zal er gonzen van de mensen.*

De *verzen 12-13* ronden het eerste deel van het boek af. Het is een belofte van zegen en bevrijding na de krachtige beschuldigingen aan het adres van het volk. De nadruk ligt op wat de HEERE gaat doen. Hij is hier Degene Die handelt, zoals eerder in oordeel, nu in zegen. Hij maakt bekend wat die zegen inhoudt. Oordeel is niet het laatste woord dat God voor Zijn volk heeft.

Micha beziet in deze verzen het volk als een volk waarover het aangekondigde oordeel is voltrokken. Het volk is weggevoerd, maar dat is niet het einde van het volk. De HEERE spreekt hier uit dat Hij het volk, ondanks zoveel ongerechtigheid, niet heeft opgegeven en dat Hij het zal gaan zegenen.

Nadat Micha op zoveel heeft gewezen wat verkeerd is, is het verwonderlijk dat hij ineens gaat spreken over een belofte van toekomstige zegen en herstel. Dit heeft dan ook alleen betrekking op een overblijfsel in de eindtijd, terwijl de ongelovige massa wel door het aangekondigde oordeel zal worden getroffen. Dat overblijfsel is dan *"heel Israël" (Rm 11:26)* of, zoals Micha hier zegt, *"Jakob ... geheel en al"*. De profeten maken altijd onderscheid tussen de ongelovige, afvallige massa van Israël en het gelovige, trouwe overblijfsel.

Hierdoor wordt ook duidelijk dat de behoudenis die Micha hier verkondigt, op een andere basis ligt dan de aankondigingen van de behoudenis van de valse profeten. Micha gaat niet voorbij aan het oordeel. Het *"bijeenbrengen"* veronderstelt de daaraan voorafgaande verstrooiing onder de volken *(Jr 31:10)*. Vanuit het uitgeoefende oordeel vindt er herstel plaats. En als het volk hersteld is, zal het ook zeer vermeerderd zijn *(Js 54:1-3)*, *"het zal er gonzen van de mensen"* *(vgl. Ez 34:31; 36:38)*. Dit zal het prachtige resultaat zijn van Gods handelen.

Hoor het woord van de HEERE, heidenvolken,
verkondig het in de kustlanden van ver weg,
en zeg:
Hij Die Israël verstrooid heeft, zal het [weer] bijeenbrengen
en het hoeden, zoals een herder zijn kudde [hoedt].
(Jr 31:10)

De HEERE is hier de Herder. Zo wordt hij vaker in het Oude Testament gezien. Bijvoorbeeld in *Psalm 78* waar over Hem wordt gezegd dat Hij Zijn volk als een kudde uit de slavernij van Egypte leidde *(Ps 78:52-53; 80:2)*. De HEERE is dezelfde als de Heer Jezus in het Nieuwe Testament, waar Hij de goede Herder wordt genoemd *(Jh 10:11)*. Er is bij Hem veiligheid, bescherming en voedsel.

De Heer Jezus heeft aan de gemeente herders gegeven die Hem vertegenwoordigen *(Ef 4:11; 1Pt 5:1-4)*. Deze herders hebben de opdracht ervoor te zorgen dat de kudde voedsel, veiligheid en bescherming krijgt. Daarom geven zij onderwijs in de fundamenten van het geloof. Ook zorgen zij voor leiding en begeleiding op de weg die de schapen moeten gaan en voor bescherming tegen de gevaren van verkeerde leer *(Tt 1:9)*.

De Doorbreker | *vers 13*

> 13 *De Doorbreker trekt vóór hen op.*
> *Zij zullen doorbreken, door de poort trekken*
> *en daardoor naar buiten gaan.*
> *Hun Koning gaat vóór hen uit,*
> *de HEERE [gaat] aan de spits.*

Dit vers laat zien hoe het resultaat van het vorige vers wordt bereikt. Het gaat hier niet om verzamelen, zoals in het vorige vers, maar om bevrijding. Hier wordt de verlossing van Israël uit de ballingschap geschilderd onder het beeld van de bevrijding uit een gevangenis.

Verderop vergelijkt Micha Egypte, waar het volk eens gevangen was, met een slavenhuis *(Mi 6:4; Ex 20:2)*. Hier vergelijkt hij de ballingschap met een gevangenis met muren en poorten die doorgebroken moeten worden. De Doorbreker maakt de weg vrij voor allen die Hem volgen en ruimt obstakels uit de weg. Deze Doorbreker is niemand anders dan de HEERE, de Messias *(Js 42:7; 59:20,21; Rm 11:26; Hs 1:11; 3:5)*. Hij gaat aan hun spits *(Js 52:12)*, net zoals Hij voor hen uitging als de Engel van de HEERE in de wolk- en vuurkolom *(Ex 13:21)*.

Hij zal Zijn volk voorgaan uit de poorten van de steden waar ze gevangenzaten. Hij gaat voor hen uit als Doorbreker, Koning en HEERE. De drie werkwoordsvormen 'doorbreken', 'trekken' en 'gaan' brengen een voortgang tot uiting die door geen enkele macht is tegen te houden.

Zoals al vaker is opgemerkt, is de HEERE de Heer Jezus. Hij is de goede Herder Die Zijn eigen schapen uitleidt en in de vrijheid brengt en verzorgt. Ook Zijn opstanding laat Hem op een prachtige manier als de Doorbreker zien. De Heer Jezus breekt immers de gevangenis van dood en graf open, Hij doorbreekt de wachters en alle haat van de duivel en zijn instrumenten, de goddeloze leidslieden van Gods volk. Zo is Hij in de opstanding voor zijn verlosten uitgegaan die Hem volgen *(1Ko 15:23)*. Ook zij breken door de poort, achter Hem aan.

De 'poort' is in de eerste plaats die van Jeruzalem. In de eindtijd zal Jeruzalem worden ingenomen door de koning van het noorden. Maar dan zal de Heer Jezus verschijnen in Jeruzalem, op de Olijfberg. Van daaruit zal Hij het in benauwdheid zijnde overblijfsel dat zich in Jeruzalem bevindt, voorgaan en uit de benauwdheid redden. Hij is de Redder die 'uit Sion' – niet: tot Sion – zal komen *(Rm 11:26; Ps 14:7)*, wat inhoudt dat Hij eerst tot Sion is gekomen *(Js 59:20)*.

De Heer Jezus is ook de Doorbreker voor elke nieuwe situatie of tijdsperiode. Hij is er altijd om voor ons uit te gaan en elke tegenstand te doorbreken die ons benauwt of beperkt. Dan gaat Hij voor ons uit en stelt ons in de ruimte. We moeten wel dicht achter Hem aangaan, zoals de wapendrager vlak bij Jonathan blijft *(1Sm 14:13)*.

Micha 3

Inleiding

Dit hoofdstuk is in drie gelijke delen te verdelen. Elk van de drie delen begint met een beschuldiging aan het adres van de verantwoordelijke leiders en sluit af met een veroordeling:

1. De *verzen 1-4* zijn gericht tot de hoofden en leidslieden,
2. de *verzen 5-8* tot de valse profeten en
3. de *verzen 9-12* tot de beide voorgaande categorieën, waaraan de priesters worden toegevoegd.

Het sleutelwoord is het woord 'recht' *(verzen 1,8,9)*.

Het kennen van het recht | *vers 1*

> *1 Toen zei ik:*
>
> *Luister toch, hoofden van Jakob*
> *en leiders van het huis van Israël,*
> *behoort u niet*
> *het recht te kennen?*

Micha spreekt *"Jakob"* en *"Israël"* opnieuw aan. Hij heeft dat gedaan in de zegen aan het einde van het vorige hoofdstuk *(Mi 2:12)*. Daar betreft het een trouw overblijfsel, terwijl het hier gaat om de ontrouwe leiders. De *"hoofden"* en *"leiders"* zijn rechters en bestuurders, de burgerlijke overheden.

Micha stelt hun een indringende vraag die hun geweten moet raken. Zij, die meer dan wie ook weten wat recht is en anderen oordelen, bedrijven het ergste onrecht. Het recht dat zij moeten hooghouden en dat is neergelegd in de wet van Mozes, verdraaien zij op vreselijke wijze. Daarmee onteren zij bovenal de HEERE, want Hij is de Wetgever.

Zij lijken in veel opzichten op de farizeeën en schriftgeleerden uit de dagen van de Heer Jezus. De Heer laakt het vrome gedrag van deze lieden en hun uitbuiting van de sociaal zwakkeren *(Mk 12:38-40)*. Deze wetshandhavers kijken met minachting op het 'onwetende' volk neer *(Jh 7:49)*. Verblind

door het najagen van eigen belangen zijn zij er steeds op uit om Hem te doden Die de wet heeft gegeven *(Jh 5:18; 11:53)*.

Het goede haten en het kwade liefhebben | *vers 2*

> 2 *Zij haten het goede*
> *en hebben het kwade lief,*
> *zij stropen hun huid van hen af*
> *en hun vlees van hun beenderen.*

Haten en liefhebben hebben betrekking op hun gezindheid en tonen de verdorven grondhouding van deze mensen. Het is niet alleen zo, dat zij het goede *niet doen*, maar ze hebben er een *afkeer* van, ze *haten* het. Het is al zonde als iemand het goede niet liefheeft, laat staan als hij het haat. Zo is het ook met het kwade. Ze doen het kwade, maar dat niet alleen, ze doen het graag, ze houden ervan. Het is al verkeerd als iemand niet vlucht van het kwade, laat staan als hij het liefheeft.

Deze mensen zijn geen herders, maar slagers, of nog erger, kannibalen. In plaats van te helen wat gebroken is, breken ze stuk wat heel is. In plaats van de kudde te voeden, doen ze zich er te goed aan. Ze scheren de schapen niet, maar villen ze. In plaats van de kudde te beschermen tegen wilde dieren, gedragen zij zich zelf als wilde dieren te midden van de kudde.

In *Johannes 10* gebruikt de Heer Jezus drie termen voor deze mensen: dieven, huurlingen en wolven *(Jh 10:10-13)*.

1. De *dief* komt stiekem en ziet de schapen als winstbron. Om optimale winst te behalen is hij bereid niet alleen te stelen, maar ook te slachten en zelfs te verderven.
2. Een *huurling* denkt alleen aan zijn eigen veiligheid. Zodra er gevaar voor hemzelf dreigt, laat hij de schapen in de steek en vlucht.
3. De *wolf* handelt naar zijn eigen natuur. Hij denkt niet aan winst of gevaar, maar verscheurt en rooft, jaagt angst aan en zaait verwarring.

De huid afstropen komt overeen met ons gezegde ‘iemand het vel over de oren halen’, dat betekent ‘onder druk veel geld afhandig maken’. Het betekent dat ze hen van alles beroven wat hun het leven enigszins leefbaar maakt. Ze nemen al hun middelen van bestaan van hen af. ‘De huid af-

stroopt' kan slaan op het afnemen van hun kleding en 'het vlees van hun beenderen' kan slaan op het afnemen van hun grondgebied.

Kannibalisme | *vers 3*

> 3 *Ja, zij zijn het*
> *die het vlees van Mijn volk eten,*
> *hun huid van hen afstropen,*
> *hun beenderen breken,*
> *ze uiteenleggen als in een pot,*
> *als vlees midden in een ketel.*

Als God hier van *"Mijn volk"* spreekt, zal daarmee in het bijzonder het gelovige deel daarvan worden bedoeld. Zij zijn vooral het doelwit van deze gewetenloze lieden. In onverbloemde taal houdt de profeet de rechters hun beestachtige handelwijze voor. Ze beroven het volk niet alleen, maar vreten het ook op, ze behandelen het als slachtvee.

In zijn beschrijving laat Micha zien dat deze mensen geen middel, hoe laag-bij-de-gronds ook, onbeproefd laten om zichzelf ten koste van anderen te goed te doen en hun medeburgers van hun bezittingen te beroven. Wat een contrast vormen deze leiders met de Herder van *Micha 2 (Mi 2:12)*. We zien dit contrast ook in *Ezechiël 34 (Ez 34:1-10,23-24)*.

De apostel Paulus laat een totaal andere gezindheid zien dan deze verdorven leiders. Tegenover de wrede wolven waarvan hij weet dat zij de gemeente zullen *"binnensluipen, die de kudde niet sparen" (Hd 20:29)*, toont hij zijn gezindheid als hij zegt: *"Ik zoek niet het uwe, maar u" (2Ko 12:14)*.

De HEERE antwoordt niet op hun geroep | *vers 4*

> 4 *Dan zullen zij tot de HEERE roepen,*
> *maar Hij zal hun niet antwoorden.*
> *In die tijd zal Hij Zijn aangezicht voor hen verbergen,*
> *omdat zij kwaad gedaan hebben.*

Na de beschuldiging volgt de veroordeling. Er is geen barmhartigheid voor hen die geen barmhartigheid bewijzen *(Jk 2:13a)*. Zij luisteren niet naar hun slachtoffers als die hun om genade smeken. Als deze trouweloze, onbarmhartige leiders tot de HEERE zullen roepen in de ellende die over hen

zal komen, zal Hij ook niet naar hen horen *(Dt 31:17; 1Sm 28:6; Js 1:15; Jr 11:11; Sp 1:28; 21:13)*. Zij zullen immers alleen roepen om uit de ellende te worden bevrijd en niet vanwege berouw over hun zonden en ongerechtigheid.

Dat God Zijn aangezicht voor iemand verbergt, is het ergste wat iemand kan gebeuren *(Ps 22:3; 69:18)*. God doet dat hier bij Zijn volk. Dit is het gevolg van hun zonden *(Js 54:8)*. Het betekent dat Hij hun Zijn barmhartigheid onthoudt *(Jk 2:13a)*. Het is uiteindelijk de verschrikking van de hel. Zo gezegend als de genade van God is, zo afschuwelijk is Zijn toorn. Altijd heeft God geantwoord *(Ps 22:6)*, maar als de genadetijd voorbij is, zullen de kwaaddoeners geen antwoord krijgen.

Weer tot de valse profeten | *vers 5*

> 5 *Zo zegt de HEERE*
> *tegen de profeten die Mijn volk misleiden,*
> *die, [als] zij met hun tanden [kunnen] bijten,*
> *vrede verkondigen.*
> *Wie hun echter niets in hun mond geeft,*
> *aan hem verklaren zij de oorlog.*

Nadat Micha in de vorige verzen over de leidslieden heeft gesproken, spreekt hij in de *verzen 5-8* over de valse profeten. Een profeet wordt verondersteld Gods woorden door te geven en daarmee Gods volk op de goede weg te leiden. Maar in plaats van het volk te leiden *ver*leiden deze profeten het volk. Tegenover de valse profeten stelt Micha in *vers 8* de ware profeet. Hij spreekt hier op sarcastische wijze.

De leidslieden regeren door macht. De valse profeten oefenen macht uit door een verdraaiing van de woorden van God. Op die manier zijn zij bezig Gods volk, *"Mijn volk"*, te misleiden, dat wil zeggen hen op een dwaalspoor te brengen. Op deze wijze ondersteunen de profeten de rechters in hun boosheid. Zo zijn er vandaag krachtige leiders, bestuurders, en ook mensen met een meeslepend charisma, die voorspoed en genezing beloven, waardoor velen misleid worden. Vaak ook zijn dat mensen die daardoor macht uitoefenen. Ze hebben gemeen dat ze niet de Heer Jezus dienen maar hun eigen buik *(Fp 3:19; Rm 16:18)*.

De valse profeten zijn lieden die vrede en geluk voorspellen voor een hap brood en wat geld. Om hun eigen buik te dienen misleiden ze het volk in plaats van het zijn zonde voor te houden en boete te prediken. Ze wiegen het volk van God in slaap door het te vleien en aan te moedigen in zijn zonden.

En als ze niets krijgen, voorspellen ze onheil. De inhoud van hun prediking laten ze afhangen van de beloning die ze ontvangen. Ze laten zich in hun prediking beïnvloeden door het geld of de geschenken die ze krijgen. Ze prediken dan ook alleen voor de rijken en die beloven ze slechts voorspoed. De mate van de voorspoed die zij voorspellen, is afhankelijk van het bedrag of het geschenk. De armen krijgen te horen dat ze nog meer ellende zullen meemaken, want zij hebben niets om een goede boodschap mee te kopen.

Nacht en duisternis voor de valse profeten | *vers 6*

> 6 *Daarom zal het nacht voor u worden, zonder visioen,*
> *het zal duister worden voor u, zonder waarzeggerij.*
> *De zon zal over deze profeten ondergaan*
> *en de dag zal donker over hen worden.*

Profeten worden verondersteld licht te verspreiden voor Gods volk. Deze valse profeten doen alsof zij 'het licht' hebben. Ze doen zich voor als verlichte mensen die meer weten dan de gewone leden van Gods volk. Maar valse profeten putten uit duistere bronnen. Daarom zal duisternis hun bestemming zijn.

Omdat deze valse profeten het gewijde ambt van profeet zoveel geweld hebben aangedaan, spreekt de HEERE een viervoudig oordeel over hen uit, alles in verband met duisternis. Het eerste oordeel luidt in het Hebreeuws kortweg: *"Nacht voor u!"* Ze zullen geen visioenen meer zien uit het rijk van de duisternis, er zullen geen occulte verschijningen meer plaatsvinden. De duisternis waarmee ze in verbinding staan, zal hen volkomen omgeven. Het zal gedaan zijn met hun waarzeggerijen. Ze zullen voor niemand meer een boodschap uit de afgrond hebben.

Ze zullen de zon nooit meer zien *(Am 8:9; Jr 15:9)*, het zal voor hen nooit meer dag worden. Het ondergaan van de zon geeft treffend weer dat deze

profeten geen verbinding hebben met de Heer Jezus, de Zon der gerechtigheid. Ze hebben anderen in de duisternis gevoerd, terwijl ze hun het licht hebben voorgesteld. Omdat ze zichzelf als goddelijk verlichte personen presenteren, die het daglicht beloven aan hen die hun om raad vragen, zullen ze in donkerheid eindigen.

Zieners en waarzeggers beschaamd | *vers 7*

> 7 *De zieners zullen beschaamd worden*
> *en de waarzeggers rood van schaamte,*
> *zij zullen allen [hun] baard en snor bedekken,*
> *want er komt geen antwoord van God.*

"De zieners" en *"de waarzeggers"* behoren tot de valse profeten. Hun schande zal openbaar worden omdat er geen antwoord van God komt. Er zal een tijd komen dat ze in hun hemd zullen staan, met de mond vol tanden, omdat al hun profeteren als leugen aan de kaak wordt gesteld. Het zal duidelijk worden dat zij hebben gesproken zonder dat de HEERE hen heeft gezonden. Hun schande zal gezien worden als er niets van al hun mooie beloften waar zal blijken te zijn, dat er niets van uitkomt.

Het bedekken van baard en snor lijkt een teken van droefheid te zijn en hier ook van schaamte *(vgl. Lv 13:45)*.

Vol kracht om te prediken | *vers 8*

> 8 *Ik daarentegen ben vol*
> *van de kracht van de Geest van de HEERE,*
> *van recht en heldenmoed,*
> *om Jakob zijn overtreding te verkondigen*
> *en Israël zijn zonde.*

In contrast met de valse profeten spreekt Micha nu over zichzelf en geeft de kenmerken van de ware boodschapper van God. Hij weet van zichzelf dat hij door de Geest spreekt. Dit is geen hoogmoed, maar een bewustzijn van Gods tegenwoordigheid.

Elk onderdeel van dit vers is van grote betekenis. Het laat de voorbereiding en toerusting van de profeet van God zien. Hij spreekt met kracht

door de Heilige Geest *(2Tm 1:7)*, terwijl de valse profeten alleen vanuit hun eigen geest spreken *(Ez 13:3)*. Hij is vol heilige moed om het volk zijn zonden bekend te maken, ondanks wat het volk wenst *(Mi 2:6)*.

Want God heeft ons niet gegeven een geest van bangheid, maar van kracht, liefde en bezonnenheid. (2Tm 1:7)

Zo zegt de Heere HEERE: Wee de dwaze profeten die hun [eigen] geest volgen zonder [iets] te hebben gezien! (Ez 13:3)

Als er zo'n duidelijk verschil is tussen de valse profeet en de echte profeet, hoe komt het dan toch dat het volk faalt in het onderscheiden tussen namaak en echt? De oorzaak daarvan is hun luxe, weelderige leven en hun lage morele toestand. Daardoor hebben ze een volkomen gebrek aan belangstelling voor de dingen van God. Het materialisme heeft hun ogen verblind en hun gevoelens afgevlakt, waardoor ze geen enkele interesse hebben voor deze wezenlijke zaken.

En als ze hun godsdienstige gevoelens willen bevredigen, betalen ze een valse profeet graag met een deel van hun welvaart. Die geeft in ruil daarvoor een prediking die het geweten sust en de mensen verder laat zwelgen in hun wellust. Hetzelfde geldt voor de hedendaagse christenheid. Men kiest en betaalt een predikant die zijn woorden zo behoedzaam afweegt, dat hij elke prikkeling van het geweten omzeilt en voorkomt *(2Tm 4:1-4)*.

Dit soort predikers zijn valse profeten die menen dat de gave van God voor geld te krijgen is *(2Pt 2:15; Hd 8:18; Jd 1:11)*. Echte profeten zijn er niet op uit om mensen te behagen, maar zij behagen God Die de harten proeft *(1Th 2:4; Gl 1:10)*. Zij laten zich niet omkopen om te zeggen wat de mensen graag horen. Omdat Micha vrij is van de misdaden van zijn tijdgenoten, kan hij zijn tegenstanders met de kracht van een zuiver geweten aanspreken. Onbevreesd kan hij tegen de zonden van het huis van Israël getuigen.

Door [de] rechte weg te verlaten zijn zij afgedwaald en volgen de weg van Bileam, [de zoon] van Bosor, die [het] loon van [de] ongerechtigheid liefhad, ... (2Pt 2:15)

Een dergelijke boodschap wordt niet met enthousiasme ontvangen. Tandenknarsend wordt hij aangehoord. Slechts een enkeling zal zich erdoor laten aanspreken. Zij die door de HEERE geroepen zijn om te bestraffen, hebben daarom veel moed nodig om te volharden.

Voor deze dienst en de volharding daarin is het nodig vervuld te zijn met de Geest. Het vervuld worden met de Geest is een opdracht voor iedere

gelovige *(Ef 5:18)*, hoeveel te meer dan voor hen die Gods Woord aan anderen voorhouden. Op de Pinksterdag zijn alle gelovigen vervuld met de Geest, maar het gebeurt ook later nog *(Hd 13:52)*. De volheid van de Geest wordt alleen beperkt door ons vermogen om te ontvangen. Als er in ons leven elementen zijn die dat verhinderen, moeten we die eerst wegdoen.

En wordt niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar wordt vervuld met [de] Geest, ... (Ef 5:18)

Het recht verafschuwd en verdraaid | *verzen 9-10*

> 9 *Hoor nu dit, hoofden van het huis van Jakob*
> *en leiders van het huis van Israël,*
> *die een afschuw hebben van recht*
> *en al wat recht is, verdraaien,*
> 10 *die Sion bouwen met bloed*
> *en Jeruzalem met onrecht.*

Dat Micha een echte profeet is, blijkt eens te meer uit deze en de volgende verzen. Hij neemt geen blad voor de mond. Vervuld van de Geest en van kracht houdt hij de leiders van het volk hun zonden voor *(vers 9)*. In krachtige taal, die de leiders als zeer stuitend moeten hebben ervaren, stelt hij hun verdorven innerlijk en hun slechte handelingen aan de kaak. Hun afschuw van het recht is hun weerzin om eerlijk te zijn. Ook Amos spreekt over mensen die het recht verafschuwen *(Am 5:10)*. Het verdraaien van wat recht is, is het bewust verkeerd voorstellen van zaken.

"Bouwen met bloed" (vers 10) wil zeggen dat hun prachtige bouwwerken tot stand zijn gekomen door gruwelijke afpersingen. We kunnen ook denken aan justitiële moorden, zoals Achab die heeft begaan *(1Kn 21:1-15)* en later ook Jojakim *(Jr 22:13-17; vgl. Hk 2:12)*. Ze menen daardoor Sion vaster in handen te krijgen en tot groter aanzien te komen. Zij vinden zichzelf bekwame bestuurders. Wie hun plannen in de weg staat, wordt via gerechtelijke weg onteigend. Deze gerechtelijke weg is dan wel zo in elkaar gezet, dat die past in hun plannen. Zo wordt Jeruzalem *"met onrecht"* gebouwd. Elk verzet daartegen is zinloos.

In waarheid bouwen ze daarmee echter niet de stad op, maar maken haar klaar voor haar verwoesting, zoals in *vers 12* staat. Voordat Micha dat zegt, vat hij in *vers 11* de zonden van de verschillende leiders nog eens samen.

Hoogmoedig roemen | *vers 11*

> 11 *Hun hoofden spreken er recht voor geschenken,*
> *hun priesters onderwijzen voor loon,*
> *hun profeten plegen waarzeggerij voor geld.*
> *En nog steunen zij op de HEERE en zeggen:*
> *Is de HEERE niet in ons midden?*
> *Ons zal geen kwaad overkomen.*

Het hele rechtssysteem is tot in de kern verdorven. Allen die een plaats van aanzien en gezag hebben, zijn uit op eigen voordeel *(Jr 6:13)*. *"Hun hoofden"*, het burgerlijk bestuur, handhavers van het civiele recht, moeten zorgen voor eerlijke rechtspraak, maar laten zich omkopen *(Ex 23:8)*. In het vergunningenbeleid bijvoorbeeld krijgen de grote handelaren de vergunningen door het geven van steekpenningen. De eenmanszaken krijgen geen kans en gaan failliet.

"Hun priesters" hebben tot taak het volk in de dingen van God te onderwijzen. De beloning daarvoor krijgen ze van de HEERE *(Nm 18:20; Dt 17:8-11; 18:2; 21:5; Lv 10:11; Ez 44:23-24; Ml 2:7)*. Maar deze priesters geven alleen onderwijs als ze ervoor worden betaald. Hun tong is te huur. Zij zijn 'waardige' opvolgers van Bileam, die het loon van de ongerechtigheid liefhad *(2Pt 2:15)*.

Dat dit actueel is, toont de website rentapriest.nl aan. Daarop bieden voorgangers zich aan voor bijvoorbeeld 'dopen van kinderen en volwassen' en 'huwelijk/inzegening relatie zowel hetero als homo'. Op de website staat: 'Alle bij Rent a Priest aangesloten voorgangers zijn academisch gevormd, zijn allen dus echt professionele voorgangers! Heel uniek is dat het team van Rent a Priest Nederland bestaat uit zowel priesters als dominees. Allen oecumenisch gezinde, ruimdenkende voorgangers!' De tarieven lopen – in 2020 – van €60,00 (voor een kennismakingsgesprek) tot €495,00 (voor huwelijken en rouwdiensten).

Het hoeft geen verbazing te wekken dat bij een dergelijke gelegenheid mensen de aanwezigheid van God claimen. Dat doen de Israëlieten in de dagen van Micha ook. In hun blindheid gebruiken zij de vermeende aanwezigheid van de HEERE als een soort mascotte die beschermt tegen mo-

gelijk onheil. Ze vertrouwen erop dat hun geen kwaad zal overkomen. De verbolgenheid van de HEERE over deze houding is groot *(Jr 7:4,8-11)*.

Ook de profeten worden nog een keer door Micha genoemd. Nog eens spreekt hij in duidelijke woorden erover dat deze mensen waarzeggers zijn. Ze staan niet met God in verbinding, maar met Mammon, de god van het geld.

Van al deze leiders geldt dat zij de HEERE tot een dekmantel voor hun zonden maken. Het maakt de maat van hun zonden vol. Nooit laat de HEERE Zich met zonden in verbinding brengen. Waar die suggestie wordt gewekt, zal Hij oordelend optreden.

Het is bijzonder weerzinwekkend voor de HEERE dat zij, die de naam hebben Zijn volk te zijn, zich verheffen op het voorrecht van Zijn tegenwoordigheid. Het is voor Hem volstrekt verwerpelijk dat zij deze aanmatiging gebruiken tot zelfverheerlijking en tot rechtvaardiging van het kwaad, waarbij ze ook nog aanspraak durven te maken op Goddelijke gunsten en hulp.

In hun ijdele inbeelding en vleselijke vertrouwen steunen zij op de HEERE. Wie in geloof op de HEERE bouwt, mag op Hem rekenen als de rotsgrond van zijn bestaan. Maar wie op Hem leunt, terwijl hij Hem alleen gebruikt voor het bereiken van een eigen doel, zal hopeloos omkomen.

Aanmatigend roepen ze het uit: *"Is de HEERE niet in ons midden?"* Daarbij wijzen ze op Zijn tempel. Maar als er geen levende en nederige omgang is met Hem, klinkt het als een toverspreuk. Dan is het als met de goddeloze zonen van Eli die de ark van de HEERE meenemen in de strijd tegen de Filistijnen, alsof ze daardoor God voor hun eigenwillige plannen kunnen inzetten *(1Sm 4:3)*. Het resultaat is een smadelijke nederlaag en hun dood.

Omwille van de valse priesters en profeten | *vers 12*

> 12 *Daarom zal omwille van u*
> *Sion [als] een akker omgeploegd worden,*
> *Jeruzalem een puinhoop worden*
> *en de berg van dit huis tot hoogten [in] het woud.*

Wat Hofni en Pinehas, de goddeloze zonen van Eli, is overkomen, zal ook Sion en Jeruzalem overkomen. Sion is het stadsdeel met de koningsburcht, Jeruzalem is de rest van de stad. Apart wordt *"de berg van dit huis"*, dat is de tempelberg, nog genoemd, omdat het volk zich erop beroemt dat de HEERE in hun midden is, in de tempel.

Al hun grootspraak en zelfmisleiding zullen uitlopen op de verwoesting van hun godsdienstig centrum. Daardoor zal hun de gelegenheid worden ontnomen nog langer de Naam van de HEERE te verbinden aan hun eigenwillige godsdienst.

Op dezelfde wijze zal er in één uur een einde worden gemaakt aan het naamchristelijke systeem Babylon. Het zal tot een voorwerp van ontzetting worden voor allen die ermee hebben samengespannen *(Op 18:15-19)*.

Ongeveer honderd jaar later halen enkele oudsten van Jeruzalem dit vers aan om Jeremia van een doodvonnis te redden. Jeremia is namelijk met de dood bedreigd omdat hij onverschrokken aankondigt dat Jeruzalem verwoest zal worden als de inwoners zich niet bekeren *(Jr 26:4-6)*. Daarop neemt het volk hem onder aanvoering van de priesters en profeten gevangen. Allen vinden dat hij moet sterven *(Jr 26:7-9)*. Ze gaan met hun aanklacht naar de vorsten *(Jr 26:11)*.

Als Jeremia zich heeft verdedigd *(Jr 26:12-15)*, herinneren enkele oudsten het volk aan wat Micha heeft gezegd *(Jr 26:18)*. Ze wijzen er ook op dat Hizkia niet met Micha heeft gehandeld, zoals zij nu wel met Jeremia willen doen *(Jr 26:19)*. Hizkia heeft wat Micha hier zegt niet als iets kwaads ten laste gelegd, maar dit vonnis aanvaard. De profetie is ook letterlijk vervuld *(Ne 2:17; 4:2; Kl 5:18)*.

De aanhaling van dit vers door de oudsten in *Jeremia 26 (Jr 26:18)* bewijst hoe het woord van God door de jaren heen van kracht blijft. Het blijft altijd waar en alles zal vervuld worden. Hierin ligt voor ieder die het wil horen een grote vertroosting en hoop *(Rm 15:4)*. Het geloof ziet door de Schrift vooruit naar de grote eindverlossing die zeker zal plaatsvinden.

Micha 4

Sion wordt verheven | *vers 1*

> 1 *Het zal echter in het laatste der dagen geschieden*
> *dat de berg van het huis van de HEERE*
> *vast zal staan als de hoogste van de bergen,*
> *en dat hij verheven zal worden boven de heuvels,*
> *en dat de volken ernaartoe zullen stromen.*

Uit de diepste vernedering, weergegeven in het laatste vers van het vorige hoofdstuk *(Mi 3:12)*, zal Sion in de toekomst tot de hoogste heerlijkheid worden verheven. Gods laatste woord is niet het oordeel. Het is zelfs zo, dat de heerlijkheid pas kan komen na het oordeel over de zonde. Dat is het wonder van het kruis. Elke zegen is gegrond op het werk van Christus op het kruis, ook de toekomstige zegen van Israël.

Het valt op dat de drie openingsverzen *(verzen 1-3)* bijna woordelijk gelijk zijn aan enkele verzen in het begin van *Jesaja 2 (Js 2:2-4)*. Een discussie over wie van de ander heeft overgeschreven, is zinloos. Beiden hebben ze door de Heilige Geest geschreven. En Hij heeft het goed gevonden dat ze beiden in hun profetie hetzelfde tafereel in dezelfde woorden hebben opgenomen.

De uitdrukking *"in het laatste der dagen"* of *"in later tijd"* wordt vaker door de profeten gebruikt *(Jr 49:39; Dn 2:28; 10:14; Hs 3:5)*. Daarmee verwijzen ze naar de tijd dat de Messias de regering over (het herstelde) Israël en de wereld op Zich neemt. Dan zal de tijd van zegen voor Israël aanbreken. Ook de volken zullen in de zegen delen door naar het centrum van deze zegen, het huis van de HEERE in Jeruzalem, te komen. In de huidige tijd gaan de boodschappers van de Heer uit naar de volken, maar dan zullen de volken overal vandaan komen naar Sion.

De berg van het huis van de HEERE is de tempelberg, de berg Moria. Als we nu naar die berg kijken, is deze niet letterlijk *"de hoogste van de bergen"*. In geestelijk opzicht zal die berg in de toekomst de hoogste zijn. Wat de berg tot de hoogste of meest gewaardeerde berg maakt, is de tempel die daar staat. Het is niet uit te sluiten dat in de toekomst de tempelberg ook letterlijk de hoogste berg zal zijn. Dit kan God bewerken. In de tijd van

de grote verdrukking zullen er enorme natuurrampen plaatsvinden *(Op 16:18)*. Het is mogelijk dat hierdoor de landschappen grote veranderingen zullen ondergaan en bijvoorbeeld de tempelberg boven de heuvelen verheven zal worden.

Er is ook een geestelijke betekenis voor de gemeente vandaag. De gemeente is nu het huis van God *(1Tm 3:15)*. God heeft de gemeente op aarde gesteld om als pilaar en grondslag van de waarheid de waarheid vast te houden en hoog te houden. Als gelovigen de Heer Jezus trouw dienen in gehoorzaamheid aan Zijn Woord, beantwoorden zij aan Gods doel met de gemeente. Hun leven steekt dan in moreel opzicht ver uit boven de levens van mensen die met God geen rekening houden. Het resultaat kan zijn dat ongelovigen daardoor worden aangetrokken om die God te leren kennen.

Uit Sion zal de wet uitgaan | *vers 2*

> 2 *Vele heidenvolken zullen op weg gaan*
> *en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE,*
> *naar het huis van de God van Jakob;*
> *dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen,*
> *en zullen wij Zijn paden bewandelen.*
> *Want uit Sion zal de wet uitgaan*
> *en het woord van de HEERE uit Jeruzalem.*

Omdat op die hoogste van de bergen het huis van de God van Jakob staat, zullen de volken erheen gaan. Dan komen ze uit Washington, Brussel en Moskou en alle andere steden waar nu het beleid van de wereld wordt gemaakt, om van *"de God van Jakob"* te leren. In plaats van op te trekken om tegen Jeruzalem te strijden *vers 11)* komen ze omdat ze van God willen leren hoe Hij wil dat ze wandelen *(vgl. Zc 8:20-23)*.

De leerstof zit in *"Zijn wegen"*, de wegen van de HEERE, hoe Hij de dingen doet. Het bestuderen daarvan zal hun leren hoe ze zelf moeten wandelen. Deze wegen zijn wegen die God in Zijn verhouding tot de mensen is gegaan en gaat en waarop Hij hen leidt. Met de aansporing *"kom"* zullen ze elkaar aanmoedigen dit onderwijs te volgen.

De woorden *"want uit Sion"* enzovoort zijn weer woorden van de profeet en niet van de volken. Ze geven de reden aan waarom de volken zo ijverig naar de berg van de HEERE toe willen. Sion is de bron van de wet, de

grondwet van het koninkrijk. Daaruit putten de volken onderwijs voor een wandel in de wegen van God. Met de kennis van de wet die ze daar hebben opgedaan en aanvaard, gaan ze terug naar hun vaderland. Daar geven ze het ontvangen wetsonderricht door, opdat hun volk in overeenstemming daarmee zal wandelen.

De volgorde is belangrijk: eerst onderwijs, dan de praktijk. Alleen als we van de Heer hebben geleerd, kunnen we in Zijn weg wandelen. De christen die in vrede met God leeft, zal hetzelfde verlangen in zijn hart hebben als de volken straks. Bij hem is er geen tegenstelling tussen de praktijk en de leer van de Schrift. Er zal geen minachting zijn voor het bestuderen van de Schrift, alsof het alleen neerkomt op praktisch christendom. Hoe kan er praktijk zijn, als we niet hebben geleerd wat we in praktijk moeten brengen?

Geen oorlog meer | *vers 3*

> 3 *Hij zal oordelen tussen vele volken*
> *en machtige heidenvolken vonnissen, tot ver weg.*
> *Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen*
> *en hun speren tot snoeimessen.*
> *Geen volk zal tegen een [ander] volk het zwaard opheffen.*
> *Oorlog [voeren] zullen zij niet meer leren.*

Komen bij de Heer Jezus, de Messias, om van Hem onderwijs te krijgen, blijft niet zonder resultaat. Als onderlinge geschillen worden opgelost, is dat de vrucht van een luisteren naar de wet en de woorden van de HEERE.

Nu trekken de naties nog op tegen Israël, maar dan zal de Messias, de Heer Jezus, Zelf regeren. Hij zal Koning en Leraar *(Jl 2:23)* zijn, maar ook Rechter in alle geschillen tussen naties tot aan de uithoeken van de aarde. In die tijd zal het niet nodig zijn naar de wapens te grijpen, want de HEERE zal in vrede regeren. Alle wapentuig dat is gemaakt om te verwoesten, wordt omgesmeed tot werktuigen die het algemene welzijn bevorderen. Dit is het omgekeerde van de situatie dat de volken zich tegen Israël verzamelen voor de laatste grote strijd *(Jl 3:9-10a)*, om door Christus verslagen te worden.

> *Roep dit uit onder de heidenvolken:*
> *Verklaar de oorlog!*
> *Wek de helden op!*
> *Laten zij aantreden en oprukken,*
> *alle strijdbare mannen!*
> *Smeed uw ploegscharen tot zwaarden*
> *en uw snoeimessen tot speren.*
> *(Jl 3:9-10a)*

Militaire academies worden gesloten, ze hebben hun tijd gehad. Deze tijd van vrede is niet het gevolg van de inspanningen van menselijke organisaties als de Verenigde Naties of bondgenootschappen. Die zijn het nagenoeg nooit eens onder elkaar omdat ze altijd eigen belangen nastreven. Hoe zouden ze dan een situatie van algemene vrede kunnen scheppen? Nooit zal een mens of een bondgenootschap, hoe goedwillend ook, dit resultaat bereiken. Het dwaze streven naar een wereld zonder oorlog is hetzelfde als het streven om in een vergiet water te verzamelen. Alleen door de Heer Jezus zal de oorlog worden afgeschaft en zal er duurzame vrede komen.

Waar de vrede nog niet op aarde als geheel aanwezig is, wordt ze wel gevonden in de harten en levens van gelovigen *(Rm 14:17)*. Mensen die eerst elkaar hebben gehaat, worden door bekering tot God en geloof in de Heer Jezus mensen die elkaar liefhebben *(Tt 3:2-3)*. Driftige, opvliegende mensen, die in hun zondige natuur woest en ruw zijn, worden zachtmoedig en nederig. Zij, die voor hun bekering iedereen beledigden en niemand konden verdragen, kunnen na hun bekering iedere belediging verdragen en doen niemand kwaad.

Het vrederijk is aangebroken | *vers 4*

> 4 *Maar zij zullen zitten,*
> *ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom,*
> *niemand zal [ze] schrik aanjagen,*
> *want de mond van de HEERE van de legermachten heeft [het] gesproken.*

Dit vers, dat niet in *Jesaja 2* staat, is een voortzetting van de beschrijving van het vrederijk. Na het aanbrengen van de vrede zien we hier het genot van de vrede. *"Zitten"* geeft een houding van rust aan. Uit dit tafereel straalt de zekerheid van volkomen veiligheid, ongestoorde vrede en voortdurende vreugde.

We kennen dit tafereel uit de regering van Salomo *(1Kn 4:25)*. Salomo is een prachtig voorbeeld van de Heer Jezus als de Vredevorst. De naam Salomo betekent 'vrede'. De HEERE zegt van hem tegen David: *"Die zal een man van rust zijn, want Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden van rondom. Ja, Salomo zal zijn naam zijn, want Ik zal in zijn dagen vrede en stilte over Israël geven" (1Kr 22:9)*.

En Juda en Israël woonden onbezorgd, ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, van Dan tot Berseba, al de dagen van Salomo. (1Kn 4:25)

De wijnstok is het symbool van vreugde en de vijgenboom van gerechtigheid. Er is vreugde en wel op een manier die aan Gods gerechtigheid beantwoordt. De blijdschap volgt op het uitoefenen van Gods rechtvaardige oordelen. Als resultaat genieten de Israëlieten al deze zegeningen, die ze ook met elkaar zullen delen, waardoor de vreugde alleen maar groter wordt *(Zc 3:10)*.

Op die dag, spreekt de HEERE van de legermachten, zal ieder zijn naaste uitnodigen onder de wijnstok en onder de vijgenboom. (Zc 3:10)

Wat we hier zien, is een beeld van vrede buiten de gebruikelijke woonplaatsen. Ook in het open veld is er veiligheid en genot. Er is geen armoede, niemand zal zijn hand uitstrekken naar het bezit van een ander, er is geen angst voor oorlog en verlies van bezit, geen vrees voor verstoring van het harmonieuze leven *(Lv 26:6)*. Dit is geen utopie, maar zal werkelijkheid worden. God heeft het gezegd en daarom gebeurt het ook.

Ik zal vrede in het land geven, zodat u kunt slapen zonder dat iemand u schrik aanjaagt. Ik zal de wilde dieren uit het land wegdoen en geen zwaard zal [meer] door uw land gaan. (Lv 26:6)

Wandelen in de Naam van de HEERE | *vers 5*

> 5 *Want alle volken gaan [op weg],*
> *elk in de naam van zijn god,*
> *maar wij zullen [op weg] gaan*
> *in de Naam van de HEERE, onze God,*
> *voor eeuwig en altijd.*

Het eerste deel van het vers slaat niet op de toekomst, maar op de situatie nu. In het vrederijk wandelt immers niemand in de naam van een eigen god. Micha verklaart dat de volken nu wandelen elk in de naam van zijn eigen god. Maar Israël zal in de zojuist beschreven tijd van zegen en vrede wandelen in de kracht en sterkte van zijn God en zal Hem aanbidden.

Alleen door Zijn Naam komt en blijft de vrede *(Zc 10:12)*, terwijl alle namen van de goden van de volken niets tot stand kunnen brengen, laat staan handhaven. Talloze volken wandelen in de naam van de paus, of van Boeddha, of van Mohammed. Zij hebben geen uitkomst gebracht in de wereldproblemen en zeker niet met het oog op het vraagstuk van de zonde. Al hun inspanningen hebben slechts de afval van God vergroot.

Het wandelen in de Naam van de HEERE betekent meer dan alleen vasthouden aan de godsdienstige vereisten die met God verbonden zijn. Het betekent te leven in vertrouwen op de kracht van God, waardoor openbaar wordt Wie Hij is. Het wandelen in de naam van een afgod is eindig. Het wandelen in vertrouwen op de HEERE, onze God, is *"voor eeuwig en altijd"*, ofwel eindeloos. Eeuwig zal Zijn volk en ieder die met Hem in verbinding staat, Zijn kracht ervaren.

Verzameld en bijeengebracht | *vers 6*

> 6 *Op die dag, spreekt de HEERE,*
> *zal Ik verzamelen wie mank gaat,*
> *bijeenbrengen wie verdreven is*
> *en wie Ik kwaad aangedaan heb.*

Voordat Israël de heerlijkheden en zegeningen onder de regering van de Messias kan genieten, moet het eerst verzameld worden vanuit de wereldwijde verstrooiing en worden teruggebracht in het eigen land. Dat zal de HEERE ook Zelf doen, zegt Micha.

"Op die dag" duidt dezelfde periode aan als *"het laatste der dagen"* in *vers 1*. Het *"bijeenbrengen wie verdreven is"*, is hetzelfde beeld als in *Micha 2 (Mi 2:12-13)*. Daar betreft het *"Jakob ... geheel en al"*, de beide rijken, en wel op weg naar de rust. Hier gaat het om hen die in de verstrooiing zijn geweest en nu voorgesteld worden als hebben ze de rust bereikt. In beide gevallen – *"wie mank gaat"* en *"wie verdreven is"* – gaat het om een rest, een overblijfsel.

Een overblijfsel wordt een machtig volk | *vers 7*

> 7 *Ik zal wie mank gaat, stellen tot een overblijfsel*
> *en wie verdreven was tot een machtig volk,*
> *en de HEERE zal over hen Koning zijn op de berg Sion,*
> *van nu aan tot in eeuwigheid.*

De schapen zijn in een slechte toestand. Ze zullen erkennen dat dit het gevolg is van hun zonden en dat de HEERE hen daarvoor heeft moeten straffen. Door deze erkenning zal Hij hen niet verder verdelgen, maar hen stellen tot een overblijfsel. Daarna zal Hij hen in aantal doen toenemen

en hen sterk maken *(Js 60:22)*. Hij zal over hen regeren *"op de berg Sion"*, de berg die spreekt van Gods genade *(Hb 12:22)*. Aan Zijn weldadige regering komt geen einde *(Dn 2:44)*.

De kleinste zal tot duizend worden
en de minste tot een machtig volk;
Ík, de HEERE, zal dit te zijner tijd spoedig doen komen.
(Js 60:22)

Herstel van vroegere heerschappij | *vers 8*

> 8 *En u, Schaapstoren,*
> *Ofel van de dochter van Sion, naar u zal gaan,*
> *ja, [naar u] zal komen de heerschappij van vroeger,*
> *het koningschap van de dochter van Jeruzalem.*

Migdal-Eder – hier vertaald weergegeven met *"Schaapstoren"* – ligt tussen Bethlehem en Hebron *(Gn 35:21)*. Daar heeft Ruben de zware zonde begaan van het hebben van gemeenschap met Bilha, de bijvrouw van zijn vader. Daardoor heeft hij zijn eerstgeboorterecht verspeeld *(Gn 49:4; 1Kr 5:1)*. *"Ofel"* is de zuidoostelijke helling van de tempelberg.

Hieraan wordt *"de heerschappij van vroeger"* verbonden. Dit slaat terug op de tijd van de regering van Israël door David en Salomo. Hun regering is een afbeelding van de regering van de ware David. Wanneer Christus als de Zoon van David regeert, zal *"de dochter van Jeruzalem"*, dat zijn de inwoners van Jeruzalem, met Hem regeren. Aan de heerschappij van de volken over Jeruzalem is dan definitief een einde gekomen.

Luid alarm | *vers 9*

> 9 *Nu, waarom slaat u zo'n luid alarm?*
> *Is er geen Koning onder u?*
> *Is uw Raadsman omgekomen,*
> *dat smart u aangegrepen heeft als van een barende [vrouw]?*

Van het heerlijke gezicht van de verre toekomst in de vorige verzen worden we plotseling weer teruggeplaatst in de huidige crisis. De profeet gaat weer terug naar de donkere tijd van de nabije toekomst die op het punt staat voor het volk aan te breken. Hoewel het nog een eeuw zal duren, spreekt Micha in emotionele bewoordingen over de belegering door de koning van Babel en zijn invasie in Juda. De ballingschap naar Babel staat

voor de deur. Dat zal een grote smart teweegbrengen. De smart die ze zullen hebben vanwege het verlies van hun nationale soevereiniteit, wordt vergeleken met die van een barende vrouw *(Jr 6:24)*.

De profeet vraagt hun waarom ze nu niet naar hun koning en raadsman gaan. Het zijn ironische vragen, gesteld aan een volk dat de dreiging niet zo serieus neemt. Hun koning op wie zij vertrouwen, zal er in die benauwde tijd niet zijn. Hun raadsman die al zo vaak nuttige adviezen heeft gegeven, zal onvindbaar zijn.

Als de woorden Koning en Raadsman terecht met een hoofdletter zijn geschreven, is het een verwijzing naar de HEERE. Dan zijn de vragen niet ironisch, maar verwijtend bedoeld.

Eerst naar Babel en dan gered | *vers 10*

> 10 *Krimp ineen en schreeuw het uit,*
> *dochter van Sion, als een barende [vrouw],*
> *want nu moet u de stad uit*
> *en in het [open] veld wonen.*
> *U zult tot in Babel komen.*
> *Daar zult u gered worden,*
> *daar zal de HEERE u verlossen*
> *uit de hand van uw vijanden.*

In dit ene vers spreekt Micha eerst over de val van Jeruzalem en de wegvoering naar Babel en vervolgens, als het ware zonder adem te halen, over de bevrijding. Deze manier van spreken is niet bedoeld om de verantwoordelijkheid van Israël ook maar in de geringste mate te verminderen. Het volk zál in ballingschap gaan als gevolg van hun zonden. Maar even zeker zál het volk daaruit worden bevrijd als gevolg van Gods beloften die Hij zonder enige verplichting van de kant van het volk in genade heeft gedaan.

Een eerste vervulling van die belofte heeft plaatsgevonden onder Kores *(Ea 1:1; Js 43:14; 44:28; 45:1-4; 48:20)*. Babel is de gesel in Gods hand geweest om Zijn volk te tuchtigen, maar Babel zelf zal geoordeeld worden door Kores.

De boodschap van dit vers is: Jullie zullen moeten lijden, maar dit lijden zal eindigen in vreugde. Barensweeën zijn erg, maar er is blijdschap na de geboorte *(Jh 16:21)*.

Vele volken trekken op tegen Sion | *vers 11*

> 11 *Nu verzamelen zich tegen u*
> *vele heidenvolken.*
> *Zij zeggen: Laat haar ontheiligd worden,*
> *en laten onze ogen Sion aanschouwen.*

Tussen *vers 10* en *vers 11* ligt een grote periode die Micha niet noemt. Van de aanstaande belegering door Nebukadnezar gaat de profeet naar de belegering in het laatste van de dagen. Dan zal de laatste grote aanval op Jeruzalem door de verzamelde volken plaatsvinden. Daarover lezen we in *Joël 3* en *Zacharia 12* en *14*.

In *vers 2* hebben we de volken ook zien optrekken, maar daar met het verlangen om onderwezen te worden. Voordat het zover is, komen de volken met de bedoeling om de stad en het volk van God definitief te verwoesten. Ze willen de stad ontwijden door alle heilige plaatsen, en dan vooral de tempel, te verwoesten. Ze storen zich aan de heiligheid ervan, ze kunnen het niet verdragen dat deze stad aan God gewijd is.

De vijanden verheugen zich over de pijn die ze de inwoners van Jeruzalem zullen aandoen. Hun diepste reden voor de aanval is hun haat tegen Gods Koning. Tegen Hem verzetten ze zich. Zoals ze Hem hebben verworpen toen Hij op aarde was, zo zullen ze dat straks weer willen doen. Ze verdragen Hem niet omdat Hij hun plannen doorkruist.

De HEERE verzamelt de volken ten oordeel | *vers 12*

> 12 *Zíj echter kennen de gedachten van de HEERE niet.*
> *Zij begrijpen Zijn raadsbesluit niet:*
> *dat Hij hen bijeengebracht heeft als graanschoven op de dorsvloer.*

Maar de heidenvolken kennen de liefde, wijsheid en genade van God ten aanzien van Zijn volk niet. Ook beseffen ze niet dat al hun plannenmakerij hen precies zal brengen waar God hen hebben wil. Als de vijanden zich voor Sion verzamelen om daarmee af te rekenen, besluit de HEERE daar met deze vijanden af te rekenen. Hij verzamelt hen als schoven op een dorsvloer om hen volkomen te verslaan *(Jr 51:33)*.

De koning van Assyrië is een roede in Gods hand om Zijn volk te kastijden. God wil het door die kastijding tot bekering brengen. Maar dat is niet de

gedachte die de koning van Assyrië heeft als hij tegen Gods volk optrekt *(Js 10:7)*. God gebruikt de eigenmachtige gedachten van mensen en volken om Zijn eigen plannen te vervullen. Zo is het ook hier. De volken zijn vergaderd tegen Sion als krijgslieden in het veld, maar God verzamelt hen als graanschoven op de dorsvloer *(vgl. Op 16:14,16)* om stukgeslagen te worden.

Zij konden niet zo gemakkelijk en zo volledig vernietigd worden als ze niet tegen Sion bijeengebracht waren. Op dezelfde wijze blijken ook de plannen van de vijanden tegen de gemeente het middel te zijn tot hun eigen verderf. Zij bewerken hun eigen ondergang als hun voet wordt gevangen in het net dat zij voor anderen verborgen hebben.

Sion verplettert de volken | *vers 13*

> 13 *Sta op en dors, dochter van Sion,*
> *want Ik zal uw hoorn van ijzer maken*
> *en Ik zal uw hoeven van brons maken,*
> *en u zult vele volken verpletteren*
> *en Ik zal hun winstbejag met de ban slaan: [het is] voor de HEERE,*
> *hun vermogen is voor de Heere van heel de aarde.*

Het dorsen, dat wil zeggen het oordelen, van de goddeloze naties zal Hij overlaten aan de verdrukte inwoners van Jeruzalem. Hij zal hen daartoe sterk maken. Dit oordeel is geen wraakzuchtige uiting van gekrenktheid, maar zal gebeuren tot eer van God. De oorlogsbuit zal door de ban aan de HEERE worden gewijd *(Lv 27:28)*. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren door de tempel ermee te versieren. In elk geval zal het tot meerdere glorie van Zijn rijk dienen.

"De HEERE", *Jahweh*, de God van het verbond met Zijn volk, zal in die dag gekend worden als *"de Heere"*, *Adonai*, de Gezaghebber, *"van heel de aarde"*. Hem behoort alles toe. Hij neemt alles terug wat de volken in ongerechtigheid zichzelf hebben toegeëigend en waarmee ze tegen Hem in opstand hebben geleefd.

Sion zal de eer hebben over de volken te triomferen, wanneer deze als graanschoven op de dorsvloer bijeengebracht zijn. In plaats van bang voor hen te zijn en voor hen te vluchten, zal zij met kracht tegen haar vijanden optreden. Bij haar vijanden zal dan angst heersen en die zullen trachten te vluchten.

Tegenover haar vijanden zal de HEERE hun hoorn – de hoorn is een beeld van kracht – van ijzer maken. Zij zal hen ermee verstoten. Hij geeft haar ook hoeven van koper om hen daarmee te vertrappen. Op deze wijze zal zij vele volken verpletteren die haar zolang vertrapt hebben.

Wanneer Gods tijd is gekomen, zal de dochter van Babel als een dorsvloer gemaakt worden *(Jr 51:33)*. En het wormpje Jakob zal de dorsslede zijn, waarmee God de bergen dorst en vermaalt en waarmee Hij de heuvelen behandelt alsof het kaf is *(Js 41:14-15)*. De situatie is dan omgekeerd, want eerst was Jakob de dorsvloer en Babel de dorsslede *(Js 21:10)*.

Als God Zijn volk een overwinning in het vooruitzicht stelt, wapent Hij het ook met kracht en bekwaamheid. Daarvan moet de dochter van Sion gebruikmaken. In zichzelf heeft ze geen kracht. Maar ze moet ook opstaan. Het is haar verantwoordelijkheid om te gaan dorsen. De eer van de overwinning komt God toe. Sion zal het gedorste koren als een graanoffer op Gods altaar brengen. De buit, door Sions overwinning behaald, zal in het heiligdom gebracht en aan God gewijd worden *(vgl. Nm 31:28; Jz 6:17)*.

Op alles wat wij hebben, moet geschreven staan *"HEILIG VOOR DE HEERE" (Zc 14:20-21)*. Buitengewone zegeningen roepen op tot buitengewone dankbaarheid. God heeft ons in staat gesteld om alles wat we bezitten ook werkelijk te verkrijgen. Daarom moet Hij verheerlijkt worden met alles wat ons deel is geworden.

De Rechter van Israël op de kaak geslagen | *vers 14*

> 14 *Nu, groepeer u, dochter van de strijdbende!*
> *Zij gaan een belegering tegen ons opzetten.*
> *Zij zullen met een stok*
> *de rechter van Israël op de kaak slaan.*

Van dit vers zijn verschillende verklaringen gegeven. Dat betekent dat de betekenis ervan niet direct voor de hand ligt. Het lijkt erop dat dit vers drie onderdelen heeft met elk een eigen onderwerp. Tussen de onderdelen of onderwerpen is een duidelijk verband aanwezig.

De eerste regel is een oproep van de HEERE aan Assyrië, de *"dochter van de strijdbende"*. Assyrië wordt opgeroepen om zich te groeperen en in slag-

orde op te stellen om tegen Jeruzalem ten strijde te trekken *(vgl. Jl 2:9-12a; Ps 83:1-9)*.

In de tweede regel horen we wat het gelovig overblijfsel zegt. Ze zien de legers komen. Ze erkennen dat deze door de HEERE worden gestuurd als het onafwendbare oordeel over de afgoderij van de ongelovige massa van de Joden. Door het woord *"ons"* maakt Micha zich een met het deel van de bevolking dat de HEERE trouw is. Hij neemt in de geest plaats bij hen in de belegerde stad.

In de derde en vierde regel geeft de profeet de oorzaak van het oordeel, het antwoord op de vraag naar het waarom van die belegering. De juiste vertaling van dat gedeelte is: *"Met een stok hebben zij de Rechter van Israël op de kaak geslagen."* Hiermee wordt gedoeld op de verwerping van de Heer Jezus, want Hij is *"de Rechter van Israël"*. Hij wordt zo genoemd omdat Hij de rechterlijke macht heeft, terwijl Hij op zo onrechtvaardige wijze is behandeld en veroordeeld. 'Op de kaak slaan' wil zeggen, met verachting behandelen *(vgl. 1Kn 22:24; Jb 16:10)*.

Alle nood en verdrukking die Jeruzalem in de toekomst zullen treffen, zijn het gevolg van hun verwerping van de Messias, Gods gezalfde Koning. Ze hebben Hem vernederd en mishandeld. Daarom komt Gods toorn over hen, een toorn die Hij uitoefent door vijandige volken op hen af te sturen.

Micha 5

Een Heerser van eeuwige oorsprong | *vers 1*

> 1 *En u, Bethlehem-Efratha,*
> *[al] bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda,*
> *uit u zal Mij voortkomen*
> *Die een Heerser zal zijn in Israël.*
> *Zijn oorsprongen zijn van oudsher,*
> *van eeuwige dagen af.*

Na de diepe vernedering van Sion en alle nood die het volk in de toekomst zal overkomen als gevolg van het *"op de kaak slaan"* van *"de Rechter van Israel" (Mi 4:14)*, spreekt Micha hier nader over deze Rechter. Deze mishandelde en verworpen Rechter zal uit Bethlehem als een Heerser voortkomen. Hij zal niet alleen Zijn volk redding uit de macht van de vijand geven, maar door Hem zal er zegen zijn voor de hele wereld. De grootheid van de toekomstige Heerser over Israël, de Heer Jezus, staat in schril contrast met de eerdere vernedering.

De aankondiging van de geboorte volgt op alle beloften van een heerlijke toekomst, want die toekomst ligt in Hem omdat Hij die toekomst uitmaakt. Micha noemt eerst de geboorteplaats van de Messias. Dat is zeven eeuwen vóór Zijn geboorte. Zoals Micha de geboorteplaats meedeelt, zo heeft zijn tijdgenoot Jesaja geprofeteerd dat de Messias uit een maagd geboren wordt. Het bijzondere daarbij is, dat deze maagd zonder tussenkomst van een man zwanger wordt *(Js 7:14; Lk 1:35)*.

Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel geven. (Js 7:14)

Bethlehem betekent 'broodhuis' en Efratha betekent 'vruchtbaar'. De Messias zal het ware voedsel voor Zijn volk zijn *(Jh 6:51)* en ieder die met Hem verbonden is, zal vrucht dragen voor God *(Jh 15:5)*. Dit is voor de mensen in de wereld niet iets waarvoor ze warmlopen. Zo is ook de geboorteplaats geen aantrekkelijke plaats. Er valt weinig te beleven. Maar Hij Die daar geboren wordt, is een Heerser Die het voornemen van God zal uitvoeren *(2Sm 23:3; Jr 30:21)*.

Dat Hij niet in Jeruzalem wordt geboren, maar in het onbeduidende Bethlehem, laat het verval van het koningshuis van David zien. Bethlehem mag dan voor mensen een onbetekenend plaatsje zijn, voor God heeft deze plaats de grootste betekenis. Het is de plaats van de geboorte van Zijn Zoon. De Messias zal dááruit voortkomen, in overeenstemming met de aankondiging door de profeet Micha. En Hij zal daar voortkomen voor *"Mij"*. De HEERE zegt daarmee dat de Messias er voor *Hem* zal zijn, om de door Hem gedane beloften te vervullen.

De plaats van de geboorte van de Messias is ook voor de geestelijke leiders van het volk duidelijk als de Messias daadwerkelijk geboren is. Als Herodes van Zijn geboorte hoort, informeert hij bij de overpriesters en schriftgeleerden naar de geboorteplaats van Christus. Zij halen dan dit vers uit *Micha* aan *(Mt 2:3-6)*.

Het is wel opmerkelijk dat Mattheüs in zijn aanhaling 'Heerser' vervangt door 'Leidsman'. Dit is natuurlijk geen vergissing. Mattheüs wordt daarin, zoals alle andere bijbelschrijvers, geleid door de Heilige Geest *(2Pt 1:21)*. Gods Geest heeft hem ingegeven *(2Tm 3:16)* de vertaling van de Hebreeuwse tekst uit de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, te citeren waarin het woord voor 'Heerser' door 'Leidsman' is vertaald. Dat past precies bij de wijze waarop Hij geboren is. Hij is zeker de geboren Koning en het is zeker dat Hij zal heersen. Maar wanneer Hij als Heerser was verschenen, was het volk verloren geweest. Nu komt Hij eerst om hun Leidsman te zijn en hen als Zijn volk te weiden *(vgl. 1Kr 11:2)*.

Er is nog een verschil. Hier staat *"Bethlehem-Efratha"*, terwijl Mattheüs schrijft over 'Bethlehem in Judéa'. Efratha doet denken aan de geboorte van Benjamin, 'de zoon van de rechterhand', en aan de dood van Rachel *(Gn 35:16-19)*. In Micha lijkt de gedachte te zijn dat, terwijl het erop lijkt dat alle hoop op leven voor Israël – in het beeld van Rachel – weg is, de Christus – in het beeld van Benjamin – verschijnt. In *Mattheüs*, het evangelie dat de Heer Jezus als de Koning voorstelt, gaat het over Judéa (of Juda), de stam waaruit de Koning voortkomt.

De valse leidslieden van het volk ten tijde van de geboorte van de Heer Jezus onderzochten de Schriften en kenden de Schriften, maar ze lieten de Schriften niet toe hen te onderzoeken en te leiden. Als onze bekendheid

met het Woord van God alleen verstandelijk, intellectueel, is, zal dat onze schuld groter maken omdat het geen uitwerking heeft in ons leven.

Het is bijvoorbeeld een kleinigheid je initialen op je Bijbel te (laten) drukken, zodat iedereen weet dat die Bijbel van jou is. Het is iets heel anders om de Bijbel zijn kenmerk op jou te laten drukken, en dat is geen kleinigheid. Dan heb je niet een mond vol bijbelteksten, maar je leven laat de inhoud van de Bijbel zien. Je moet wel kennis hebben van de Bijbel, want anders kan er geen leven zijn dat in overeenstemming met de Bijbel is.

In dit vers stelt Micha de Heer Jezus voor als in Bethlehem geboren en tegelijk als de Eeuwige. Zijn oorsprong is tweeërlei: uit Bethlehem en uit de dagen van de eeuwigheid. Dat wijst erop dat Hij Mens en God is. Mens is Hij geworden, God is Hij eeuwig. Hoewel Hij op een zeker tijdstip is geboren, is Hij niet aan tijd onderworpen *(Ps 90:2; Sp 8:22-23)*. Hier wordt het voorbestaan van de Messias geleerd, dat wil zeggen dat de op aarde geboren Heerser, Dezelfde is als de eeuwige God. Ook Jesaja heeft Zijn Godheid aangegeven *(Js 9:5-6)*.

De rest van Zijn broeders | *vers 2*

> 2 *Daarom zal Hij hen overgeven*
> *tot de tijd dat zij die baren zal, gebaard heeft.*
> *Dan zal de rest van Zijn broeders zich bekeren,*
> *met de Israëlieten.*

Vers 1 kan worden gezien als tussenzin. *Vers 2* sluit dan aan op het laatste vers van het vorige hoofdstuk *(Mi 4:14)* en geeft het resultaat van het op de kaak slaan van de Rechter van Israël. Het begin van het vers, *"daarom"*, verwijst naar de reden van het *"overgeven"*. Israël wordt prijsgegeven aan zijn vijanden vanwege hun verwerping van de Messias.

Israël, en meer speciaal Juda, wordt overgegeven, maar het is slechts voor een bepaalde tijd. Die periode wordt vergeleken met het baren van een kind. Dat ziet op de grote verdrukking, de tijd van de vele zielsoefeningen, de angsten en moeiten die Israël dan doormaakt. Israël moet al die diepe wegen, de angst, de oordelen en de kastijdingen van God doormaken, om hen te brengen tot het aanvaarden en erkennen dat het door zijn ongerechtigheid die straffen heeft verdiend. Het volk zal zijn als Naomi, die door

genade wordt teruggebracht naar het land en aan wie toegerekend wordt dat de Koning uit haar geboren zal worden *(Ru 1:6; 4:17)*.

Als we bij dit vers *Openbaring 12* opslaan, zien we dat Micha het over de eindtijd heeft. Uit de beschrijving die Johannes geeft, wordt duidelijk dat de vrouw die baart, het volk Israël is *(Op 12:1-2)*. De barensweeën waarover Micha spreekt, zijn nog toekomstig en zien op de grote verdrukking.

In de eerste verzen van *Openbaring 12* beschrijft Johannes dat de Heer Jezus uit Israël is geboren. Als Hij geboren is, staat de vuurrode draak in de persoon van Herodes klaar om Hem te verslinden *(Op 12:4; Mt 2:16)*. Dat mislukt, want God neemt Hem op in de hemel *(Op 12:5)*. Dit ziet op de hemelvaart van de Heer Jezus. En dan verplaatst Johannes ons ineens in de tijd van de grote verdrukking *(Op 12:6)*. Barensweeën overvallen het volk. Die tijd wordt beschreven in de rest van *Openbaring 12*. Het is tegelijk de aankondiging van de (tweede) komst van de Heer Jezus.

Wanneer de Heer Jezus terugkomt, zullen Zijn broeders *(vgl. Mt 25:40)*, de Judeeërs, Zijn 'stamgenoten', 'Zijn eigen vlees en bloed' *(vgl. 2Sm 19:13)*, in het land terugkeren. Zij zullen zich bekeren tot de HEERE, samen met de overige stammen van het land, die nu nog wereldwijd in de verstrooiing zijn.

Hij zal hen weiden en groot zijn | *vers 3*

> 3 *Hij zal staan en [hen] weiden in de kracht van de HEERE,*
> *in de majesteit van de Naam van de HEERE, Zijn God.*
> *Zij zullen [veilig] wonen, want nu zal Hij groot zijn*
> *tot aan de einden van de aarde.*

Micha gaat door met te spreken over de Heerser Die geboren zal worden. Hier zien we Hem, de Messias, nadat Hij voor de tweede keer op aarde is gekomen. Hij staat in volle kracht klaar om te dienen. Hij heeft het voor Zijn volk opgenomen en heeft hun vijanden verslagen. Hij zal Zijn volk weiden en voorzien in de behoeften van de kudde van Israël. Hij heerst over Zijn volk, maar Hij doet dat als Herder. Dit is Gods ideale Koning en de grootste weldaad voor Zijn onderdanen.

De eerste heerser in de Bijbel is Nimrod *(Gn 10:8)*. Maar hij is een jager. Een herder zet zich in voor de schapen en geeft leven *(Jh 10:10b)*, een jager

neemt leven. De Heer Jezus is de goede Herder. 'Herder' is een van Zijn mooiste namen en taken.

Zijn koninklijke zorg en bescherming worden op een prachtige manier tot uitdrukking gebracht in Zijn dienst als Herder *(2Sm 5:2; 7:7; Js 40:11)*. Hij volbrengt Zijn dienst als de afhankelijke Mens. Zijn kracht is die van de HEERE. Dat garandeert absolute veiligheid. Geen vijand zal het wagen de rust van de schapen te verstoren. Hij weidt hen ook 'in de majesteit van de Naam van de HEERE, Zijn God'. Van Hem straalt de koninklijke heerlijkheid en soevereiniteit van God af. Ook in het vrederijk is Hij zowel de afhankelijke Mens als het beeld van de onzichtbare God *(Ko 1:15)*.

Terwijl Hij staat om te dienen, mogen zij rustig wonen *(Lv 26:5-6)*. Ze zullen nooit meer uit Zijn tegenwoordigheid weg willen gaan. De bescherming, rust en verzorging die Hij biedt, zijn niet door anderen te benaderen. Niemand kan bij Hem in de schaduw staan. Hij is groot over de hele aarde. Alles op aarde staat onder Zijn heerschappij. Tot wie anders zullen ze heen kunnen gaan? Er is niemand anders dan Hij!

Dan zal de dorstijd bij u tot de wijnoogst duren, en de wijnoogst zal tot de zaaitijd duren. U zult uw brood tot verzadiging toe eten en onbezorgd in uw land wonen. Ik zal vrede in het land geven, zodat u kunt slapen zonder dat iemand u schrik aanjaagt. Ik zal de wilde dieren uit het land wegdoen en geen zwaard zal [meer] door uw land gaan. (Lv 26:5-6)

Hij zal Vrede zijn | *vers 4*

> 4 *Hij zal Vrede zijn.*
> *Wanneer Assur in ons land zal komen*
> *en wanneer hij onze paleizen zal betreden,*
> *zullen wij tegen hem zeven herders doen opstaan*
> *en acht vorsten uit de mensen.*

"Hij zal Vrede zijn." "Vrede" is Zijn Naam en geeft in één woord weer wat de komst van de Messias voor de wereld zal betekenen. Hij heeft vrede in Zichzelf en verleent die aan Zijn volk *(Ef 2:14; Js 9:5-6; Zc 9:10)*. Vrede is niet alleen de afwezigheid van oorlog, maar omvat de hele behoudenis en het herstel die God aan Zijn volk zal schenken. Die behoudenis is belichaamd in de Heer Jezus. Hij zal op drievoudige wijze voor Israël vrede zijn:

1. Hij zal hen beschermen tegen hun vijanden, vertegenwoordigd in Assyrië *(verzen 4-5)*.

2. Hij zal hun kracht geven hun vijanden te overwinnen *(verzen 6-8).*
3. Hij zal alle wapens en afgoderij vernietigen, zodat ze alleen op Hem en niet meer op eigen kracht zullen vertrouwen *(verzen 9-14)*.

Assyrië vertegenwoordigt hier alle vijandige volken. Zij zullen menen dat ze Israël hebben overwonnen als ze door het betreden van hun paleizen het volk van zijn bestuur hebben beroofd. Er is niemand meer, denken zij, die Israël leiding kan geven in het verzet tegen hun opmars.

Dan staan er *"zeven herders"* en *"acht vorsten"* op. In hen zien we het overblijfsel dat in volkomen kracht – het getal *zeven* spreekt van volmaaktheid – en nieuwe energie – het getal *acht* stelt een nieuw begin voor – de vijand zal verdrijven *(vgl. Pr 11:2)*. De herders en vorsten handelen op gezag en in de kracht van de grote Herder en Vredevorst, de Heer Jezus. Het zijn de verlossers over wie Obadja spreekt *(Ob 1:21)*.

Er staat *"zullen wij ... doen opstaan"*. Dit betekent dat het volk Israël zeven herders zal stellen tegenover de macht van de vijand. Zoals gezegd, spreekt het getal zeven van volmaaktheid. Deze herders vormen onder de Opperherder, dat is de Heer Jezus, een volmaakt functionerend leger om de opkomende vijand terug te dringen. De herders zijn vorsten. Zeven is al voldoende, maar door er een achtste aan toe te voegen, wordt het aantal meer dan voldoende. Dat ze herders worden genoemd, is in aansluiting op *vers 3*. Dat het vorsten *"uit de mensen"* zijn, maakt duidelijk dat zij geen herders zijn van vee, maar van mensen.

Hij redt van de vijand | *vers 5*

> 5 *Zij zullen het land van Assur weiden met het zwaard,*
> *het land van Nimrod met getrokken zwaarden.*
> *Zo zal Hij [ons] redden van Assur,*
> *wanneer die in ons land zal komen*
> *en wanneer die ons gebied zal betreden.*

Het door de HEERE gesterkte overblijfsel zal Assur of Assyrië niet slechts uit het land verdrijven, maar hem terugdrijven in zijn eigen land en daar met het zwaard over hem heersen. In *"Nimrod"* kunnen we Babel en Assyrië verenigd zien. Het begin van het koninkrijk van Nimrod is Babel *(Gn 10:10)*. Daarna heeft hij zijn gebied uitgebreid tot Assyrië *(Gn 10:11)*. Dat het

overblijfsel het land van de vijand weidt met het zwaard, wil zeggen dat het gezag over dat land bij het overblijfsel ligt, het volk van de HEERE.

Alle werk van het overblijfsel en de gezegende resultaten daarvan kunnen alleen tot stand komen, omdat de HEERE de kracht geeft om dit werk te volbrengen. Hij heeft beloofd dat Hij Zijn volk zal bevrijden van Assyrië als die het land overweldigt. Micha en met hem het Godvrezende overblijfsel stellen met zekerheid vast dat de HEERE dat zal doen en dat Hij het zal doen op de manier die zojuist is beschreven.

Zo vinden we in de *verzen 1-5* de Heer Jezus voorgesteld als Baby, Heerser, de Eeuwige, Herder, Vrede en Bevrijder.

Het overblijfsel als dauw en regendruppels | *vers 6*

> 6 *Het overblijfsel van Jakob zal zijn*
> *te midden van vele volken*
> *als dauw van de HEERE,*
> *als regendruppels op het gewas,*
> *dat niet uitziet naar iemand*
> *en niet hoopt op mensenkinderen.*

Als *"het overblijfsel van Jakob"* in de kracht van de Herder de vijand heeft verjaagd en over hem heerst, krijgt het zijn oorspronkelijke functie van zegen voor de hele aarde *(Gn 12:3; 22:18)*. De profeet Hosea stelt *de HEERE* als deze dauw voor de mensen voor *(Hs 14:6)*; hier is *het overblijfsel* de *"dauw"* *(vgl. Ps 110:3)*. Israël als dauw wijst op de overvloedige, verkwikkende en bevruchtende dienst die het volk onder de volken zal hebben, waardoor nieuw, krachtig leven wordt verwekt en bevorderd. Dit is het gevolg van het in vrede als broeders samenwonen *(Ps 133:3)*.

Ook de *"regendruppels"* zijn een zegen van de HEERE *(Dt 11:11; Ez 34:26)*. Zonder regen is het groene kruid geen lang leven beschoren *(2Kn 19:26; Js 37:27; vgl. Gn 2:5)*. De regen garandeert het voortdurend groen blijven van het kruid. De kwaliteit van de samenleving zal worden bewaard en bevorderd door het onderwijs dat het overblijfsel uit het Woord van God zal geven *(Dt 32:2)*. Dit zal pas echt een 'groene samenleving' zijn. De bekering van het

> *Laat mijn leer neerdruppelen als de regen,*
> *laten mijn woorden stromen als de dauw,*
> *als een zachte regen op het groen,*
> *en als regendruppels op het gewas.*
> *(Dt 32:2)*

volk, waarvan het overblijfsel de kern vormt, zal de rijkdom van de volken zijn *(Rm 11:12)*.

Deze zegen komt niet omdat mensen daar om vragen. Ook is geen mens in staat dit te bewerken door eigen inspanning *(Mk 4:26-28)*. Het is een vrucht van de genade. Het volk van de HEERE zal zijn als iets dat van de hemel afkomstig is, als dauw van Hem Die de Vader van de regen is en Die de druppels van de dauw baart *(Jb 38:28)*. Het overblijfsel is van boven geboren, zijn oorsprong is de hemel en niet de aarde. Ze hebben de natuur van God. In stilte zijn ze voortgebracht, zoals de dauw in stilte ontstaat, zonder dat wij weten hoe dat gebeurt. Zo is de weg van de Geest *(Ez 37:7; Jh 3:8)*.

> *Heeft de regen een vader?*
> *Of wie brengt de druppels van de dauw voort?*
> *(Jb 38:28)*

Het overblijfsel is als een leeuw | *vers 7*

> 7 *Ja, het overblijfsel van Jakob zal onder de heidenvolken zijn,*
> *te midden van veel volken,*
> *als een leeuw onder de dieren van het woud,*
> *als een jonge leeuw onder de schaapskudden,*
> *die, wanneer hij erdoorheen trekt, vertrapt en verscheurt,*
> *en er is niemand die redt.*

Na de zegen die het overblijfsel zal zijn, komt hier een tweede kenmerk, ook weer ontleend aan Wie de HEERE is. In het vorige vers wordt het overblijfsel voorgesteld als de dauw, omdat het een kenmerk is dat ook voor de HEERE geldt. Nu wordt het overblijfsel voorgesteld als een leeuw. Daarmee vertoont het een kenmerk dat eveneens van de HEERE geldt, Die ook vergeleken wordt met een leeuw *(Gn 49:9; Op 5:5)*. Voor hen die tegen het gezag van de Messias in opstand komen, is het overblijfsel als een leeuw. Zo is het overblijfsel tot een zegen, dauw, of een oordeel, leeuw, in Gods hand.

Verheven boven de tegenstanders | *vers 8*

> 8 *Uw hand zal verhoogd zijn boven uw tegenstanders*
> *en al uw vijanden zullen uitgeroeid worden.*

Hier richt de profeet zich namens het gelovig overblijfsel tot de HEERE. De reactie op de bijzondere plaats die het overblijfsel van de HEERE krijgt, is de erkenning van Zijn macht. Ze zullen tegen de HEERE zeggen dat *Zijn* hand verheven is *(Js 26:11)*. Daarmee uiten ze dat ze zich bewust zijn dat alles wat zij kunnen doen aan Hem te danken is. Dit is hun derde kenmerk.

Alles uitgeroeid waar de mens op steunt | *verzen 9-13*

> 9 *Op die dag zal het gebeuren, spreekt de HEERE,*
> *dat Ik uw paarden uit uw midden zal uitroeien*
> *en dat Ik uw wagens zal doen vergaan.*
> 10 *Ik zal de steden van uw land uitroeien*
> *en Ik zal al uw vestingen afbreken.*
> 11 *Ik zal de toverijen uit uw hand uitroeien*
> *en u zult geen wolkenduiders [meer] hebben.*
> 12 *Ik zal uw [afgods]beelden en uw gewijde stenen uit uw midden uitroeien,*
> *zodat u zich niet meer zult neerbuigen voor het werk van uw handen.*
> 13 *Ik zal uw gewijde palen uit uw midden wegrukken*
> *en uw steden wegvagen.*

Het antwoord van de HEERE luidt dat Hij alles zal wegnemen wat in deze verzen wordt genoemd. Het zijn allemaal dingen waarop het hart van Zijn volk vertrouwt in plaats van op Hem. Hij neemt dit valse vertrouwen vooral weg uit hun hart, maar verdelgt tevens de tastbare middelen waarop zij steunen. Zo alleen kan Israël bruikbaar blijven in de hand van de HEERE. Het is een kenmerk van het Messiaanse tijdperk dat alle strijdmiddelen en afgoderij in elke vorm volledig zijn uitgeroeid. Ze zullen er niet meer van willen weten *(Hs 14:4)*.

De eerste vleselijke middelen die worden uitgeroeid, zijn *"paarden"* en *"wagens"* (strijdwagens) waaraan ze hun valse, menselijke sterkte hebben ontleend *(vers 9)*. Zij hebben op paarden en wagens vertrouwd en ze vermenigvuldigd *(Ps 20:8)*. De HEERE zal ze uit hun midden uitroeien, zodat ze niet verzocht kunnen worden er weer op te vertrouwen. Het beeld van strijdpaarden en strijdwagen past niet bij het vrederijk.

Het zal ook niet meer mogelijk zijn om zich te verschansen achter de stadsmuren *(vers 10)*. Ze hebben hun steden als vestigingen gebouwd en dat

geeft hun het gevoel van veiligheid. Dat de HEERE hun waarborg voor bescherming en veiligheid is, daaraan denken ze allang niet meer. Die schijnzekerheid zal de HEERE afbreken. Israël zal onbezorgd en dorpsgewijs in vrede in het land kunnen wonen zonder uiterlijke bescherming, maar onder de bescherming van de HEERE *(Zc 2:4-5)*.

In de *verzen 11-12* gaat het over de valse godsdienst, de zondige godsverering. Eerst zijn daar de *"toverijen"* en *"wolkenduiders"* of waarzeggers *(vers 11)*. De toverijen worden *"uit uw hand"* uitgeroeid. Dat ziet mogelijk op voorwerpen die in de hand worden gehouden en waaraan magische krachten worden toegekend. De dwaasheid om naar wolkenduiders te gaan om te weten wat de toekomst brengt, zal ook niet meer plaatsvinden. Dat is omdat die lieden zijn uitgeroeid en ook omdat de heerlijke toekomst heden is geworden.

Velen onder hen hebben tegen het werk van hun handen gezegd: 'Jullie zijn onze goden' *(vers 12)*. Maar nu zal de afgoderij afgeschaft en verlaten worden. De HEERE zal de gesneden beelden en de opgerichte beelden – dat zijn zowel de verplaatsbare als de vaste – uitroeien. Bij de afgoden hebben ze monumenten, onder andere gewijde palen, opgericht en zijn er steden gewijd aan afgoderij *(vers 13)*. Ook daar zal de HEERE radicaal mee afrekenen.

Gods toorn over wie niet wil luisteren | *vers 14*

> 14 *Ik zal in toorn en in grimmigheid wraak doen*
> *aan de heidenvolken die niet willen luisteren.*

Als de HEERE Zijn land heeft gezuiverd van alles wat in strijd is met Zijn heiligheid, zal Hij de volken bezoeken die geen gehoor hebben gegeven aan de oproep om zich te bekeren. Deze volken vormen een tegenstelling met de volken genoemd in *Micha 4 (Mi 4:1)*. Daarna is het vrederijk definitief gevestigd. Er wordt niets geduld in het Messiaanse vrederijk wat er niet thuishoort, terwijl de HEERE aan heidenvolken die weigeren naar Hem te luisteren, in toorn en in grimmigheid wraak zal doen.

Micha 6

Inleiding

De voorgaande hoofdstukken tonen Gods uiterlijke handelingen met Zijn volk. In de laatste twee hoofdstukken zien we de wegen van Zijn Geest met dit volk. Zowel de politieke geschiedenis als de geestelijke toestand van het volk wordt door alle profeten voorgesteld, evenals het herstel en de bekering van Israël.

Micha 6 is in de vorm van een twistgesprek gesteld. Deze vorm vinden we bijvoorbeeld ook in *Jesaja 1* en in *Micha 1*. Het hoofdstuk geeft een contrast tussen de gepastheid en rechtvaardigheid van Gods eisen en de ondankbaarheid en het bijgeloof van Israël die de oorzaak zijn van ruïne en oordeel. De profeet kijkt niet naar de toekomst vol zegen, maar naar het heden vol zonde.

De rechtszaak van de HEERE | *verzen 1-2*

> 1 *Luister toch naar wat de HEERE zegt:*
> *Sta op, roep de bergen ter verantwoording,*
> *laat de heuvels uw stem horen.*
> 2 *Luister, bergen, naar de rechtszaak van de HEERE,*
> *ook u, vaste fundamenten van de aarde.*
> *De HEERE heeft immers een rechtszaak met Zijn volk,*
> *Hij voert een rechtszaak tegen Israël.*

Micha begint dit laatste deel van zijn profetie met de oproep om te luisteren naar wat de HEERE zegt *(vers 1; Mi 1:2; 3:1)*. Voordat hij het woord van de HEERE doorgeeft, komt het eerst tot hemzelf. De HEERE geeft hem het bevel om op te staan en zijn stem te verheffen. Micha moet de bergen ter verantwoording roepen, wat wil zeggen dat hij hen tot getuigen maakt van de rechtszaak die de HEERE in de komende verzen met Zijn volk voert. Ook de heuvels moet hij zijn stem laten horen.

De onbezielde schepping in zijn hele uitgestrektheid moet luisteren naar de rechtszaak van de HEERE *(vers 2)*. De hoogste hoogten, dat zijn de *"bergen"*, en de diepste diepten, dat zijn de *"vaste fundamenten van de aarde"*, die diep

onderin de aarde zijn, de dragers van de aarde, en alles daartussen worden opgeroepen om getuige te zijn van Zijn rechtszaak. Drie keer wordt in *vers 2* die rechtszaak genoemd. Het is dan ook een bijzondere rechtszaak, want de andere partij in de rechtszaal is *"Zijn volk"*, *"Israël"* *(vers 2; vgl. Dt 32:1; Js 1:2; Jr 2:12-13)*.

Bij *"bergen"* en *"heuvels"* kunnen we ook denken aan het verantwoordelijke deel van het volk dat een bepaalde machtspositie inneemt, misschien de koning of de leiders van het volk. Bij de *"vaste fundamenten van de aarde"* (of het land) gaat het misschien om degenen die zouden moeten waken over de beginselen waarop de samenleving van Israël berust. Wellicht het priesterschap.

God heeft altijd een geschil met hen die in ongehoorzaamheid aan Hem wandelen. Hij kan geen gemeenschap hebben met mensen die niet voor Zijn Woord buigen en zeker niet als dit mensen betreft die Hij in een speciale betrekking tot Zich heeft gebracht. Zijn volk heeft Hij met alle zorg omringd en van alle zegen voorzien. Maar hun reactie daarop is er een van de grootst mogelijke ontrouw en ondankbaarheid. Ze hebben de HEERE de rug toegekeerd en Hem met verachting behandeld. Waaraan heeft Hij dat verdiend? Dat vraagt Hij het volk in het volgende vers.

Hoe reageren wij op de vele bewijzen van Zijn zorg voor ons en op de vele zegeningen die Hij ons heeft gegeven?

Oproep tegen de HEERE te getuigen | *vers 3*

> 3 *Mijn volk, wat heb Ik u aangedaan?*
> *Waarmee heb Ik u vermoeid?*
> *Getuig tegen Mij!*

De HEERE neemt hier de positie van een beklaagde in. In plaats van hen te beschuldigen gaat Hij Zich tegenover Zijn volk verdedigen. Hij wil tot hun hart spreken als Hij hen als *"Mijn volk"* aanspreekt. We beluisteren hier, zoals zo vaak in de profeten, Zijn diepe verlangen dat zij zich herinneren dat Hij hen tot Zijn volk heeft gemaakt.

Hij vraagt Zijn volk wat Hij hen heeft aangedaan dat ze zich zo van Hem afkeren. Heeft Hij hun het leven zo ondraaglijk gemaakt? Heeft Hij hen vermoeid met buitengewone eisen of buitensporige verzoeken *(vgl. Js 43:23;*

Js 5:4; 7:13)? Hij roept hen op tegen Hem te getuigen, om Hem van iets te beschuldigen waarover ze te klagen hebben. Hij wil dat ze daarover nadenken, opdat ze tot de conclusie komen dat hun hele houding tegenover Hem niet deugt. Dat Hij Zich zo uitspreekt, is neerbuigende genade.

De zorg van de HEERE voor Zijn volk | *vers 4*

> 4 *Ik heb u immers uit het land Egypte geleid,*
> *u verlost uit het slavenhuis.*
> *Ik heb Mozes, Aäron en Mirjam*
> *vóór u uit gezonden.*

Het blijft stil in de rechtszaal na de vragen van de HEERE aan Zijn volk in het vorige vers. Dan neemt de HEERE Zelf weer het woord. Hij zal hun vertellen wat Hij hen heeft 'aangedaan'. In plaats van hen te vermoeien door hun lasten op te leggen heeft Hij ze van lasten bevrijd en overladen met zegeningen en gunstbewijzen. Het grootste bewijs daarvan is hun bevrijding uit Egypte onder het doen van tekenen en wonderen. Daardoor zijn ze een vrij en zelfstandig volk geworden *(Am 2:10; Jr 2:6)*. De bevrijding uit Egypte wordt vaak door de profeten aangehaald. Die bevrijding vertegenwoordigt de voornaamste daad waarin God Zijn reddende liefde voor de mensen demonstreert.

Hij herinnert hen eraan dat Hij na hun verlossing heeft gezorgd voor bekwame leiding in hun reis door de woestijn, op weg naar het beloofde land. Hij heeft hun de grote wetgever en leidsman Mozes gegeven, evenals de hogepriester Aäron en de profetes Mirjam.

Mozes en Aäron, die ieder een belangrijke rol hebben gespeeld bij de verlossing uit Egypte, zijn samen een beeld van de Heer Jezus, Die ons uit de wereld heeft verlost en ons naar het beloofde land leidt. Mozes en Aäron zijn een type van Christus als *"de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis" (Hb 3:1)*. In Mirjam zien we de beleving van de relatie *(Ex 15:21)*, ons antwoord op Wie de Heer Jezus is als Apostel en Hogepriester van onze belijdenis.

De gerechtigheid van de HEERE | *vers 5*

> 5 *Mijn volk, denk toch aan wat Balak, de koning van Moab, beraamde,*
> *en wat Bileam, de zoon van Beor, hem antwoordde,*

> *[aan wat er] gebeurd is van Sittim tot Gilgal,*
> *opdat u de gerechtigheid van de HEERE kent.*

Dan herinnert de HEERE Zijn volk, dat Hij nog eens emotioneel als *"Mijn volk" (vgl. vers 3)* aanspreekt, wat Balak door Bileam tegen hen wilde doen, maar wat Bileam door de werking van Gods Geest hem daarop heeft geantwoord *(Dt 23:5; Numeri 22-24)*. Dat moet hen ook overtuigen dat God niet uit is op hun verderf, maar op hun zegen. Hij heeft de vloek die de koning van Moab over hen wilde brengen, veranderd in rijke zegen. God laat niet toe dat Zijn volk vervloekt wordt *(Ps 105:14-15)*.

De HEERE, uw God, echter wilde niet naar Bileam luisteren, maar de HEERE, uw God, heeft de vloek voor u in een zegen veranderd, omdat de HEERE, uw God, u liefhad. (Dt 23:5)

Ook moeten ze zich herinneren wat er gebeurd is *"van Sittim tot Gilgal"*, dat wil zeggen tijdens de reis naar het beloofde land na de gebeurtenis met Balak en Bileam. Sittim is de laatste plaats in de woestijn waar het volk zijn kamp heeft opgeslagen *(Nm 33:49; Jz 3:1)* en Gilgal is de eerste plaats in het beloofde land waar het volk zijn kamp heeft opgeslagen *(Jz 4:19)*. Tijdens die reis zijn ze er getuigen van geweest hoe de HEERE Midian heeft verslagen, dat Hij de Jordaan voor hen heeft drooggelegd en dat vanuit Gilgal Jericho is veroverd en daarna ook het hele land.

Deze twee plaatsen zijn een samenvatting van de enorme verandering in hun omstandigheden na hun bevrijding uit Egypte. Vanuit de slavernij in een vreemd land zijn ze door de HEERE in hun eigen land met een overvloed aan zegeningen gebracht. Als ze over al die dingen zouden nadenken, zouden ze moeten toegeven hoe goed God voor hen is geweest, hoe groot Zijn trouw en hoe recht Zijn handelen altijd zijn geweest.

Het is belangrijk dat we regelmatig bepaald worden bij alles wat de Heer voor en met ons heeft gedaan. We vergeten gemakkelijk dat Hij ons heeft verlost uit de wereld om voor Hem te leven. Het leven met al zijn welvaart en drukte kan ons zo in beslag nemen, dat we niet meer aan Hem denken. Daarom is het goed om elke eerste dag van de week de dood van de Heer te verkondigen door het avondmaal aan Zijn tafel te vieren. Dan worden we elke keer opnieuw herinnerd aan wat Hij heeft gedaan en ook waaruit Hij ons heeft verlost en wat Hij ons heeft gegeven.

Waarmee naderen tot de HEERE? | *verzen 6-7*

6 *Waarmee zal ik de HEERE tegemoet gaan*
en mij buigen voor de hoge God?
Zal ik Hem tegemoet gaan met brandoffers,
met eenjarige kalveren?
7 *Zou de HEERE behagen scheppen in duizenden rammen,*
in tienduizenden oliebeken?
Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding,
de vrucht van mijn [moeder]schoot voor de zonde van mijn ziel?

Na de overduidelijke bewijzen van Gods trouw in de vorige verzen stelt het volk de vraag aan Micha wat ze moeten doen. Dat gebeurt bij monde van een lid van het volk. De vraag lijkt aan te geven dat ze erkennen dat er afstand is tussen hen en de HEERE. Zij spreken over *"de hoge God"*, de God Die ver van hen verwijderd is, terwijl Hij in Zijn warme liefde hen tot twee keer toe als *"Mijn volk"* heeft aangesproken.

Ze hebben er wel enkele ideeën over hoe ze de afstand tussen hen en God zouden kunnen overbruggen. Die hebben te maken met het brengen van offers. Daarover zijn ze in hun godsdienst goed voorgelicht. Tegelijk maakt het duidelijk dat hun geweten niet in Gods licht is gekomen. De voorstellen die ze doen om Gods gunst te krijgen, laten zien dat zij niets hebben begrepen van wat God toekomt. Hij zoekt geen uiterlijke rituelen, maar de offers van een gebroken geest en een verslagen hart *(Ps 51:18-19; 1Sm 15:22; Js 1:11-20; Jr 7:21-23; Hs 6:6; Am 4:5; 5:15,22-24)*.

Want U vindt geen vreugde in offers, anders zou ik ze brengen;
in brandoffers schept U geen behagen.
De offers voor God zijn een gebroken geest;
een verbrijzeld en verslagen hart zult U, o God, niet verachten.
(Ps 51:18-19)

Het volk spreekt over brandoffers, terwijl zondoffers passend zijn, want de door de zonde verbroken gemeenschap moet door middel van belijdenis en verzoening worden hersteld. Dit wordt in *Leviticus 4*, in de beschrijving van het zondoffer, duidelijk aangetoond. Dat ze daaraan voorbijgaan, laat zien dat ze menen nog steeds in verbinding met de HEERE als Zijn verbondsvolk te staan. *Zij* moeten ook niet veranderen, maar *God* moet veranderen, vinden zij. Dat ze eenjarige kalveren willen offeren, laat zien dat ze er niet te veel voor over hebben. Een volwassen dier is veel meer waard. Maar hun offers zijn waardeloos omdat ze niet in de juiste

gezindheid worden gebracht. Zulke offers worden *"nutteloze offers"* genoemd *(Js 1:10-13)*.

Als het moet, willen ze de HEERE ook wel tevredenstellen door een groot aantal offers te brengen. Zo schieten ze ineens door naar het andere uiterste. Het is kenmerkend voor mensen die niet in gemeenschap met God leven, dat ze geen gezonde balans in hun geestelijk leven kennen. Misschien willen ze hiermee Salomo nadoen *(1Kn 8:63)*. Alsof het de HEERE om het aantal gaat. Nog een idee is om een enorme hoeveelheid olie voor graanoffers te brengen. Ja, ze zijn bereid stevig te investeren om zich van Gods gunst te verzekeren. Hij mag het zeggen.

Mocht Hem dat toch niet genoeg zijn, dan stellen ze zelfs voor hun kinderen te offeren. Misschien dat ze daardoor Zijn gunst kunnen verwerven. Zo heidens is hun denken geworden. Maar de eerstgeborene behoort de HEERE al toe *(Ex 13:2,12)* en het offeren van kinderen is door de wet verboden *(Lv 18:21; 20:2-5; Dt 12:31; 18:10)*. Daarmee houden de afgodendienaars echter geen rekening *(Jr 19:5; 32:35; 2Kn 16:3; 21:6; 3:27)*.

De HEERE wil niet dat lichaamsvlees wordt geofferd, maar dat de geest van de mens zich aan Hem onderwerpt. Hij zoekt en verheugt Zich over *"waarheid in het binnenste"* van de mens *(Ps 51:8)*. Hun godsdienst is verworden tot een slechts uiterlijk eren van God. Hij zoekt niet hun gaven, Hij zoekt henzelf. Wat wordt veroordeeld, is niet het offer dat door God is voorgeschreven, maar het offer dat als plaatsvervanging voor gehoorzaamheid dient.

Wat de HEERE heeft bekendgemaakt | *vers 8*

> 8 *Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is.*
> *En wat vraagt de HEERE van u*
> *anders dan recht te doen, goedertierenheid lief te hebben*
> *en ootmoedig te wandelen met uw God.*

Als ze willen weten waarmee ze God tevreden kunnen stellen, vragen ze naar de bekende weg. God heeft dat al bekendgemaakt *(Dt 10:12-13)*. Micha wijst op wat ze zouden moeten weten als het erom gaat wat God wil. Het volk wordt aangesproken als *"mens"*, wat de algemene geldigheid aangeeft van wat de HEERE vraagt. Het woord 'mens' ziet ook op de nietigheid van

de mens tegenover de hoge God. De HEERE heeft bekendgemaakt *"wat goed is"*. Dingen die *"goed"* zijn, zijn dingen die een goede uitwerking hebben, dingen die tot welzijn van anderen en zichzelf dienen.

Micha noemt drie goede dingen en *"anders"* niets. Iets anders is niet nodig. Hier kunnen ze het dan ook mee doen. Ze hoeven er niets bij te verzinnen of er iets anders voor in de plaats te bedenken. De drie dingen hebben betrekking op de drie verhoudingen waarin de mens staat: tot de naaste, tot zichzelf en tot God *(vgl. Mt 23:23; Lk 11:42)*.

- Het eerste is *"recht te doen"* of rechtvaardig handelen tegenover de naaste, dat wil zeggen handelen naar de normen van Gods Woord. Bij onze naaste kunnen we denken aan de huisgenoten, de medeleden van de gemeente en onze collega's en buren.
- Het tweede is *"goedertierenheid lief te hebben"* als een gezindheid van het eigen hart. Dit betekent dat we de gezindheid van God hebben. We zijn dan niet hard, hebben geen eigendunk en stellen ons niet boven de ander, maar zoeken het welzijn van de ander.
- Het derde is *"ootmoedig te wandelen met uw God"*, dat is een wandel die tot Zijn eer en vreugde is *(vgl. Gn 5:29; 6:9)*. Met God wandelen houdt in dat we in bewuste gemeenschap met God in nederigheid van geest leven. Dit omvat het hele leven in al zijn uitingen, het hele gedrag dat vertoond wordt. Om zo te kunnen leven moet iemand nieuw leven hebben. Deze dingen zijn niet te volbrengen door de niet-wedergeboren mens. We zien het volmaakt in de Heer Jezus en kunnen het van Hem leren, want Hij is *"zachtmoedig en nederig van hart" (Mt 11:29)*.

Voor de christen die de zegeningen van het hemelse land, de hemelse gewesten, kent en geniet, betekent dit dat hij *"in ware gerechtigheid"* leeft *(Ef 4:24)*, *"goedertieren"* is tegenover anderen *(Ef 4:32)* en *"in alle nederigheid"* de ander in liefde verdraagt *(Ef 4:2)*.

Hoor de roede | *vers 9*

> 9 *De stem van de HEERE roept tot de stad:*
> *– Uw Naam ziet uit [naar] wat wezenlijk is –*
> *Hoor de roede en Wie hem voor u bestemd heeft.*

Wat de HEERE in *vers 8* vraagt, wordt niet bij het volk gevonden. Daarom hervat de profeet zijn boeteprediking en houdt hij de stad haar zonden voor. De stad die wordt aangesproken, zal Jeruzalem zijn als het centrum van zondige praktijken *(Mi 1:5)*. Het getuigt van wijsheid als Gods handelingen in oordeel worden opgemerkt en als daarmee wordt ingestemd als rechtvaardig. Voor wie buigt voor Gods stem die het oordeel aankondigt en daarmee erkent dat het terecht is dat het komt, is er redding.

De Naam van de HEERE, waarmee Hij in Zijn hele Wezen in al Zijn kenmerken naar voren komt, ziet uit naar een waarachtige bekering. Andere vertalingen zijn: *"Het is wijsheid Uw Naam te vrezen"* of: *"De wijsheid heeft Uw Naam in het oog."* Duidelijk is dat wie wijs is, naar de stem van de HEERE zal luisteren en daardoor bevrijd zal worden van het oordeel. De echte wijsheid blijkt uit doen wat Hij zegt, want wat Hij zegt, is *"wezenlijk"*, dat wil zeggen dat het daarom gaat. Wat Hij zegt, is alleen belangrijk en de rest doet er niet toe.

"Hoor de roede" is een opmerkelijke uitdrukkingswijze. De roede is het symbool van tuchtiging *(Js 10:5,24)*. Hier *spreekt* de roede, wat kan betekenen dat hij nog niet slaat. Het wijzen op een te verwachten tuchtiging kan het uitoefenen van de tuchtiging voorkomen als de waarschuwing ter harte wordt genomen. Wie luistert, heeft de roede niet nodig. Als de roede dan komt en iemand luistert alsnog, zal hij tot inkeer komen en niet aan het eeuwige oordeel worden prijsgegeven. In de roede is de stem van de HEERE te horen, want Hij is Degene Die hem voor Zijn volk bestemd heeft.

Een krappe efa en valse weeginstrumenten | *verzen 10-11*

> 10 *Zijn er [in] het huis van de goddeloze*
> *nog schatten [door] goddeloosheid [verkregen]*
> *en een krappe efa, wat te verfoeien is?*
> 11 *Zou Ik rein zijn met een goddeloze weegschaal*
> *en met een zak valse [weeg]stenen?*

In deze verzen wordt de reden van de aankondiging van de roede gegeven. In de *verzen 13-16* wordt de roede beschreven.

De aanklachten in de *verzen 10-11* worden in vragende vorm gesteld. Ondanks de verschillende waarschuwingen verbergen de goddelozen nog steeds hun door goddeloosheid verkregen winsten in hun huizen. Ze gaan

ermee door op deze wijze schatten te verzamelen. Ze hopen ze op in hun huis, alsof ze daar veilig zijn en dat niemand ze ziet en er bij kan komen. Maar God ziet het. Hij kan er wel bij komen en zal hen ervoor oordelen *(Jk 5:1-5)*.

De *"krappe efa"* is een te kleine inhoudsmaat *(vgl. Lv 19:36; Dt 25:14; Am 8:5; Sp 22:14)*. Een efa is een korenmaat van vermoedelijk tussen de twintig en vijfenveertig liter. Zij maken de efa kleiner. Daardoor betaalt men voor het bepaalde aantal liters, terwijl men minder krijgt. Dit bedrog wordt door de HEERE verfoeid. Dit doortrapte gedrag is volledig in strijd met het recht doen dat Hij van de mens vraagt *(vers 8)*.

Behalve van een krappe of leugenachtige efa maken ze ook gebruik van een *"goddeloze weegschaal"* en *"valse [weeg]stenen"*. Deze goddeloze, bedrieglijke handelwijze heeft ook bijgedragen aan de vermeerdering van hun bezit. Een *"goddeloze weegschaal"* is een weegschaal die het gewicht niet juist weergeeft, die meer aangeeft dan er aan gewicht op ligt. Ook door het gebruik van te zware gewichten is de prijs te hoog. God haat dergelijke praktijken.

Hoe zou Hij *"rein zijn"* als Hij het gebruik van dergelijke methoden niet veroordeelde? Zij verontreinigen zichzelf door hun gedrag, maar daardoor wordt Hij niet in Zijn reinheid bezoedeld. Integendeel, in Zijn reinheid kan Hij geen enkele bevlekking door zondige handelingen toelaten bij Zijn volk. Hij is *"te rein van ogen om het kwade aan te zien" (Hk 1:13)*.

Dit gebruik van een valse inhoudsmaat en leugenachtige weegmiddelen kunnen we ook geestelijk toepassen als het gaat om de beoordeling van iets wat in de gemeente van God gebeurt. Hoe vaak komt het niet voor dat er in de beoordeling van een zaak valse criteria worden gehanteerd. Het gebeurt zomaar dat we een zonde van iemand die we sympathiek vinden of een zonde van een familielid niet zo zwaar laten wegen als een zonde van iemand aan wie we een hekel hebben. God verafschuwt zo'n benadering.

De ongerechtigheid van het volk | *vers 12*

> 12 *Omdat haar rijken er vol geweld zijn,*
> *haar inwoners er leugens spreken,*
> *hun tong bedrieglijk is in hun mond,*

De rijken hebben niet alleen huizen vol met onrechtmatig verkregen schatten, maar ze zijn zelf innerlijk vol geweld. Ze schuwen geen geweldsmiddel om hun rijkdom te vermeerderen. Het zijn niet alleen de rijken die zich misdragen. Ook de inwoners van Jeruzalem doen dat. Hun misdragingen komen tot uiting in de leugenachtige taal die ze met een bedrieglijke tong uitspreken. Ze zijn een volk van geweldenaars, leugenaars en bedriegers. Ze handelen en spreken zo, omdat ze egoïsten zijn. Ze willen er zelf beter van worden, terwijl dat ten koste van anderen gaat. Anderen zijn de dupe van hun grenzeloze hebzucht.

De tucht van de HEERE | *vers 13*

> 13 *zal Ik u ook ziek maken, door u te treffen*
> *en te verwoesten vanwege uw zonden.*

Over het gedrag dat in de vorige verzen is beschreven, moet de HEERE wel Zijn tucht brengen. Hij kan dit gedrag niet dulden. Vanwege hun zonden zal Hij hen ziek maken. Daardoor zullen ze niet in staat zijn van hun schatten te genieten en ook niet kunnen doorgaan met hun zondige levensstijl. Er zal niets van hun rijkdom en van henzelf overblijven, want Hij zal hen verwoesten.

Dat de HEERE hen ziek zal maken en verwoesten vanwege hun zonden, hoeft geen verbazing te wekken. Hij heeft Zijn volk dit in Zijn wet door Mozes laten weten *(Dt 28:15-68; Lv 26:14-39)*. Ze zullen geslagen worden met de ziekten van Egypte, zonder dat iemand hen genezen kan. Ze hebben immers de HEERE, hun Heelmeester, verworpen. Wat kan er dan nog voor verbetering worden verwacht?

Veel gedaan, geen resultaat | *verzen 14-15*

> 14 *Zelf zult u eten, maar niet verzadigd worden,*
> *uw [gevoel van] leegte zal in uw binnenste blijven.*
> *U zult [iets] wegleggen, maar [het] niet in veiligheid brengen,*
> *en wat u in veiligheid zult brengen, zal Ik overgeven aan het zwaard.*
> 15 *Zelf zult u zaaien, maar niet maaien,*
> *zelf zult u olijven treden, maar u niet met olie zalven,*
> *en nieuwe wijn [oogsten], maar geen wijn drinken.*

In Zijn tucht zal de HEERE honger in het land brengen. Ze zullen geen voldoening meer hebben van wat ze tot zich nemen, maar een voortdurend gevoel van honger hebben. Wat ze aan voedselvoorraad op een veilige plaats menen te kunnen opslaan, zal niet veilig zijn voor de vijand. Wat ze hebben 'weggelegd', in veiligheid hebben gebracht, zal worden gevonden *(Hg 1:6; Lv 26:16; Dt 28:38-40; Js 62:8-9)*.

Het zal door de HEERE aan het zwaard worden overgegeven, dat wil zeggen dat het met geweld van hen zal worden genomen als een oordeel van de HEERE. Ze hebben het met geweld genomen, het zal met geweld van hen worden genomen. Wie geweld zaait, zal geweld oogsten.

Van al hun inspanningen van zaaien, olijventreden en wijnoogsten, zullen ze zelf niets genieten. Hun moeiten zullen wat henzelf betreft vergeefs zijn. Het zal allemaal in handen van de vijand vallen, die zal ervan profiteren. Koren, olie en nieuwe wijn worden enkele keren samen genoemd als een samenvatting van de zegen van het land *(Dt 11:14; 12:17; 14:23; 28:51)*.

Het koren om te eten wordt van hen afgenomen, zodat ze honger zullen lijden. De olie waarmee ze hun huid insmeren om er mooi uit te zien, wordt van hen afgenomen, zodat ze er afzichtelijk uit komen te zien. De wijn als het symbool van vreugde wordt van hen afgenomen, zodat ze in verdriet en ellende neerzinken.

Dit heeft een geestelijke toepassing. Als wij ontrouw zijn aan de Heer, stoppen we met lezen in Gods Woord, dat wil zeggen dat we stoppen met ons te voeden met de Heer Jezus als het brood van het leven. Ook laten we ons niet meer leiden door de Heilige Geest en verdwijnt de vreugde uit ons leven. We zullen geestelijk hongerlijden, naar het vlees leven en geestelijk in ellende terechtkomen.

De oorzaak van de smaad van Gods volk | *vers 16*

> 16 *Want men houdt zich aan de verordeningen van Omri*
> *en aan alles wat het huis van Achab gedaan heeft.*
> *U gaat voort in hun opvattingen,*
> *zodat Ik u overgeef aan de verwoesting,*
> *en haar inwoners [maak] tot een aanfluiting.*
> *Zo zult u de smaad van Mijn volk dragen.*

De eerste helft van dit vers sluit aan bij de *verzen 10-12*, de tweede helft bij de *verzen 13-15*.

Met een aanvullend bewijs van hun afwijking onderstreept de HEERE de rechtvaardigheid van Zijn tucht over hen en waarom die wel moet komen. Ze houden zich namelijk aan *"de verordeningen van Omri en alles wat het huis van Achab heeft gedaan"*. De verordeningen van de HEERE zijn vervangen door wat deze goddeloze koningen hebben bedacht en gedaan.

De goddeloze regering van Omri heeft zijn climax in die van Achab gevonden. Van Omri wordt gezegd dat hij slechter is dan al zijn voorgangers *(1Kn 16:25)*. Achab heeft de Baälsdienst ingevoerd, de profeet van God vervolgd en zijn naaste vermoord en beroofd *(1Kn 16:29-33; 18:9-10; 21:1-3,17-19)*, helemaal in de geest van zijn vader.

Het denken en gedrag van deze goddeloze personen zijn niet door Gods volk veroordeeld, maar omarmd. Dit gebeurt niet alleen in het gebied waarover zij regeren, het tienstammenrijk, maar hun verderfelijke invloed is ook in het tweestammenrijk doorgedrongen. De inwoners van Jeruzalem gaan in de opvattingen van deze verdorven lieden voort. Dan kan de HEERE niet anders doen dan hen aan de verwoesting door plagen en vijanden overgeven. Ze zullen tot een aanfluiting worden, tot een belachelijke vertoning voor de omringende landen *(Kl 2:15)*. Zo zal Gods volk zijn smaad moeten dragen.

Tegelijk is het indrukwekkend dat God hier toch weer spreekt over *"Mijn volk"*. Hij deelt in de smaad die Hij over Zijn volk brengt. De tucht die Hij moet uitoefenen, raakt ook Hem Zelf. Hier zien we dat Hij niet uit wraakzucht handelt, maar uit liefde die niet anders kan dan zo handelen met het volk dat Hem heeft verlaten.

Micha 7

Inleiding

Dit laatste hoofdstuk is nauw verbonden met het boek *Klaagliederen*. We horen hier het gebed van het berouwhebbende overblijfsel in de dagen van de grote verdrukking. De profeet spreekt namens hen die niet langer in hoogmoed wandelen, maar vernederd door hun zonden de rechtvaardige hand erkennen van Hem Die hen sloeg. Hij maakt zich een met hen; hij neemt de smaad van de stad op zich als de zijne en klaagt over de droevige toestand waarin ze zich bevindt.

Tegelijk veroordeelt hij hun gedrag en drukt zo Gods gedachten en gevoelens uit ten opzichte van hun toestand. Maar hij doet dat met al de belangstelling die voortvloeit uit de liefde die God voor hen heeft. Er worden geen excuses gezocht, of tweede oorzaken aangevoerd, maar ze aanvaarden alles als een terecht loon voor hun daden.

Toch zien ze met vertrouwen op tot de God van hun vaderen, op Wiens onfeilbare genade ze rekenen voor herstel. Hier komt een van de meest kenmerkende karaktertrekken van de echte profeet naar voren en dat is dat hij een voorbidder voor zijn volk is. Jeremia zegt: *"Maar als zij profeten zijn, laten zij toch bij de HEERE van de legermachten erop aandringen ..." (Jr 27:18)*. En God zegt tegen Abimelech over Abraham: *"Hij is een profeet! Hij zal voor u bidden" (Gn 20:7; vgl. Ps 74:9)*. De Geest van God spreekt het oordeel uit. Maar omdat God Zijn volk liefheeft, treedt in de profeet de Geest ook als de Geest van voorbede voor Zijn volk op.

Er is niets meer te eten | *vers 1*

> 1 *Wee mij,*
> *want het is mij vergaan als [na] de inzameling van de zomervruchten,*
> *als [na] de nalezing van de wijnoogst:*
> *er is geen tros om te eten.*
> *Mijn ziel verlangt [naar] vroege vijgen.*

Hier vertolkt Micha de stem van de Godvrezenden. Hij beschrijft het algemene verderf in Israël. Hij vergelijkt het volk met een boomgaard en

een wijngaard nadat alle vruchten zijn geplukt. Hij kijkt of er nog iets is overgebleven om te eten. Het lijkt erop dat er geen goede mensen meer onder het volk zijn op wie de HEERE met vreugde kan neerzien *(vgl. Js 17:6)*. Dat er *"geen tros om te eten"* is, betekent dat er geen groep mensen wordt gevonden die God wil eren. Als er trouwe mensen worden gevonden, zijn dat enkelingen.

Het is de tijd dat de antichrist aan de macht is. Angstvallig speurt Micha rond of hij wellicht onder het volk nog iets kan ontdekken dat recht geeft op de titel 'volk van God'. Als Micha zegt dat zijn ziel ernaar verlangt om iets van vrucht voor God te vinden, geeft hij daarmee uiting aan het verlangen van Gods hart. Maar hij vindt niets dan bedrog en misleiding, een volijverig loeren op het bloed van de naaste en een begeerte om met beide handen kwaad te doen.

Er zijn geen goedertieren mensen meer | *vers 2*

> 2 *Een goedertieren mens is verdwenen uit het land*
> *en een oprechte onder de mensen is er niet.*
> *Zij loeren allen op bloed,*
> *zij jagen op elkaar [met] een net.*

Als Micha om zich heen kijkt om te zien of er nog *"een goedertieren mens"* te vinden is, moet hij constateren dat deze *"is verdwenen uit het land"*, dat is Israël. De profeet lijkt bijna te zeggen dat hij alleen is overgebleven, net als Elia vroeger bij de Horeb *(1Kn 19:10)*. De goedertieren mens is de Godvrezende, vriendelijke, barmhartige en weldoende mens. Net zomin als de vroege vijg van goede kwaliteit in het gevorderde seizoen van de zomer kan worden gevonden, kan in Israël een goedertieren en oprecht mens worden gevonden. Zoals de boomgaarden zonder vrucht zijn, zo is Israël zonder Godvrezende en oprechte mensen in de dagen van Micha *(Ps 12:2; 14:2; Js 57:1)*.

Breng verlossing, HEERE, want goedertieren mensen zijn er niet [meer], onder de mensenkinderen zijn er [nog maar] weinig trouw. (Ps 12:2)

Micha constateert integendeel bloedvergieten en het zich toeleggen op het ombrengen van de volksgenoot. Ze doen hun best om hun volksgenoten te vangen met een net. Een net wordt gebruikt om te vissen of bij het jagen.

Is een dier eenmaal in het net gevangen, dan kan het zichzelf daar niet uit bevrijden. Het is gevangen om gedood te worden.

Een drievoudig snoer van ongerechtigheid | *verzen 3-4*

> 3 *Om kwaad te doen staan [hun] handen goed:*
> *de vorst eist,*
> *de rechter doet [uitspraak] tegen betaling,*
> *wie groot is, beslist naar eigen begeerte*
> *en [zo] verdraaien zij de zaak.*
> 4 *De beste van hen is als een doornstruik,*
> *de oprechtste [erger] dan een doornhaag.*
> *De dag van uw wachters is gekomen, [de dag] van uw vergelding.*
> *Nu zal er bij hen ontreddering zijn.*

In plaats van iemand te vinden die met zijn handen God dient, ziet Micha hoe de handen vol energie doortastend en effectief bezig zijn om kwaad te doen *(vers 3)*. Daarvoor hebben ze hun handen goed staan. Hun handen zijn bedreven in het doen van ongerechtigheid. Het doen van het kwaad is niet een incident, maar er is een situatie ontstaan waarin ze niets anders kunnen dan kwaad doen. Dit kwaad doen komt het sterkst tot uiting bij *"de vorst"*, *"de rechter"* en *"wie groot is"*. Het zijn de mensen die een leidende of vooraanstaande plaats in het volk innemen.

Micha beschrijft hun werkwijze. De vorst eist de veroordeling van een onschuldige. De rechter wordt omgekocht en spreekt de veroordeling uit. Wie groot is in sociale status of economische invloed, de man van aanzien of de rijke, iemand die macht en daardoor invloed heeft, zorgt ervoor dat zijn wil doorgedrukt wordt. Hij krijgt waar hij zijn zinnen op heeft gezet door daarvoor zijn geld en invloed te gebruiken. De vorst en de rechter doen wat hij wil.

Deze drie boosdoeners vormen een drievoudig snoer van ongerechtigheid, waardoor het net als een in elkaar gedraaid touw sterk wordt. Ook wordt door hen, door de ene zonde in de andere te draaien, een zaak volledig verdraaid en geschiedt er groot onrecht. Het onrecht doortrekt alle vezels van het sociale klimaat. Dat is vandaag niet anders.

Een dergelijke met onrecht doorweven sfeer kan alleen ontstaan en blijven bestaan als zij die *"de beste"* en *"de oprechtste"* zijn, de bescherming van *"een doornstruik"* en *"een doornhaag"* bieden *(vers 4; vgl. Ri 9:14-20)*. Zulke figuren aan de top van een samenleving stellen niet alleen teleur als je iets van hen verwacht, maar ze veroorzaken verwondingen en pijn *(2Sm 23:6)*.

Maar verdorven [mannen] zijn alle als doornstruiken,
die weggeworpen worden;
want met de hand kan men ze niet pakken.
(2Sm 23:6)

Als allen, zelfs de goeden, zo verdorven zijn, is de maat van de ongerechtigheid vol. Hierover moet het oordeel komen. Als het komt, zullen ze niet weten wat ze moeten doen, omdat ze niet hebben geluisterd naar de waarschuwingen van de wachters, dat zijn de profeten van God. *"De dag van uw wachters"* is de dag die de profeten hebben aangekondigd *(vgl. Jr 6:17; Ez 3:17; 33:7)*.

Niemand is te vertrouwen | *verzen 5-6*

5 *Geloof een vriend niet,*
vertrouw niet op een huisvriend,
bewaak de deuren van uw mond
voor haar die in uw schoot ligt.
6 *Want de zoon maakt de vader te schande,*
de dochter staat op tegen haar moeder,
de schoondochter tegen haar schoonmoeder:
iemands vijanden zijn zijn [eigen] huisgenoten.

De zonde werkt zo verwoestend, dat alle normale relaties uit elkaar worden gerukt. Er is geen enkele bescherming meer te vinden in vriendschappen, huwelijken of familiebanden. Mensen op wie je in alle omstandigheden kon vertrouwen, met wie je je geheimen deelde, je vrienden, moeten met wantrouwen worden benaderd. Geloof niet wat ze tegen je zeggen en vertrouw niet wat ze voor je willen doen. Allen zijn bedriegers, niemand is te vertrouwen *(Jr 9:2-6)*.

Praat je mond ook niet voorbij tegen je dierbaarste relatie op aarde, je vrouw *(vgl. Ps 141:3)*. Ze mag nog zo intiem met je zijn, maar zeg niets onbedachts, want dan ga je eraan. De heiligste relaties en de nauwste banden

betekenen niets voor de goddelozen. Deze ontwrichting van relaties is het resultaat van het verwerpen van God. De Heer Jezus haalt dit vers van Micha aan om te laten zien wat de gevolgen van Zijn komst op aarde zijn *(Mt 10:21,35-36; Lk 12:53)*.

Het gebod *"eer uw vader en uw moeder" (Ex 20:12)* wordt door zoon en dochter met voeten getreden. Het is geen wonder dat dan ook de schoondochter tegen haar schoonmoeder in verzet komt en zich opstandig tegen haar gedraagt. Het is dieptreurig wanneer iemands verraders en ergste vijanden zijn eigen huisgenoten zijn, zijn eigen kinderen en zijn beste vrienden, van wie bescherming wordt verwacht.

Uitzien naar de HEERE | *vers 7*

> 7 *Zelf zal ik echter uitzien naar de HEERE,*
> *ik zal wachten op de God van mijn heil.*
> *Mijn God zal mij horen.*

Nadat de profeet zijn klacht heeft geuit over de verdorvenheid van zijn tijd, kijkt hij naar boven, naar de HEERE. Micha gebruikt het woord *"echter"*, wat de tegenstelling met het voorgaande accentueert. De Geest van God bewerkt een opzien tot de HEERE als de God van zijn heil of behoudenis na alles om zich heen te hebben waargenomen zoals in de vorige verzen. Hij is totaal anders in zijn gedrag en verwachting dan zijn volksgenoten die alleen aan zichzelf denken en voor zichzelf leven.

Het Hebreeuwse woord voor *"uitzien"* (*sapah*) betekent 'kijken' of 'vol verwachting wachten'. Het is het woord dat ook voor de 'wachters' in *vers 4* wordt gebruikt. De Godvrezende zal als een wachter elke schaduw waarnemen en elk geluid horen als een bewijs dat God aan het werk is. Als we niet verwachtingsvol uitzien naar het geringste teken van het werk van God, is het gevaar groot dat we wanhopig worden. Micha ziet uitkomst en zinkt daarom niet weg in wanhoop.

De toestand is slecht, maar niet helemaal hopeloos als hij denkt aan *"de God van mijn heil"*, dat is de God van Wie al zijn heil, zijn volle behoudenis, komt *(Ps 27:9; Js 17:10)*. Micha gaat niet zelf aan het werk, maar wacht op God, dat Hij zal handelen op Zijn tijd. Deze berusting in Gods wil bij de wetenschap

dat Hij soeverein in de wereld werkt, bewerkt vrede in het hart van Micha. Hij spreekt het vol vertrouwen uit dat zijn God hem zal horen.

Het zou te begrijpen zijn dat de sociale misstanden in Gods volk in de dagen van Micha hem ertoe zouden brengen te twijfelen aan de wijsheid van Gods beleid. Maar het is juist het geloof in de wijsheid van Gods beleid waardoor Micha niet in vertwijfeling raakt. De taal die Micha spreekt, is de taal van het geloofsvertrouwen van Christus en van de Geest van Christus in het gelovig overblijfsel in de grote verdrukking. Na de belijdenis van de zonden komt de belijdenis van het geloof van het verootmoedigde volk. De profeet, als vertolker van het overblijfsel, richt zijn oog op Hem en wacht op het uur van de bevrijding *(Ps 130:6)*.

Wanneer alles om ons heen zo ontrouw is en niemand meer te vertrouwen is, als alle liefde en trouw onder de mensen zijn verdwenen en de dag van bezoeking is aangebroken, blijft God alleen over als Degene Die altijd trouw blijft. Wie op Hem vertrouwt, zal nooit beschaamd uitkomen. Het geloof zegt met zekerheid: *"Mijn God zal mij horen."* Horen betekent het bevrijden van de totale ondergang die met de ballingschap lijkt te zijn gekomen.

Van de duisternis in het licht | *verzen 8-9*

> 8 *Verblijd u niet over mij, mijn vijandin,*
> *want [als] ik gevallen ben, zal ik [weer] opstaan,*
> *als ik in duisternis zit,*
> *is de HEERE mij een licht.*
> 9 *Ik zal de toorn van de HEERE dragen*
> *– want ik heb tegen Hem gezondigd –*
> *totdat Hij mijn rechtszaak voert en mij recht verschaft.*
> *Hij zal mij uitleiden naar het licht,*
> *ik zal Zijn gerechtigheid zien.*

Hier is het overblijfsel aan het woord. Micha ziet het volk in ballingschap en in moeite met een vijand die zich daarover verheugt *(vers 8)*. De vijand is Babel *(Mi 4:10)*. Zijn antwoord is dat het volk zeker weer hersteld zal worden. Hij is nog niet uit de duisternis, maar weet dat ook in de duisternis de HEERE hem tot licht is en dat het licht de duisternis eenmaal volledig zal verdrijven *(Js 50:10; 58:10; Ps 37:6)*.

Als een licht in de duisternis schijnt de belofte dat God zal ingrijpen en Zijn beloften zal vervullen. Elke toezegging van God is licht in de duisternis. Dat kan het geloof zeggen dat God op het oog heeft. In duisternis zitten wil zeggen zich in ongeluk en ellende bevinden *(Ps 107:10; Js 9:1; 42:7)*.

[Er waren er] die in duisternis en [in] de schaduw van de dood zaten, gevangen in ellende en ijzer. (Ps 107:10)

Hoewel de getrouwen door zware moeiten moeten gaan, zullen ze op zekere dag opstaan om hun erfenis te ontvangen. Er is een levendig contrast tussen het volk van God dat in het donker zit en het verheugende effect van het licht van God dat hen zal bestralen. Het overblijfsel van gelovigen in elke tijdsperiode kan zeker zijn van Gods hulp en hun uiteindelijke triomf.

Micha doet belijdenis van de zonden en onderwerpt zich aan de tucht van God *(vers 9)*. Hij is overtuigd van het rechtvaardig handelen van God vanwege de zonden van het volk. De vijand is wel door God als tuchtroede besteld, maar de vijand is verdergegaan en heeft het volk willen verdelgen. God heeft echter met de tucht een doel. Dat doel kent Micha, daar vertrouwt hij op. Hij weet dat hij niet in de handen van de vijand is, maar in die van God. Dat doet hem vol vertrouwen zeggen dat God zijn rechtszaak voert en hem recht verschaft. Dit is het vertrouwen van het overblijfsel in de eindtijd aan het einde van de grote verdrukking.

Het overblijfsel weet dat God Zijn beloften zal vervullen en het volk zal herstellen. Vertrouwen op de hulp van God vloeit voort uit het bewustzijn dat het lijden en de ellende een verdiende straf voor de zonde zijn. Dit bewustzijn en gevoel bewerken geduld en hoop: geduld om de straf te dragen en hoop dat het lijden als straf zal ophouden zodra aan de rechtvaardige toorn van God genoegdoening is verleend.

Als de HEERE hen uitleidt uit de gevangenis, de duisternis, de ellende van de grote verdrukking, komen ze in het licht van de vrijheid en vreugde. Dan zullen ze met volledige innerlijke voldoening en vreugde zien hoe Hij gerechtigheid oefent aan hun vijanden. Het is geen leedvermaak, maar een instemming met de uitoefening van het recht door God. Het is het vertroost worden na het treuren over de aangedane kastijding.

De vijanden geoordeeld | *vers 10*

> 10 *Mijn vijandin zal [dat] zien. Schaamte zal haar bedekken*
> *die tegen mij zei:*
> *Waar is de HEERE, uw God?*
> *Mijn ogen zullen op haar neerzien.*
> *Nu zal zij worden vertrapt als slijk op straat.*

Het recht van Israël werd aan de kant geschoven door de volken die er niet mee rekenden dat zij Gods tuchtroede waren, maar meenden in eigen kracht en naar eigen goeddunken te kunnen handelen. Daarom gingen ze verder dan God wilde. Daarvoor zullen ze geoordeeld worden, wat tevens de bevrijding en het herstel van Gods volk zal betekenen. Dan zal duidelijk worden dat God niet onmachtig is om voor Zijn volk op te treden *(Ps 42:4; 115:2)*.

Het overblijfsel zal op de vijanden neerzien. Ze zullen met vreugde zien dat alle vijandige machten zijn verslagen en dat God heeft getriomfeerd. De vijanden worden vertrapt *"als slijk op straat"*, wat wil zeggen dat ze net zoveel waard zijn als slijk en ook net zo verachtelijk zijn *(Jb 30:19; Zc 10:5)*.

Herstel van Israël | *verzen 11-13*

> 11 *Op de dag waarop [Hij] uw muren zal herbouwen,*
> *op die dag zal het besluit zich ver [verspreiden].*
> 12 *Het is een dag waarop men naar u toe komt*
> *vanaf Assyrië [tot aan] de steden van Egypte,*
> *en vanaf Egypte tot aan de rivier,*
> *van zee tot zee, [van] berg tot berg.*
> 13 *Maar de aarde zal worden tot een woestenij, om zijn bewoners,*
> *vanwege de vrucht van hun daden.*

Hier spreekt Micha in geloof over het toekomstige herstel van Israël. In die tijd zullen de muren van Sion worden herbouwd, maar zal ook het hele volk onder de bescherming van de HEERE zijn. Hij zal de muren bouwen, wat betekent dat Hij in het hele land zal zorgen voor veiligheid. Het besluit hiertoe zal over de hele aarde verspreid worden. Dat zal de aanleiding zijn dat de volken van alle kanten naar Israël komen *(Js 19:18-25)*.

Voordat het zover is, zal eerst het oordeel worden uitgevoerd *(vers 13)*. Telkens verandert de profeet van zegen naar oordeel en andersom, opdat de goddeloze geen ongegronde hoop heeft en de Godvrezende geen basis heeft voor onnodige wanhoop. Het oordeel is de vrucht van hun daden. De vrucht van de daden van de mens, het gevolg van zijn zonden, is dat de aarde tot een woestenij zal worden. De mens meent de schepping te kunnen besturen, maar in plaats van verbetering wordt het een verslechtering, het wordt een woestenij.

Gebed om het volk te weiden | *vers 14*

> 14 *Weid Uw volk met Uw staf,*
> *de kudde van Uw eigendom,*
> *die alleen [in] een woud woont,*
> *te midden van een vruchtbaar land.*
> *Laat hen weiden [in] Basan en Gilead,*
> *als in de dagen van oude tijden af.*

De belofte van de behoudenis brengt de profeet tot gebed. Hij vraagt de HEERE om Zijn volk met Zijn staf te weiden *(Ps 23:4; Lv 27:32)*. De HEERE wordt als Herder aangesproken *(vgl. Mi 5:3)*, zoals Jakob al deed *(Gn 49:24; Ps 80:2; 23:1)*. Een herder leidt, verzorgt en regeert. De Heer Jezus zal dat volmaakt doen. Dit gebed zal in de toekomst verhoord worden. Wij mogen dit gebed bidden voor de gemeente.

Het volk spreekt hier tot God over zichzelf als *"Uw volk"* en *"Uw eigendom" (Dt 7:6; 9:26,29; 14:2)*. Het volk is door Hem gekozen als Zijn persoonlijk eigendom. Door hun opstandigheid hebben ze de daarbij behorende zegeningen niet genoten. Als ze nu een beroep op Hem doen als *"de kudde van Uw eigendom"*, doen ze dat niet op grond van wat ze in zichzelf zijn, maar op grond van wat God voor hen heeft bepaald. Ze vragen Hem om met hen te handelen op grond van Zijn genade.

Daar hoort ook hun volgende uitspraak bij over het alleen wonen in een woud. Daarmee verwijzen ze enerzijds naar de zegenspreuk van Bileam, die van Israël heeft gezegd: *"Dat volk woont afgezonderd" (Nm 23:9)* en naar de zegen van Mozes, die heeft gezegd: *"Israël zal veilig wonen [en] alleen" (Dt 33:28)*. Anderzijds lijkt het ernaar te verwijzen dat het overblijfsel nog verdreven is en zich in het woud heeft verborgen voor de vijand.

Tot de zegen behoort ook *"een vruchtbaar land" (Ex 3:8)*. Ze zien dat land vanuit hun schuilplaats om zich heen en zien ernaar uit dat ze de vrucht ervan weer zullen kunnen genieten. Basan en Gilead liggen in het Overjordaanse en zijn ook gebieden die rijk aan weiden zijn *(Nm 32:1)*. Hun verlangen is dat alles weer zo zal worden *"als in de dagen van oude tijden af"*, waarmee ze wel de dagen van David en vooral die van Salomo bedoelen.

Antwoord op het gebed | *vers 15*

> 15 *Als in de dagen toen u uit het land Egypte trok,*
> *zal Ik het wonderen doen zien.*

Het antwoord van God gaat verder dan de vraag. Hij verwijst weer naar Zijn wonderen bij de uittocht uit Egypte *(Mi 4:10; 6:4)*. De uittocht uit Babel is niet met wonderen gepaard gegaan, die uit Egypte wel. Hij begint als het ware opnieuw met hen naar Zijn oorspronkelijke gedachten. De nood is zo groot, dat wonderen nodig zijn om uit de nood te geraken. De HEERE belooft dat Hij ze zal verrichten.

Gevolgen voor de heidenvolken | *verzen 16-17*

> 16 *De heidenvolken zullen het zien en beschaamd worden,*
> *ondanks al hun macht.*
> *Zij zullen de hand op de mond leggen,*
> *hun oren zullen doof worden.*
> 17 *Zij zullen stof likken als de slang;*
> *als kruipende [dieren] van de aarde*
> *zullen zij sidderend uit hun burchten komen,*
> *naar de HEERE, onze God, zullen zij in angst [komen],*
> *en zij zullen voor U bevreesd zijn.*

Een bijkomend effect van de wonderen is dat de heidenvolken *"het zien en beschaamd worden"*. Als God voor Zijn volk opkomt door de komst van de Messias, zal er bij de volken geen kracht meer zijn. Ze zullen geen weerwoord meer hebben. *"De hand op de mond leggen"* is ook een teken van ontzetting, van eerbied, van een zwijgen uit ontzag wegens wat ze zien *(Ri 18:19; Jb 21:5; 29:9-10)*.

Hun doofheid kan letterlijk bedoeld zijn en het gevolg zijn van de oorverdovende gebeurtenissen die God laat plaatsvinden *(vgl. Jb 26:14)*. In geestelijke zin kan het betekenen dat ze doof zijn vanwege het vele en wonderlijke dat zij horen, maar niet tot hen doordringt omdat ze het niet kunnen bevatten.

Hun houding ten opzichte van de HEERE zal dan radicaal veranderd zijn. Ze zullen Hem niet meer tarten met hun vermetele uitspraken. Net als de slang en andere kruipende dieren van de aarde zullen ze vernederd worden en stof likken *(Gn 3:14; vgl. Ps 72:9* voor de Messias*; Js 49:23* voor Israël*)*. Zoals slangen uit hun holen tevoorschijn komen, zullen de volken dat doen in beving voor de Messias. Alle opstandigheid is verdwenen. Er is nu alleen siddering, angst en vrees voor *"de HEERE, onze God"*, dat is de God van Zijn volk.

Toen zei de HEERE God tegen de slang:
Omdat u dit gedaan hebt, bent u vervloekt
onder al het vee en onder alle dieren van het veld!
Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, al de dagen van uw leven.
(Gn 3:14)

Wie is een God als U? | *verzen 18-19*

> 18 *Wie is een God als U,*
> *Die de ongerechtigheid vergeeft,*
> *Die voorbijgaat aan de overtreding*
> *van het overblijfsel van Zijn eigendom?*
> *Hij zal niet voor eeuwig vasthouden aan Zijn toorn,*
> *want Hij vindt vreugde in goedertierenheid.*
> 19 *Hij zal Zich weer over ons ontfermen,*
> *Hij zal onze ongerechtigheden vertrappen,*
> *ja, U zult al hun zonden werpen in de diepten van de zee.*

De komende heerlijke bevrijding wekt op tot lofprijzing van Wie God is. In de vraag: *"Wie is een God als U?"* herkennen we de betekenis van de naam van Micha: 'Wie is als *Jahweh*?' Het herinnert ook aan de lofprijzing van Mozes bij de bevrijding van het volk uit Egypte *(Ex 15:11)*. Met het oog op de komende bevrijding spreekt het gelovig overblijfsel diezelfde bewondering voor God uit. Die bewondering wordt nog groter als we zien dat God Zijn

Wie is als U
onder de goden, HEERE?
Wie is als U,
verheerlijkt in heiligheid,
ontzagwekkend in lofzangen,
[U] Die wonderen doet?
(Ex 15:11)

volk niet alleen bevrijdt van uiterlijke machten, maar bovenal van de veel grotere macht van de zonde en hun schuld. Wie is als God Die vergeeft?

Bij de bevrijding uit Egypte deed God Zich kennen als de God Die onvergelijkbaar boven alle goden verheven is. Bij het weer aannemen van het volk dat vanwege zijn zonden onder de volken een verstoten volk is geweest, doet God Zich kennen als de God Die onvergelijkbaar is in barmhartigheid en genade tegenover *"de ongerechtigheid"* en *"de overtreding" (vgl. Ex 34:6-7)*. Het hoort onlosmakelijk bij Zijn natuur dat Hij bereidwillig is om zonden te vergeven.

In de toekomst zal Hij zo handelen met *"het overblijfsel van Zijn eigendom"*. Al Zijn beloften zal Hij waarmaken aan een Godvrezend overblijfsel dat Hij naar de verkiezing van Zijn genade voor Zichzelf bewaart. Hij houdt niet voor eeuwig aan Zijn toorn vast voor ieder die in verbinding staat met Zijn Zoon en aan wie het werk van Zijn Zoon wordt toegerekend *(vgl. Ps 103:9; Js 57:16)*. Zijn toorn blijft wel voor eeuwig op hen die de Zoon afwijzen *(Jh 3:36b)*. Het is Zijn vreugde om goedertierenheid te bewijzen *(vgl. Ps 103:8)*

Micha belijdt als de mond van het overblijfsel dat God Zich weer over hen zal ontfermen. Van de ongerechtigheden zal geen enkele dreiging meer uitgaan. Micha – en het overblijfsel namens wie hij spreekt – weet dat God ze zal *"vertrappen"*. Dat geeft aan dat hij de macht en tirannie van de ongerechtigheden door Zijn macht volkomen vernedert. De zonde heerst niet meer, want Hij is de Heerser. Voor ons geldt dat door onze vereenzelviging met het werk van Christus de zonde niet meer over ons heerst *(Rm 6:14)*

God zal de zonden naar een plaats verwijderen vanwaar ze nooit meer tevoorschijn zullen komen: de diepten van de zee *(vgl. Ex 15:4-5,10)*. Als God zonden vergeeft, zijn ze niet meer te vinden en ziet Hij er niet meer naar om *(Jr 50:20; Js 38:17)*. Hij kan zo met onze zonden doen omdat de Heer Jezus ze heeft gedragen in Zijn lichaam op het hout, waar Hij het oordeel van God erover heeft ontvangen *(1Pt 2:24)*.

In die dagen en in die tijd, spreekt de HEERE,
zal gezocht worden naar de ongerechtigheid van Israël,
maar die zal er niet zijn,
en naar de zonden van Juda, maar ze zullen niet gevonden worden,
want Ik zal vergeving schenken aan wie Ik laat overblijven.
(Jr 50:20)

God vervult Zijn beloften | *vers 20*

> *20 U zult Jakob de trouw bewijzen*
> *[en] Abraham de goedertierenheid,*
> *die U aan onze vaderen gezworen hebt vanaf de dagen van weleer.*

God handelt met Zijn volk zoals in de voorgaande verzen wordt beschreven om al Zijn beloften waar te maken die Hij aan hen heeft gedaan *(Gn 12:2-3; Ps 105:9-10)*. Hij heeft er een rechtvaardige grondslag voor. Twee namen worden genoemd, die van *"Jakob"* en die van *"Abraham"*. Het is opmerkelijk dat God aan Jakob *"trouw"* bewijst en aan Abraham *"goedertierenheid"*.

Wij zouden dat misschien hebben omgedraaid. Jakob was immers zo vaak ontrouw, dat de vervulling van de beloften die aan hem zijn gedaan, wel een bijzondere blijk van Gods goedertierenheid zou zijn. De trouw van Abraham zou meer passen bij de trouw van God. Maar het is anders en goed zoals het hier staat. Juist tegenover de ontrouwe Jakob blijkt de trouw van God. En ten opzichte van de trouwe Abraham is de vervulling van Gods beloften uiteindelijk niet het gevolg van de trouw van Abraham, maar van de goedertierenheid van God.

Er is opgemerkt dat we de nieuwtestamentische parallel van deze verzen in *Romeinen 11* vinden. Met Micha en Paulus kunnen en willen wij het aan het eind van dit boek in lofprijzing nazeggen:

> *O diepte van rijkdom, zowel van [de] wijsheid als van [de] kennis van God! Hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en hoe onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft [het] denken van [de] Heer gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen! Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen (Rm 11:33-36).*

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangeliën en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.